

MALAYSIA

**PENYATA RASMI PARLIMEN
DEWAN NEGARA**

**PARLIMEN KEEMPAT BELAS
PENGKAL KEEMPAT
MESYUARAT KEDUA**

K A N D U N G A N

PEMASYHURAN TUAN YANG DI-PERTUA Perutusan Daripada Dewan Rakyat	(Halaman 1)
URUSAN MESYUARAT	(Halaman 1)
JAWAPAN-JAWAPAN LISAN BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN	(Halaman 2)
RANG UNDANG-UNDANG: Rang Undang-undang Perbekalan 2022	(Halaman 23)

AHLI HADIR

1. Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua Tan Sri Dato' Seri Utama Dr. Rais bin Yatim
2. “ Timbalan Yang di-Pertua Dato' Seri Mohamad Ali bin Mohamad (Melaka)
3. “ YM Datuk Seri Utama Tengku Zafrul bin Tengku Abdul Aziz [Menteri Kewangan]
4. “ Datuk Dr. Mohd Radzi bin Jidin [Menteri Kanan Pendidikan]
5. “ Datuk Lim Ban Hong [Timbalan Menteri Perdagangan Antarabangsa dan Industri]
6. “ Dato' Dr. Ahmad Masrizal Muhammad [Timbalan Menteri Pengajian Tinggi]
7. “ Tuan Aknan a/l Ehtook
8. “ Dato' Arman Azha Abu Hanifah
9. “ Tuan Haji Aziz bin Ariffin (Perlis)
10. “ Tuan Balasubramaniam a/l Nachiappan
11. “ Datuk Dr. Zulkifli Mohamad Al-Bakri
12. “ Datuk Haji Bashir bin Haji Alias (Wilayah Persekutuan Labuan)
13. “ Datuk Bobbey Ah Fang bin Suan (Sabah)
14. “ Ir. Ts. Haji Khairil Nizam bin Khirudin
15. “ Puan Fadhlina binti Dato' Sidek (Pulau Pinang)
16. “ Dato' Isa bin Ab. Hamid
17. “ Dato' Haji Jefridin bin Haji Atan (Johor)
18. “ Datuk John Ambrose
19. “ Dato' Juhanis binti Abd Aziz (Pahang)
20. “ Dato' Kesavadas A. Achyuthan Nair (Negeri Sembilan)
21. “ Dato' Haji Husain bin Awang (Terengganu)
22. “ Puan Lim Hui Ying (Pulau Pinang)
23. “ Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad (Kelantan)
24. “ Datuk Mohd Hisamudin bin Yahaya (Wilayah Persekutuan Putrajaya)
25. “ Tuan Ir. Md. Nasir bin Hashim
26. “ Dr. Ahmad Azam bin Hamzah (Negeri Sembilan)
27. “ Datuk Mohan a/l Thangarasu
28. “ Tuan Muhamad Zahid bin Md. Arip (Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur)
29. “ Dato' Ajis bin Sitin (Pahang)
30. “ Dato' Wira Othman bin Aziz (Kedah)

AHLI HADIR (samb/-)

31.	Yang Berhormat	Tuan Ahmad bin Yahaya (Kedah)
32.	"	Datuk Razali bin Idris
33.	"	Datuk Ras Adiba binti Mohd Radzi
34.	"	Tuan Seruandi bin Saad (Perlis)
35.		Datuk Wira Koh Nai Kwong (Melaka)
36.	"	Dato' Nelson a/l Renganathan
37.	"	Datuk Dr. Dominic Lau Hoe Chai
38.	"	Datuk Teo Eng Tee @ Teo Kok Chee
39.	"	Dr. Wan Martina binti Wan Yusoff (Kelantan)
40.	"	Dato' Zaiedi bin Haji Suhaili (Sarawak)

AHLI TIDAK HADIR

1.	Yang Berhormat	Tuan Haji Idris bin Haji Ahmad [Menteri di Jabatan Perdana Menteri (Hal Ehwal Agama)]
2.	"	Tuan Wan Ahmad Fayhsal bin Wan Ahmad Kamal [Timbalan Menteri Perpaduan Negara]
3.	"	Dato' Sri Ti Lian Ker [Timbalan Menteri Belia dan Sukan]
4.	"	Dato' Dr. Mah Hang Soon [Timbalan Menteri Pendidikan I]
5.	"	Tan Sri Dato' Seri Mohd Radzi bin Tan Sri Sheikh Ahmad

**AHLI TIDAK HADIR
(DI BAWAH PERATURAN MESYUARAT 83)**

1.	Yang Berhormat	Datuk Paul Igai
2.	"	Tuan Jaziri Alkaf Abdillah Suffian
3.	"	Tuan Robert Lau Hui Yew
4.	"	Puan Rita Sarimah a/k Patrick Insol
5.	"	Puan Susan Chemeraai Anding
6.	"	Dato' Dr. Nuing Jeluing (Sarawak)

**AHLI CUTI
(DI BAWAH PERKARA 52 PERLEMBAGAAN PERSEKUTUAN)**

1.	Yang Berhormat	Dato' Sri Vell Paari a/l Tun Samy Vellu

HADIR BERSAMA

1. Yang Berhormat Dato Sri Alexander Nanta Linggi [Menteri Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna]
2. “ Dato’ Sri Dr. Adham bin Baba [Menteri Sains, Teknologi dan Inovasi]
3. “ Dato’ Sri Mustapa bin Mohamed [Menteri Di Jabatan Perdana Menteri (Ekonomi)]
4. “ Dato’ Sri Dr. Haji Ismail bin Abd. Muttalib [Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan]
5. “ Dato’ Sri Haji Ismail bin Mohamed Said [Timbalan Menteri Dalam Negeri I]
6. “ Dato’ Dr. Mansor bin Haji Othman [Timbalan Menteri Alam Sekitar dan Air]
7. “ Dato’ Hajah Siti Zailah binti Mohd Yusoff [Timbalan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat]
8. “ Datuk Seri Haji Ahmad bin Haji Hamzah [Timbalan Menteri Pertanian dan Industri Makanan I]
9. “ Datuk Haji Hasbi bin Habibollah [Timbalan Menteri Pembangunan Luar Bandar II]
10. “ Datuk Zahidi bin Zainul Abidin [Timbalan Menteri Komunikasi dan Multimedia]
11. “ Dato’ Haji Kamarudin bin Jaffar [Timbalan Menteri Luar Negeri]
12. “ Datuk Haji Awang bin Hashim [Timbalan Menteri Sumber Manusia]
13. “ Datuk Mohamad Alamin [Timbalan Menteri Pendidikan II]

DEWAN NEGARA**Ketua Pentadbir Parlimen**

Nor Yahati binti Awang

Setiausaha Dewan Negara

Muhd Sujairi bin Abdullah

Setiausaha Bahagian (Pengurusan Dewan)

-

PETUGAS-PETUGAS PENYATA RASMI (HANSARD)

Monarita binti Mohd Hassan

Azhari bin Hamzah

Halijah binti Mat Sin

Rosna binti Bujairomi

Alzian binti Baharudin

Muhammad Qhidir bin Mat Isa

Noraidah binti Manaf

Siti Norlina binti Ahmad

Nor Hamizah binti Haji Hassan

Sherliza Maya binti Talkah

Nor Liyana binti Ahmad

Sharifah Nor Asilah binti Syed Basir

Nik Nor Ashikin binti Nik Hassan

Hafilah binti Hamid

Nor Faraliza binti Murad @ Nordin Alli

Nor Effazimmah binti Maliki

Nur Annisa binti Hamid

Herdawati binti Mohd Amir Abbu

Hasnah Sakinah binti Mohd Hashim

Nur Hazwanie binti Mohd Rozali

Yoogeswari a/p Muniandy

Muhamad Fazal bin Mahat

Nor Aizafasya binti Zainal

Ahmad Syahril bin Haji Sikari @ Sik'ari

Azmir bin Mohd Salleh

Mohd. Izwan bin Mohd. Esa

Nor Kamsiah binti Asmad

Aifarina binti Azaman

Noorfazilah binti Talib

Farah Asyraf binti Khairul Anuar

Julia binti Mohd. Johari

Syahila binti Ab Mohd Khalid

Ismalinda binti Ismail

Hazliana binti Yahaya

Amir Arshad bin Ab Samad

Hizamihatim Maggisa bin Juara

Muhammad Firdaus bin Ahmad

Izzul Syazwan bin Abdul Halim

Maryam binti Azinuddin

Mohd Aizuddin bin Pahrol Laili

Nurul Syakirah binti Ibharim

Suhaila binti Sariffuddin

Siti Fatimah Nurain binti Mohamad

Nor Afina binti Mohamed Rashid

Nik Muhammad Ismail bin Karim

**MALAYSIA
DEWAN NEGARA
PARLIMEN KEEMPAT BELAS
PENGKAL KEEMPAT
MESYUARAT KEDUA**

Selasa, 14 Disember 2021

Mesyuarat dimulakan pada pukul 10.00 pagi

DOA

*[Tuan Yang di-Pertua **mempengerusikan Mesyuarat**]*

PEMASYHURAN TUAN YANG DI-PERTUA

PERUTUSAN DARIPADA DEWAN RAKYAT

Timbalan Yang di-Pertua: *Bismillahi Rahmani Rahim. Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh*, dan salam sejahtera. Ahli-ahli Yang Berhormat, saya telah menerima satu perutusan daripada Dewan Rakyat yang meminta Dewan Negara mempersetujui Rang Undang-undang yang telah diluluskan oleh Dewan Rakyat. Saya menjemput Setiausaha Dewan Negara membacakan perutusan itu sekarang.

[Setiausaha membacakan Perutusan]

“13 Disember 2020

Perutusan Daripada Dewan Rakyat kepada Dewan Negara

Tuan Yang di-Pertua Dewan Negara,

Dewan Rakyat telah meluluskan Rang Undang-undang yang berikut dan meminta Dewan Negara mempersetujui Rang Undang-undang Perbekalan 2022, DR 9/2021.

Yang ikhlas,

t.t

YANG DI-PERTUA DEWAN RAKYAT

URUSAN MESYUARAT

Menteri Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna [Dato Sri Alexander Nanti Linggi]: Tuan Yang di-Pertua, mengikut Peraturan Mesyuarat 66(2), saya mohon memaklumkan supaya rang undang-undang yang tersebut dalam perutusan itu dibacakan kali yang kedua, dan ketiganya, di Mesyuarat ini. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat. Baiklah.

JAWAPAN-JAWAPAN LISAN BAGI PERTANYAAN-PERTANYAAN

1. Datuk Mohan a/l Thangarasu minta Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan menyatakan, faktor-faktor yang menyebabkan kerajaan hanya mencapai 43 peratus daripada sasaran pembinaan rumah mampu milik. Apakah rancangan strategik yang akan diguna pakai untuk mencapai 500 ribu buah rumah seperti yang dicadangkan dalam RMKe-12?

Timbalan Menteri Pembangunan dan Kerajaan Tempatan [Dato' Sri Dr. Haji Ismail bin Abd Muttalib]: *Bismillahi Rahmani Rahim. Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh* dan salam sejahtera, salam Keluarga Malaysia.

Terima kasih Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Datuk Mohan a/l Thangarasu atas soalan yang dikemukakan kepada Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan (KPKT) bertanggungjawab menyediakan perumahan yang berkualiti, kondusif serta berdaya huni dan mampu milik untuk rakyat. Dalam tempoh Rancangan Malaysia Ke-11 (RMKe-11) dari tahun 2016 hingga 2020 sebanyak 282,259 unit atau 43.2 peratus daripada sasaran, 63,500 unit rumah mampu milik telah siap dibina oleh Kerajaan Persekutuan, kerajaan negeri dan juga pemaju swasta.

Sasaran pembinaan rumah mampu milik ini tidak tercapai berikutan kekurangan tanah sesuai, masalah penyediaan peruntukan dan pemaju yang gagal menyiapkan projek perumahan dalam tempoh yang ditetapkan. Pada tahun 2020 juga negara telah berdepan dengan penularan pandemik COVID-19 yang melihat pelaksanaan Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) yang telah menutup operasi pembinaan perumahan bermula Mac 2020 hingga September 2020.

Di bawah Rancangan Malaysia Kedua Belas (RMKe-12) kerajaan telah menasaskan pembinaan 500 ribu unit rumah mampu milik selaras dengan Strategi C1, di bawah Bab 4, meningkatkan pertahanan keselamatan, kesejahteraan dan perpaduan bagi menyediakan perumahan yang lebih inklusif serta mempunyai infrastruktur lengkap dan berkualiti.

Dalam hubungan ini, Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan telah menubuhkan jawatankuasa kerja dan jawatankuasa pemandu untuk menyelaraskan perancangan bekalan rumah mampu milik dan data rumah mampu di seluruh negara. Jawatankuasa ini akan memantau pelaksanaan dan pencapaian penyediaan bekalan rumah mampu milik oleh 15 buah agensi penyedia perumahan di peringkat Persekutuan, selain daripada KPKT, kerajaan negeri dan pemaju swasta agar pembinaan rumah mampu milik berjalan dengan lancar dan mencapai sasaran yang ditetapkan. KPKT akan menyumbang sebanyak 96,497 unit atau 19 peratus daripada sasaran 500 ribu buah rumah mampu milik. Baki daripada itu lebih kurang 81 peratus sepatutnya disediakan oleh agensi perumahan kerajaan negeri dan juga swasta.

Selain itu selaras dengan keputusan Mesyuarat Jemaah Menteri pada 11 Ogos 2021, kementerian ini sedang mengkaji cadangan penubuhan Perbadanan Perumahan Negara atau *National Housing Corporation* (NSC) yang bertujuan untuk meningkatkan kecekapan perancangan, pelaksanaan dan pemantauan perumahan awam dan mampu milik negara.

Di samping itu Majlis Perumahan Mampu Milik Negara yang diluluskan oleh Mesyuarat Jemaah Menteri pada 19 November 2018 akan diaktifkan semula. Untuk makluman Ahli Yang Berhormat, Jawatankuasa Kerja dan Jawatankuasa Pemandu, NSC dan NPMMN merupakan platform bagi memantau pelaksanaan pembinaan 500 ribu buah rumah mampu milik negara.

Insya-Allah sasaran kerajaan akan tercapai di samping disokong oleh tidak adanya halangan-halangan dan batasan lain seperti mana yang saya sebutkan di atas tadi. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua: Soalan tambahan.

Datuk Mohan a/l Thangarasu: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri atas jawapan. Soalan tambahan saya, peningkatan harga bahan pembinaan yang sedang berlaku sekarang merupakan keadaan yang cukup serius kepada sektor pembinaan. Sejauh mana ia akan memberikan kesan kepada penawaran rumah mampu milik kepada kumpulan B40 di Malaysia? Apa takrifan mampu milik itu sendiri perlu dilihat semula.

Dato' Sri Dr. Haji Ismail bin Abd Muttalib: Terima kasih Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Senator. Kita akui bahawa akibat pandemik COVID-19, maka beberapa faktor dan beberapa aspek telah memberikan kesan kepada pembinaan rumah di negara kita.

■1010

Ini termasuk juga menyebabkan kenaikan harga bahan-bahan mentah. Untuk makluman Yang Berhormat, untuk mengawal kenaikan harga barang binaan, Yang Berhormat juga ingin mengetahui langkah-langkah jangka masa pendek dan panjang. Seperti mana Yang Berhormat sedia maklum, kenaikan kos bahan binaan antaranya besi dan juga bahan-bahan lain akibat daripada penutupan kilang semasa tempoh Perintah Kawalan Pergerakan yang mana telah menjejaskan operasi kilang, termasuk kilang yang menghasilkan bahan binaan dan seterusnya memberi kesan kepada pelaksanaan.

Pembukaan semula ekonomi secara berperingkat di bawah Pelan Pemulihan Nasional membolehkan kilang beroperasi dan dijangka pengeluaran bahan tersebut dapat menstabilkan negara. Kita berdoa supaya COVID-19 tidak terus menular di negara kita.

Antara langkah-langkah sementara bagi mengurangkan kesan daripada penyakit COVID-19 ini ialah kerajaan di bawah Akta 2829, kerajaan telah memberikan pelanjutan tempoh pembinaan bagi menyiapkan projek perumahan yang tergendala semasa tempoh Perintah Kawalan Pergerakan. Projek perumahan milik agensi kerajaan juga kontraktor dibantu menerusi Pekeliling Perbendaharaan PK24, syarat perubahan harga- *variation of price*, atau VOP, yang membolehkan kos projek ditingkatkan untuk beberapa jenis bahan binaan utama yang terlibat.

Di samping itu, beberapa usaha lain dilakukan oleh kerajaan bagi membantu kontraktor dalam menghadapi kenaikan harga barang dalam memastikan rumah-rumah yang disediakan oleh kerajaan dan pihak kerajaan negeri dan juga swasta. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Ada soalan tambahan lain?

Datuk Dr. Dominic Lau Hoe Chai : Soalan tambahan, Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua: Dipersilakan.

Datuk Dr. Dominic Lau Hoe Chai: Hendak memohon Timbalan Menteri menjelaskan, adakah peraturan, kaedah atau pelaksanaan yang digunakan oleh kementerian dalam menekankan perpaduan penglibatan semua kaum dalam penglibatan sesebuah projek perumahan mampu milik? Seperti contoh di Singapura, setiap *flat* HDB akan ada semua kaum sebagai satu usaha mempromosikan perpaduan dalam kalangan masyarakat di sana.

Dato' Sri Dr. Haji Ismail bin Abd Muttalib: Tuan Yang di-Pertua, Yang Berhormat Senator. Sebenarnya dalam kita melaksanakan projek perumahan kerajaan, rumah mampu milik, kita tidak adapun meletakkan kadar-kadar tertentu pada pemilikan rumah ini. Kita memberikan tumpuan kepada sesiapa sahaja rakyat negara ini yang di bawah B40 dan sebagainya, yang tergolong di bawah, mereka yang layak memiliki rumah mampu milik akan kita berikan tawaran. Begitu juga projek-projek perumahan yang lain di bawah PR1MA, SPNB dan sebagainya. Kita tidak ada meletakkan secara khusus bagi mereka, terutama di bawah B40 ini bagi menyelesaikan masalah keperluan perumahan yang mereka perlukan. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat Dato' Sri Dr. Haji Ismail bin Abd Muttalib, Timbalan Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan.

Seterusnya, saya menjemput Dr. Wan Martina binti Wan Yusoff.

2. Dr. Wan Martina binti Wan Yusoff minta Menteri Sumber Manusia menyatakan, sejauh mana penguatkuasaan yang dijalankan oleh Jabatan Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan (JKKP) terhadap hak-hak pekerja daripada majikan mereka dari sudut kebajikan, keselamatan dan kesihatan

Timbalan Menteri Sumber Manusia [Datuk Haji Awang bin Hashim]: *Bismillahi Rahmani Rahim. Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.*

Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih kepada Yang Berhormat Senator Dr. Wan Martina yang menyentuh berkenaan dengan penguatkuasaan terhadap hak-hak pekerja pada majikan dari sudut kebajikan, keselamatan dan kesihatan. Bagi memastikan majikan mematuhi tanggungjawab yang ditetapkan dalam Akta Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan 1994 iaitu Akta 514, JKKP menjalankan aktiviti penguatkuasaan yang meliputi pelbagai sektor, termasuk sektor industri dan sektor pekerjaan. Bagi tempoh Januari hingga Oktober 2021, aktiviti penguatkuasaan sebanyak 25,605 pemeriksaan keselamatan dan kesihatan pekerjaan telah dijalankan oleh pihak Jabatan Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan.

Di mana hasil penguatkuasaan tersebut, 156 kes pendakwaan selesai dijalankan dengan mendapati penalti berjumlah RM1.7 juta dan juga 386 kompaun dikeluarkan dengan nilai kompaun yang telah dikutip berjumlah RM1.44 juta. 5,757 Notis Larangan, dan 3,119 Notis Perbaikan dikeluarkan iaitu notis yang memberi nasihat dan pandangan supaya berlaku penambahbaikan. Hal yang mana kalau dalam aktiviti penguatkuasaan itu telah dijalankan dalam masa operasi, maka kalau lah tidak ada sampai tindakan untuk pendakwaan ataupun kompaun, jadi kita dapati masih ada lagi *negligence* yang tinggal, dengan izin, ataupun kelalaian yang tinggal, kita menasihatkan supaya pihak majikan membuat penambahbaikan.

Seterusnya, kita ada 30,752 Surat Arahan Penambahbaikan untuk keselamatan kesihatan pekerja di tempat kerja diberikan kepada majikan supaya menaik taraf ataupun memberi penambahbaikan kepada infrastruktur yang boleh membawa kepada keselamatan dan kesihatan pekerja ataupun kemudaran ketika mereka menjalankan kerja-kerja mereka di tempat kerja.

Dalam seksyen 15, Akta 514 menyatakan tanggungjawab am majikan bagi memastikan keselamatan dan kesihatan semasa bekerja semua pekerja, termasuklah menyediakan dan menyelenggarakan loji dan sistem kerja selamat dan tanpa risiko kesihatan, membuat langkah kawalan bagi menjamin keselamatan dan kesihatan berkaitan penggunaan dan pengendalian loji dan bahan.

Seterusnya, mengadakan maklumat arahan latihan dan penyeliaan bagi memastikan keselamatan dan kesihatan pekerjanya, menyediakan dan menyelenggarakan cara masuk dan keluar ke tempat kerja dengan selamat dan tanpa risiko kesihatan, menyediakan dan menyelenggarakan persekitaran kerja dengan kemudahan bagi kebajikan mereka yang sedang bekerja.

Selain daripada itu, langkah memastikan keselamatan dan kesihatan pekerjaan yang perlu diambil oleh majikan juga dinyatakan dalam peraturan kod amalan dan garis panduan berkaitan. Sekian, terima kasih. *Wallahuaklam.*

Timbalan Yang di-Pertua: Soalan tambahan? Baik, silakan Dr.

Dr. Wan Martina binti Wan Yusoff: Berdasarkan statistik kemalangan pekerjaan negara terkini, sektor pembinaan mencatatkan kadar kemalangan maut yang jauh lebih tinggi berbanding dengan sektor lain. Kita tidak boleh lupa bahawa sektor pembinaan juga adalah antara penyumbang kepada pembangunan ekonomi negara. Jelas ia menunjukkan ia satu sektor yang penting dan kita tidak boleh pandang enteng dalam hal ini.

Soalan saya, sejauh mana kerajaan membuat pemantauan, pemeriksaan dan kawal selia untuk mengurangkan risiko kemalangan di tapak pembinaan? Selanjutnya, mengelakkan kemudaran kepada orang awam. Sekian, terima kasih.

Datuk Haji Awang bin Hashim: Terima kasih kepada soalan tambahan yang menyentuh sektor pembinaan.

Saya setuju. Memang kalau tidak mengikut SOP dan kealpaan daripada sektor pembinaan, terutamanya kita tengok di Ibu Kota kita di Kuala Lumpur, ia akan memberi kesan keselamatan, mudarat kepada orang-orang awam yang terlibat dalam lalu lalang di tempat pembinaan- *construction* itu.

Oleh sebab itu, kita meletakkan SOP supaya dipatuhi. Jadi, Kementerian Sumber Manusia melalui Jabatan Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan sentiasa serius dalam meningkatkan keselamatan ini untuk menjaga kepentingan orang awam dengan kita menjalankan dan meningkatkan kerja-kerja penguatkuasaan secara berkala sama ada dalam bentuk operasi dan juga jadual yang kita telah tetapkan untuk kita melihat bagi keadaan pemantauan di tempat-tempat pembinaan.

Jadi, penetapan standard juga kita letakkan kepada majikan dan aktiviti promosi dalam meningkatkan tahap kesedaran kepada pekerja dan juga majikan. Promosi dijalankan sama ada dalam bentuk media sosial, media cetak dan juga media elektronik. Kita jalankan bagi kita memberi kesedaran sama ada kepada majikan dan juga pekerja tentang keselamatan mereka di tempat kerja. Salah satu inisiatif yang telah dilaksanakan oleh jabatan iaitu menyedia dan menggalakkan penggunaan garis panduan keselamatan dan kesihatan industri pembinaan pada tahun 2017.

Seterusnya, KSM juga sentiasa menjalankan operasi di tapak pembinaan yang lebih berfokus kepada aktiviti-aktiviti yang berisiko tinggi. JKPP juga mengambil tindakan punitif ataupun penalti ataupun hukuman kepada majikan yang gagal mengikut peruntukan perundangan yang dibuat oleh JKPP.

■1020

Selain daripada itu, Skuad Ronda ini juga ditubuhkan bagi memantau lebih menyeluruh aktiviti-aktiviti kerja pada waktu malam. Kadang-kadang *construction* atau pembinaan ini berlaku pada waktu malam. Jadi, saya ada angka-angka yang telah kita bagi penalti dan kita caj mereka ketika mereka tidak mematuhi SOP di tempat-tempat *construction* ataupun tempat-tempat pembinaan seperti mana LRT dan sebagainya yang pernah berlaku kemalangan.

Jadi, selepas daripada itu, kita mengambil tindakan untuk kita menambahbaikkan ruang-ruang kosong yang ada, yang boleh memberi mudarat kepada kesihatan para pekerja dan orang awam. Sekian, terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Soalan tambahan lain?

Dato' Kesavadas A. Achyuthan Nair: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Apakah bentuk pemeriksaan rutin yang dilakukan oleh pihak penguat kuasa kementerian terhadap tempat tinggal pekerja asing khususnya mereka yang bekerja dalam sektor pembinaan dan perladangan? Apa aspek-aspek yang dinilai oleh pihak penguat kuasa sebelum mengenakan tindakan tegas tertentu terhadap mana-mana pihak majikan yang didapati tidak menyediakan tempat tinggal yang selamat, bersih dan selesa kepada para pekerja asing yang mereka gajikan? Sekian, terima kasih.

Datuk Haji Awang bin Hashim: Terima kasih kepada Yang Berhormat Senator 'Doktor' Kesavadas...

Dato' Kesavadas A. Achyuthan Nair: [*Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara*]

Datuk Haji Awang bin Hashim: Yang Berhormat Dato' Kesavadas, okey. Baik, terima kasih... [*Ketawa*] Tidak apalah, saya tambah awal itu sebagai *motivate*. *Might be you dapat doctor in the future...* [*Ketawa*]

So, kita merujuk pada Akta 446. Untuk pengawalan penempatan, keselamatan dan juga kesihatan para pekerja terutamanya di tempat penempatan mereka, kita sudah ada akta yang khusus untuk pengawalan ini iaitu dipanggil Akta 446 yang mana perlu dipatuhi oleh para majikan.

Seterusnya, untuk di tempat-tempat kerja, di *factory* yang besar, KSM sudah memberi satu *standard operating procedure* ataupun peraturan yang wajib dipatuhi. Pekerja-pekerja yang melebihi had tertentu perlu ada *occupational safety and health officer*.

Maknanya, pegawai yang dilantik oleh majikan ini mesti dia ada kepakaran, mempunyai sijil dalam bidang *safety and health* yang dipastikan setiap majikan mesti *deliver* atau *comply all the standard operating procedure given to the employer*. Cakap Orang Putih pula dah. Tarik balik...

Beberapa Ahli: *[Bercakap tanpa menggunakan pembesar suara]*

Datuk Haji Awang bin Hashim: Jelaskan, jadi lebih mudah kita terangkan, jelas itu. Sekian, terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Terima kasih kepada Yang Berhormat Datuk Haji Awang bin Hashim, Timbalan Menteri Sumber Manusia.

Seterusnya, saya menjemput Dato' Zaiedi bin Haji Suhaili.

3. Dato' Zaiedi bin Haji Suhaili minta Menteri Alam Sekitar dan Air menyatakan, hasil kajian kenaikan tarif atau caj perkhidmatan pemetungan agar pemuliharaan sumber air negara lebih berkesan dan rakyat lebih prihatin dalam menjaga kebersihan alam sekitar dan sisa kumbahan.

Timbalan Menteri Alam Sekitar dan Air [Dato' Mansor bin Othman]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya mohon izin membuka pelitup muka, Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua: Silakan.

Dato' Mansor bin Othman: Tuan Yang di-Pertua dan Yang Berhormat Senator Dato' Zaiedi. Sistem pemetungan yang baik adalah amat penting bagi membantu menjamin kualiti sumber air dan kelestarian alam sekitar. Peranan berat ini, kini dipikul oleh *Indah Water Konsortium Sdn. Berhad (IWK)* selaku operator perkhidmatan pemetungan nasional.

Salah satu cabaran utama yang dihadapi pihak IWK ketika ini ialah peningkatan kos operasi dan penyelenggaraan loji-loji rawatan kumbahan serta rangkaian sistem pemetungan awam. Tarif pemetungan sedia ada yang tidak pernah disemak sejak tahun 1994 dan tidak lagi mampu menampung kos operasi IWK yang meningkat setiap tahun. Sebagai contoh, perbandingan kos operasi sebenar bagi setiap premis domestik bersambung ke loji rawatan kumbahan awam ialah RM13 sebulan berbanding tarif sedia ada iaitu hanya RM8 sebulan bagi kategori premis yang sama. Ini tidak termasuk kos bagi pembinaan loji dan rangkaian paip pemetungan baharu.

Pihak KASA telah meneliti cadangan pelarasan tarif yang telah mesra rakyat bagi memastikan kenaikan minimum secara berperingkat dan tidak akan menjejaskan golongan berpendapatan rendah. Cadangan kenaikan pertama ini adalah minimum dan kenaikan ini tidak akan membabitkan pelanggan kategori domestik rumah kos rendah dan kampung. Bagi pelanggan perkhidmatan menyahenap cemar tangki septik pula, bayaran secara ansuran akan diperkenalkan bagi memberikan ruang kepada pelanggan untuk menguruskan aliran tunai serta meringankan beban kewangan semasa mereka.

Selain itu, pengenalan rebat untuk kedua-dua perkhidmatan juga akan diberikan perhatian bagi meringankan beban kewangan bagi golongan sasaran yang memerlukan. Lanjutan daripada cadangan pelarasan tarif yang mesra dan prihatin rakyat ini, satu sesi rundingan awam telah dijalankan oleh pihak SPAN pada 9 November hingga 23 November 2021 bagi mendapatkan maklum balas daripada pengguna.

Sebanyak lebih 80 peratus daripada 2,350 orang responden yang mengambil bahagian bersetuju dengan cadangan pelarasan tarif yang dicadangkan tersebut. Maklum balas daripada rakyat ini perlu diambil kira bagi memastikan kenaikan yang dicadangkan tersebut tidak membebankan rakyat dan pada masa yang sama dapat membantu memastikan alam sekitar kekal bersih dan terjamin. Sekian, terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua: Soalan tambahan. Silakan.

Tuan Ahmad bin Yahaya: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Zaiedi bin Haji Suhaili: Terima kasih. Saya dahulu.

Timbalan Yang di-Pertua: Yang Berhormat Dato' Zaiedi.

Tuan Ahmad bin Yahaya: Baik, terima kasih. Tuan Yang di-Pertua, terima kasih atas jawapan Yang Berhormat Timbalan Menteri. Berdasarkan maklumat yang diberikan, kos operasi purata perkhidmatan bersambung domestik IWK adalah sebanyak RM17 sebulan. Tarif pembedaan sedia ada bagi kategori yang sama RM8 sebulan. Jadi, persoalan saya, bagaimanakah IWK menampung operasi dan penyelenggaraan sistem kumbahan bagi meneruskan kelangsungan operasinya sehingga kini? Terima kasih.

Dato' Mansor bin Othman: Terima kasih Yang Berhormat Senator. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Ini persoalan yang baik bagi IWK. Kerajaan cukup prihatin akan keperluan IWK bagi menyampaikan perkhidmatan pembedaan dan meneruskan kelangsungan operasi dalam memastikan kelestarian alam sekitar. Dalam hal ini Kerajaan Persekutuan telah pertama, menyalurkan subsidi sejumlah RM110 juta setahun pada tahun 2020 dan tahun 2021 bagi menampung jurang perbezaan antara pendapatan dan kos operasinya. So, itu adalah yang pertama, kerajaan memberi subsidi.

Keduanya, IWK juga melaksanakan pelbagai inisiatif jimat kos, penjimatan kos bagi mengurangkan kos operasi untuk setiap populasi setara. IWK juga telah berjaya meningkatkan kadar kutipan bayaran bil daripada pelanggan sehingga 91 peratus bagi tahun 2020. Di samping itu juga, IWK juga sedang giat mengusahakan perniagaan bukan teras ataupun aktiviti bukan berasaskan tarif selaras dengan konsep kitaran ekonomi, dengan izin, *circular economy* seperti pelaksanaan inisiatif air pulih guna, kitar semula biopepejal dan biogas yang turut membantu menambah pendapatan IWK. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua: Silakan Yang Berhormat Dato' Zaiedi.

Dato' Zaiedi bin Haji Suhaili: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Soalan saya ialah sejauh manakah tahap kerjasama dan kesediaan kerajaan negeri terutamanya di Lembah Klang ataupun di Semenanjung Malaysia ini dalam merungkai satu- model holistik mekanisme penetapan tarif, ataupun tarif *setting mechanism*, dengan izin, dengan mengambil kiraimbangan rizab bekalan air kebangsaan dan permintaan bekalan air bersih Lembah Klang agar gangguan bekalan air disebabkan pencemaran kumbahan mendapat perhatian yang sempurna daripada pihak-pihak yang berkepentingan. Terima kasih.

Dato' Mansor bin Othman: Terima kasih Yang Berhormat Senator. Ini soalan yang baik juga berkenaan dengan kelestarian pembekalan air kepada pihak pengguna. Kerjasama di antara kerajaan negeri dan juga Kerajaan Persekutuan adalah sangat diperlukan bagi hal ini dan usaha penentuan tarif ini.

■1030

Penetapan tarif ini seperti yang saya sebutkan tadi sedang diusahakan oleh pihak kerajaan. Mungkin sekarang ini bukan masa yang agak sesuai sedikit untuk dilaksanakannya. Ini perlu dilakukan dalam pembedaan selepas kerajaan mempertimbangkan untuk perkhidmatan bekalan air yang pertama. So, mungkin dalam jangkaan suku tahun kedua selepas 2022. Terima kasih, Yang Berhormat.

Datuk Dr. Dominic Lau Hoe Chai: Soalan tambahan, Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua: Silakan.

Datuk Dr. Dominic Lau Hoe Chai: Masih menyentuh kepada keselamatan air. Mohon Yang Berhormat Timbalan Menteri menyatakan tentang jumlah loji dan situasi semasa memproses air boleh minum yang dijana oleh loji penyeragaman. Iaitu, dengan izin, dalam bahasa Inggeris, *desalination* iaitu air laut kepada air tawar. Bilangan isi rumah yang mendapat manfaat daripadanya, jika ada?

Adakah kementerian mempunyai sebarang perancangan dalam melabur dan membina lebih banyak loji tersebut dalam memastikan perbekalan air tidak terganggu terutamanya di beberapa buah negeri Pantai Timur? Terima kasih.

Dato' Mansor Bin Othman: Terima kasih Yang Berhormat Senator. Isu perbekalan air ini merupakan satu usaha yang perlu diberi perhatian dan memang betul, tepat seperti Yang Berhormat Senator sebutkan tadi iaitu penyelenggaraan loji-loji adalah cukup penting bagi menjamin kelestarian pembekalan air yang selamat diminum dan juga mencukupi.

Akan tetapi, saya minta maaf saya tidak dapat ada jumlah yang tepat pada hari ini. Mungkin akan beri jawapan yang bertulis tentang jumlah loji yang sedia ada sekarang ini untuk dibekalkan di Lembah Klang terutamanya. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat Dato' Mansor bin Othman, Timbalan Menteri Alam Sekitar dan Air.

Seterusnya saya menjemput Yang Berhormat Senator Datuk Bobbey Bin Suan.

4. Datuk Bobbey Bin Suan minta Menteri Pertanian dan Industri Makanan menyatakan, adakah kementerian mempunyai data yang lengkap berkaitan dengan penglibatan golongan belia dengan pertanian, penternakan dan perikanan.

Timbalan Menteri Pertanian dan Industri Makanan [Datuk Seri Haji Ahmad Bin Hamzah]: *Bismillahi Rahmani Rahim. Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.* Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih Yang Berhormat Senator Datuk Bobbey.

Untuk makluman Yang Berhormat, Kementerian Pertanian dan Industri Makanan (MAFI) berpandangan bahawa terdapat keperluan penting bagi pihak MAFI mempunyai pangkalan data atau pun *database*, dengan izin, di kalangan belia yang terlibat dalam sektor pertanian.

Dalam hal ini, MAFI mempunyai pangkalan data penerima Geran Agropreneur Muda sejak tahun 2016 sehingga kini. Untuk makluman Yang Berhormat, Geran Agropreneur Muda ini merupakan bantuan dalam bentuk barangan sehingga RM20 ribu diberikan oleh MAFI bagi belia yang berumur dari 18 hingga 40 tahun. Khusus bagi menggalakkan dan membantu belia-belia ini dalam sektor pertanian yang diceburi.

Sehingga kini, MAFI menyimpan data meliputi 7,528 orang penerima Geran Agropreneur Muda yang telah menerima bantuan yang bernilai sebanyak RM134.29 juta sejak tahun 2016. Daripada jumlah tersebut, seramai 2,946 orang ataupun 39.13 peratus terlibat dalam bidang tanaman. 2,513 orang atau 33.38 peratus terlibat dalam bidang industri makanan. Manakala 1,457 orang ataupun 19.3 peratus terlibat dalam bidang ternakan dan 612 orang ataupun 8.13 peratus terlibat dalam bidang perikanan.

MAFI juga telah menerbitkan data ini menerusi buku inspirasi Geran Agropreneur Muda yang memuatkan infografik, data Geran Agropreneur Muda dan kisah-kisah kejayaan Geran Agropreneur Muda sepanjang tahun 2016 sehingga tahun 2020 untuk menjadikan sebagai sumber rujukan rasmi kepada semua pihak termasuk para akademik, pertubuhan belia, agensi-agensi kerajaan dan juga bukan kerajaan.

Bagi memperkukuhkan lagi data penerima Geran Agropreneur Muda, pihak MAFI kini sedang membangunkan Sistem Geran Agropreneur Muda (e-GAM) yang dijangka siap pada bulan Februari 2022. Sistem ini bukan sahaja bertujuan untuk memudahkan golongan muda untuk mohon geran secara atas talian, malah membolehkan MAFI untuk menjalankan pemantauan projek-projek agropreneur muda dengan lebih cekap. Sekian, terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Soalan tambahan.

Datuk Bobbey Bin Suan: Terima kasih. Terima kasih juga kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri atas jawapan yang diberikan. Akan tetapi, ada satu soalan tambahan iaitu apakah usaha MAFI bagi belia-belia yang merantau di luar negara seperti New Zealand, Australia dan Pulau Vanuatu dan lain-lain iaitu yang bekerja di ladang-ladang seperti memetik buah-buahan dan sebagainya. Apakah usaha untuk menarik minat mereka ini supaya mereka ini bekerja di tanah air sendiri? Terima kasih.

Datuk Seri Haji Ahmad Bin Hamzah: Terima kasih Yang Berhormat Datuk Bobbey. Sebenarnya satu perkara yang tidak dapat kita elakkan terutamanya kepada belia-belia kita yang berhijrah ke luar negara untuk mencari nafkah apatah lagi dalam bidang pertanian. Bahkan, di negara kita ini sebenarnya tenaga mereka sangat-sangat diperlukan.

Kerajaan pada ketika ini melalui MAFI menjalankan beberapa usaha. Pertama, kita menjalankan usaha-usaha untuk membuat kempen luar kawasan sehingga ke luar bandar bagi memastikan kita dapat memberikan pendedahan dan maklumat secara terperinci terutamanya kepada belia-beli kita dan anak-anak muda supaya terlibat dalam bidang yang bukan sahaja menjanjikan pendapatan yang lumayan bahkan pendapatan yang menjamin masa depan mereka sekiranya mereka berusaha.

Ini kerana, kerajaan menyediakan pelbagai bentuk bantuan untuk memastikan supaya kiat dapat menambahkan bukan sahaja makanan dalam negara bahkan kita mahu kalau boleh satu hari nanti kita dapat mengeksport keluar negara. Terima kasih, Yang Berhormat.

Datuk Wira Koh Nai Kwong: Soalan tambahan Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua: Silakan.

Datuk Wira Koh Nai Kwong: Terima kasih. Soalan tambahan saya adalah apakah bentuk-bentuk bantuan lain yang diberikan kepada MAFI kepada belia-belia ini selain daripada Geran Agropreneur Muda Yang Berhormat Timbalan Menteri sebutkan tadi dan juga bagaimana pihak kementerian mempromosikan Program Agropreneur Muda kepada anak-anak muda terutamanya kepada mereka yang tinggal di luar bandar? Terima kasih.

Datuk Seri Haji Ahmad Bin Hamzah: Terima kasih Yang Berhormat Senator Koh dari Melaka. Sebenarnya, seperti yang saya sebutkan tadi kita membuat maklumat pemantauan pada ketika ini secara *online*. Kita memudahkan mereka kerana selain daripada Program Agropreneur Muda yang menjanjikan geran sebanyak RM20 ribu secara *in-kind*, dengan izin. Kita juga ada banyak mempunyai bantuan lain seperti yang pertama Geran *High Impact Project*. Maknanya daripada RM20 ribu tadi kalau ia hendak pembesaran kita akan alu-alukan mereka untuk membuat permohonan secara pembiayaan melalui AgroBank dan juga TEKUN.

Seterusnya, selepas itu kita ada Program *High Impact Project* sebagai Geran Padanan. Maknanya, 50 peratus kerajaan dan 50 peratus dikeluarkan oleh usahawan ini. Selepas itu, kita ada satu lagi iaitu dipanggil CUP yang sehinggakan projek ini kita memberikan bantuan ATAU Geran padanan sehinggakan RM60 ribu. Ada juga macam-macam lagi bantuan bagi memastikan kita dapat menarik minat golongan muda ini untuk terlibat dalam bidang pertanian. Terima kasih Yang Berhormat.

Timbalan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat Datuk Seri Haji Ahmad bin Hamzah, Timbalan Menteri Pertanian dan Industri Makanan.

Seterusnya, saya menjemput Yang Berhormat Senator Datuk Ras Adiba binti Mohd Radzi.

5. Datuk Ras Adiba binti Mohd Radzi minta Menteri Pendidikan menyatakan, adakah peruntukan menaik taraf sekolah yang disediakan dalam Bajet 2021 dan RMKe-12 akan digunakan untuk menaik taraf prasarana sekolah supaya ia mesra kepada murid berkeperluan khas di setiap daerah serta nyatakan jumlah peruntukkan digunakan untuk naik taraf prasarana mesra OKU di sekolah sejak 2011-2020.

Timbalan Menteri Pendidikan II [Datuk Mohamad bin Alamin]: *Bismillahi Rahmani Rahim. Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.*

Terima kasih kepada Yang Berhormat Senator Datuk Ras Adiba binti Mohd Radzi. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

■1040

Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) komited dalam memastikan penyediaan akses pendidikan kepada murid berkeperluan khas di sekolah dengan kesediaan keperluan pendidikan khas bergantung kepada tahap kefungsiannya murid intervensi serta sokongan yang diperlukan.

Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat Senator berdasarkan data pada tahun 2021, sebanyak 730 buah sekolah daripada 6,394 buah sekolah yang mempunyai murid berkeperluan khas di seluruh negara telah dilengkapi dengan empat kemudahan mesra orang kurang upaya (OKU) iaitu susur tangan, susur landai, tandas OKU dan tempat letak kenderaan OKU. Manakala 2,774 buah sekolah mempunyai sekurang-kurangnya satu daripada empat kemudahan tersebut.

Pada tahun 2021, KPM telah diberikan peruntukan khas untuk memperkasa agenda pendidikan khas sebanyak RM45 juta bagi membiayai keperluan murid berkeperluan khas di sekolah. Daripada jumlah tersebut, KPM telah memperuntukkan sebanyak RM33.73 juta bagi kerja-kerja penyelenggaraan sekolah iaitu menyediakan empat kemudahan mesra OKU yang melibatkan 245 buah sekolah. Manakala baki peruntukan sebanyak RM11.27 juta pula diperuntukkan bagi kapasiti pembangunan sumber manusia, pelaksanaan pengajaran dan pembelajaran serta saringan intervensi dan khidmat sokongan.

Pada tahun 2022, KPM juga diberikan peruntukan khas sebanyak RM50 juta di mana sebanyak RM29.9 juta akan digunakan untuk penambahbaikan infrastruktur di 467 buah sekolah yang mempunyai murid berkeperluan khas. Selain itu, melalui Rancangan Malaysia Ke-12 (RMKe-12) *Rolling Plan* Kedua, tahun 2022 pula, KPM telah diperuntukkan sebanyak RM124,500,000 untuk lapan projek yang melibatkan sebuah sekolah kebangsaan pendidikan khas dan tujuh buah program pendidikan khas integrasi.

Untuk makluman Ahli-ahli Yang Berhormat Senator, jumlah peruntukan yang digunakan oleh KPM untuk penyelenggaraan dan menaik taraf kemudahan mesra OKU bagi tahun 2011 hingga tahun 2020 adalah sebanyak RM77.34 juta. Sekian, dan terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Soalan tambahan.

Datuk Ras Adiba binti Mohamad Radzi: Ya saya. Boleh saya...

Timbalan Yang di-Pertua: Datuk Ras.

Datuk Ras Adiba binti Mohamad Radzi: Yang Berhormat Timbalan Menteri, saya hendak bertanya, apakah usaha KPM dalam memperkasakan lagi sekolah berkeperluan khas di negara kita pada pasca COVID-19 ini serta apakah bentuk bantuan mengajar yang telah dan bakal disediakan kepada guru-guru pendidikan khas ini? Terima kasih.

Datuk Mohamad bin Alamin: Terima kasih Yang Berhormat Senator. KPM sentiasa komited untuk membuat lebih banyak penglibatan memastikan anak-anak kita yang berkeperluan khas dapat masuk ke sekolah-sekolah dan menyertai aktiviti ataupun program pendidikan kita.

Saya ingin nyatakan di sini bahawa banyak peluang yang telah KPM sediakan seperti peluang pembelajaran dalam aliran kemahiran. Kita juga menyediakan program ataupun sekolah menengah pendidikan khas vokasional di mana murid-murid berkeperluan khas juga dapat masuk ke sekolah ini- ke kolej vokasional seumpamanya, diberikan ruang dan peluang yang besar juga. Ertinya program TVET juga mereka juga menyertainya, Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua.

Kita juga menyediakan banyak bantuan sebenarnya untuk murid-murid yang berkeperluan khas ini. Antaranya ialah bantuan kewangan khusus kepada mereka yang mempunyai kad OKU umpamanya iaitu elaun murid khas sebanyak RM150 sebulan. Kemudian tambahan semasa ke semasa menduduki peperiksaan awam, bantuan dan sokongan semasa menduduki peperiksaan awam dan banyak lagi.

Ingin saya nyatakan di sini bahawa sistem penaksiran juga untuk mereka juga kita berikan yang cukup istimewa. Maknanya kita berikan kelonggaran yang cukup buat mereka supaya dapat mencapai keputusan dan juga pendidikan yang baik buat mereka. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat. Silakan Datuk Dr. Dominic.

Datuk Dr. Dominic Lau Hoe Chai: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Soalan tambahan saya iaitu memohon penerangan daripada Yang Berhormat Timbalan Menteri pun juga mengenai jenis bantuan. Akan tetapi yang sekarang itu kita hendak fokus ialah kementerian dalam memastikan pelajar pendidikan khas dapat menyambungkan pengajian selepas sekolah menengah yang saya merujuk IPTA atau IPTS. Dipersilakan.

Datuk Mohamad bin Alamin: Terima kasih Yang Berhormat Senator. Sebagai mana saya nyatakan tadi bahawa KPM juga menyediakan pendidikan buat mereka di kolej vokasional. Kolej vokasional ini Yang Berhormat Senator kita tawarkan mereka sampai tahap diploma. Apabila mereka tamat di peringkat diploma, di kolej vokasional, mereka juga saya yakin dan percaya akan mempunyai ruang dan peluang untuk melanjutkan pelajaran ke IPTA kita di bawah Kementerian Pendidikan Tinggi kita. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Terima kasih kepada Yang Berhormat Datuk Mohamad bin Alamin, Timbalan Menteri Pendidikan II.

Seterusnya saya menjemput Yang Berhormat Tuan Haji Khairil Nizam bin Khirudin.

6. Ir. Ts. Haji Khairil Nizam bin Khirudin minta Menteri Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna menyatakan, pelan jangka masa panjang yang telah dirangka oleh pihak kementerian bagi memastikan harga ayam tidak meningkat tinggi khususnya ketika musim perayaan.

Menteri Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna [Dato Sri Alexander Nanta Linggi]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Untuk makluman Yang Berhormat Senator, isu kenaikan harga ayam ini harus kita lihat dari dua peringkat, iaitu daripada konteks global yang lebih luas, serta konteks dalaman berkisar berkenaan kecekapan kos operasi penternak-penternak ayam ini yang berlaku bermula sejak peringkat ladang lagi.

Dari sudut global, kajian utama dunia turut menyaksikan isu kenaikan harga makanan dunia melonjak sehingga 30 peratus dalam tahun ini. Isu kenaikan harga secara global ini bersifat luar kawalan kerana banyak faktor luaran yang menyumbang kepada kenaikan harga ini. Kita turut terkesan dengan kesan global ini memandangkan input makanan ternakan serta bahan mentah utama ayam turut diimport. Sebagai contohnya jagung dan soya merupakan 60 peratus daripada komponen penghasilan pengeluaran makanan ternakan ayam. Jumlah yang kita import merupakan hampir 100 peratus.

Dari sudut dalaman pula, isu kenaikan harga ayam ini berkisar berkenaan kos operasi yang meningkat. Saya sebutkan tadi yang berpunca daripada masalah rantai makanan sebagai contohnya masalah kapasiti buruh, masalah logistik dan masalah orang tengah. Faktor lain yang turut memberi kesan ialah akibat kekurangan penawaran untuk menampung faktor permintaan yang tinggi apabila sektor ekonomi mula beroperasi.

Merujuk kepada soalan Yang Berhormat Senator, pelan jangka masa panjang ini melibatkan fungsi dan peranan rentas kementerian kerana ekosistem industri ayam yang begitu luas bermula daripada peringkat rantai pengeluaran merentasi pemborong sehinggalah sampai ke peringkat runcit dan akhirnya tiba di meja makan pengguna.

Sehubungan dengan itu, Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna sentiasa melaksanakan libat urus dan sesi perbincangan bersama kementerian yang berkaitan serta pihak industri yang terkesan berhubung kenaikan harga ayam ini terutama daripada aspek membantu menangani masalah kos operasi penternak, ini dari ladang.

Antara saranan pihak industri adalah untuk memohon bantuan pinjaman mudah ataupun *soft loan*, dengan izin, dan moratorium serta kemudahan moratorium bagi membantu menangani kos operasi perniagaan mereka.

Kementerian ini sentiasa mengambil langkah-langkah proaktif bagi meminimumkan kenaikan harga barangan di dalam negara. Sehubungan itu kementerian telah melaksanakan skim harga maksimum musim perayaan untuk menstabilkan kenaikan harga yang tidak munasabah akibat permintaan tinggi semasa musim perayaan serta memastikan keberadaan bekalan di pasaran. Pemantauan harga barang juga turut dilakukan secara harian dan konsisten oleh pegawai pemantau harga yang telah dilantik oleh kementerian.

KPDNHEP juga sedang merangka Program Jualan Keluarga Malaysia melibatkan 222 buah Kawasan Parlimen dengan kekerapan dua kali sebulan. Program melibatkan usaha sama serta penglibatan pelbagai peringkat agensi kerajaan ini akan menawarkan harga jualan barangan sebanyak 15 ke-20 peratus lebih murah daripada harga pasaran untuk membantu meringankan beban pengguna buat masa sekarang. Sekian terima kasih.

Ir. Ts. Haji Khairil Nizam bin Khirudin: Soalan tambahan. Terima kasih kepada Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih kepada Yang Berhormat Menteri dengan jawapan. Kita berterima kasih kepada kerajaan kerana kerajaan mengadakan pelbagai langkah dan strategi jangka masa pendek dan panjang untuk menyelesaikan isu ini.

■1050

Kita juga dimaklumkan kerajaan membawa masuk ayam dari luar negara yang di mana kita juga amat bimbang dengan kualiti dan juga nutriennya kerana negara luar ini dikenali dengan teknologi mereka dalam pemasaran ayam ini.

Soalan saya ialah, apa kesannya kepada pengusaha industri ayam tempatan khususnya bumiputera apabila kita membawa masuk ayam-ayam dari luar negara ini. Terima kasih.

Dato Sri Alexander Nanta Linggi: Terima kasih Yang Berhormat Senator yang bertanya. Sebenarnya ini berkaitan dengan bekalan. Kita di KPDNHEP sebenarnya mengawal selia harga ayam. Jadi kebetulan pada pagi ini di sesi *Ministers' Question Time* di Dewan Rakyat, Menteri Pertanian dan Industri Makanan telah menjawab isu yang ditanya ini sebab pengimportan adalah di bawah tanggungjawab Kementerian Pertanian dan Industri Makanan.

Jadi Tuan Yang di-Pertua, sebagai kerajaan saya ingin menjamin bahawa MAFI sebagai yang mengimport dan yang mengeluarkan permit-permit import akan memastikan bersama Jabatan Perkhidmatan Veterinar bahawa kualiti ayam yang diimport itu terjamin. Itu boleh saya jamin di jawapan saya ini, yang lain-lain itu adalah terletak kepada kementerian yang lain Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Terima kasih. Soalan lain.

Dato' Kesavadas A. Achyuthan Nair: Yang Berhormat Timbalan Menteri. Baru-baru ini Perdana Menteri ada menyatakan bahawa kenaikan harga ayam antaranya berpunca daripada kenaikan harga dedak import. Soalan saya, apa strategi yang sedang dirangka bagi memastikan kebergantungan terhadap dedak ayam import dapat dikurangkan bagi tempoh dua tahun mendatang. Apakah bentuk rangsangan yang diwujudkan oleh pihak kementerian bagi menggalakkan penghasilan dedak ayam tempatan? Sekian terima kasih.

Dato Sri Alexander Nanta Linggi: Terima kasih Yang Berhormat Senator. Memang kementerian telah banyak buat libat urus antara kementerian. Kita ada kluster kementerian-kementerian ini bersama dan membincangkan masalah ini sebab Yang Berhormat Senator, masalah ini bukan baru, tetapi kita sudah lama berdepan dan kita pun lupa dengan masalah itu.

Jadi bukan mudah untuk menangani masalah ini kerana untuk kita menanam jagung dan soya yang kebanyakannya tadi, cuaca dan mungkin suasana di negara kita tidak begitu memberi ruang untuk kita boleh berjaya dalam isu itu. Oleh sebab itu kita terpaksa membeli sebab lebih murah pada ketika itu.

Akan tetapi berkenaan dengan *food security* dan juga dengan ada nya Majlis Tindakan Kos Sara Hidup- *National Action Committee on Cost of Living*. Perkara ini telah dibincangkan dan kerajaan sekarang Yang Amat Berhormat sendiri yang pernah menjaga kementerian KPDNHEP dan juga Kementerian Pertanian dahulu, sangat peka dengan masalah ini. Memang ada perancangan yang sudah juga dirunding dan langkah-langkah tertentu akan diambil. Sekian, terima kasih, sebab betul negara kita terlalu bergantung kepada pengimportan dedak ayam ini.

Timbalan Yang di-Pertua: Terima kasih kepada Yang Berhormat Dato Sri Alexander Nanta Linggi Menteri Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna.

Seterusnya, saya menjemput Datuk John Ambrose.

7. Datuk John Ambrose minta Menteri Sains, Teknologi dan Inovasi menyatakan, adakah kementerian akan terus menggalakkan pemain tempatan terlibat dalam pengeluaran vaksin COVID-19, dan apakah insentif yang disediakan kepada pemain industri ini?

Menteri Sains, Teknologi dan Inovasi [Dato' Seri Dr. Adham bin Baba]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Izinkan saya menjawab bersekali pertanyaan ini dengan tiga lagi pertanyaan iaitu bertarikh 20 dan 23 Disember daripada Yang Berhormat Senator Dr. Wan Martina binti Wan Yusoff, dan 22 Disember 2021 daripada Yang Berhormat Senator Dato' Kesavadas A. Achyuthan Nair kerana menyentuh isu yang sama iaitu berkaitan pembangunan vaksin tempatan.

Timbalan Yang di-Pertua: Dipersilakan.

Dato' Seri Dr. Adham bin Baba: Terima kasih. Terima kasih kepada semua Ahli Yang Berhormat Senator atas soalan yang dikemukakan. Untuk makluman Yang Berhormat Senator Datuk John Ambrose, MOSTI telah membangunkan Pelan Hala Tuju Pembangunan Vaksin Negara dan juga menubuhkan Institut Genome dan Vaksin Negara (NGVI) dan strategi yang terkandung dalam pelan pembangunan vaksin negara adalah menggalakkan pembangunan industri vaksin tempatan.

Pada masa ini terdapat dua buah syarikat tempatan yang terlibat dalam rangkaian pembangunan dan pengeluaran vaksin iaitu aktiviti isi dan selesai ataupun, dengan izin, *fill and finish* vaksin COVID-19. Syarikat tersebut ialah Pharmaniaga LifeScience Sdn. Berhad, untuk vaksin *CoronaVac* ataupun *Sinovac*. Kedua ialah syarikat Solution Biologics Sdn. Bhd. untuk vaksin *Convidecia* iaitu vaksin *CanSino* iaitu *single-dose*.

Berkenaan galakan industri pula pelbagai inisiatif telah disediakan kerajaan bagi membantu pemain-pemain industri tempatan mahupun antarabangsa seperti melalui MIDA di bawah MITI sedang menawarkan inisiatif cukai seperti pengecualian cukai, taraf perintis dan potongan cukai pendapatan kepada syarikat yang menghasilkan barangan farmaseutikal melalui inisiatif-inisiatif yang telah pun disediakan.

Seterusnya berkenaan dengan galakan daripada segi kajian R&D tempatan pula, mulai 1 Mei 2020 iaitu tahun lepas, MOSTI telah pun menawarkan skim dana yang dipanggil *MOSTI Combating COVID-19 Fund* (MCCOF) yang bertujuan untuk menggalakkan projek RDCNI dalam usaha negara memerangi dan mengawal wabak COVID-19 dan MCCOF bertindak sebagai platform pembiayaan untuk mewujudkan vaksin tempatan dan pemindahan teknologi dari luar negara.

Bagi menjawab pertanyaan Yang Berhormat Senator Dr. Wan Martina binti Wan Yusoff pula pelaksanaan kajian Pelan Hala Tuju Pembangunan Vaksin Negara dibangunkan dengan kos kajian sebanyak RM1.8 juta dan Jemaah Menteri telah meluluskan pelan tersebut bagi tempoh 10 tahun bermula 2021 hingga 2030. Untuk itu kos pelaksanaan penglibatan jumlah peruntukan sedang diperincikan bersama Unit Perancangan Ekonomi, Jabatan Perdana Menteri dan Kementerian Kewangan.

Pada masa ini terdapat tiga- calon vaksin terkandung dalam Pelan Hala Tuju Pembangunan Vaksin Negara yang sedang dalam pelaksanaan iaitu pertama, dua teknologi vaksin COVID-19 yang sedang dibangunkan di bawah Institut Penyelidikan Perubatan (IMR) KKM dengan menggunakan peruntukan KKM dan juga Sukuk Prihatin berjumlah RM3.5 juta iaitu teknologi vaksin MRA dan teknologi vaksin virus ternyah aktif yang dalam proses menyahaktifkan virus yang terpilih dan penambahan bahan khas iaitu Ajuven. Pada masa ini menurut kajian tersebut iaitu peringkat bukti konsep iaitu *proof of concept*.

Kedua ialah vaksin Kolera yang dibangunkan hasil kerjasama antara Universiti Sains Malaysia dan Universiti Perubatan Sains Teknologi Asia (AIMST) dan juga pada ketika ini RM10.5 juta telah disalurkan untuk tujuan kajian ini.

Ketiga, vaksin kepala dan leher iaitu *head and neck*, yang ini penting Tuan Yang di-Pertua kerana vaksin pertama manusia untuk kanser sedang dibangunkan oleh *Cancer Research Malaysia* (CRM) yang bertajuk *Preclinical Evolution of Therapeutic Cancer Vaccine for Treatment of Head and Neck Cancer* berjumlah RM3 juta yang dibiayai oleh MOSTI.

Untuk makluman Yang Berhormat Senator Dato' Kesavadas A.Achyuthan Nair, semestinya pihak kementerian akan terus menggalakkan pemain tempatan- *local talent* untuk terlibat dalam pengeluaran vaksin COVID-19. Namun begitu kepakaran dan teknologi sedia ada di dalam negara perlu dipertingkatkan dahulu melalui kerjasama pengeluar vaksin antarabangsa.

Seterusnya mengenai penglibatan penyelidik tempatan dalam proses penghasilan. Ketika ini seramai enam orang ketua penyelidik yang terdiri daripada saintis dan pakar tempatan telah terlibat dalam fasa awal Pelan Hala Tuju Pembangunan Vaksin Negara. Di antaranya pusat penyelidikan tersebut ialah Universiti Sains Malaysia, Universiti Putra Malaysia, Pusat Penyelidikan dan Pendidikan Penyakit Berjangkit (TIDREC) di Universiti Malaya, Institut Penyelidikan Perubatan (IMR) dan juga *Cancer Research Malaysia*.

Untuk makluman Yang Berhormat, terkini MOSTI telah menyalurkan jumlah peruntukan sebanyak RM4.9 juta melalui geran *MOSTI Combating COVID-19 Fund* (MCCOF) untuk membiayai dua projek tempatan berkaitan pengeluaran vaksin COVID-19 iaitu di bawah Universiti Putra Malaysia dan juga Universiti Malaya.

Kerajaan sedang meneroka pemfokusan terhadap latihan, rundingan serta kebolehpakaran vaksin daripada negara atau syarikat farmaseutikal luar seperti penerokaan kerjasama pembangunan MRA dengan *University of Chulalongkorn, Thailand*.

Kedua, pembangunan vaksin leptospirosis dengan *Imperial College, London*, dan kerjasama latihan pelbagai aspek pembangunan vaksin termasuk pemprosesan, *upstream* dan *downstream*, kawalan kualiti, jaminan kualiti, sokongan peraturan untuk penyediaan kajian klinikal dengan *Valley College Medicine* iaitu Pusat Pembangunan Hospital Kanak-kanak, Texas. Sekian, terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

■1100

Dato' Haji Husain bin Awang: Tuan Yang di-Pertua...

Timbalan Yang di-Pertua: Terima kasih Yang Berhormat Menteri. Saya ingin...

Datuk John Ambrose: Soalan...

Timbalan Yang di-Pertua: Memberi peluang kepada ketiga-tiga ya iaitu Yang Berhormat Senator Datuk John Ambrose, Yang Berhormat Senator Dr. Wan Martina binti Wan Yusoff dan juga Yang Berhormat Senator Dato' Kesavadas A. Achyuthan Nair jika ada soalan tambahan.

Dipersilakan Yang Berhormat Senator Datuk John Ambrose.

Datuk John Ambrose: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih juga kepada Yang Berhormat Menteri. Soalan saya, jika pertemuan vaksin berjaya diperoleh di negara ini, apakah kerajaan akan membatalkan pengambilan vaksin yang lain?

Dato' Seri Dr. Adham bin Baba: Tuan Yang di-Pertua, soalan Yang Berhormat Senator Datuk John Ambrose sangat baik kerana kita mempunyai rangka pelan mengatasi secara kritikal waktu inilah kerana ini pandemik yang berlaku, kita terpaksa menggunakan apa juga sumber-sumber vaksin yang boleh didapati untuk membantu melindungi rakyat kita iaitu kita telah pun mengimport vaksin-vaksin, calon-calon vaksin yang telah pun Yang Berhormat Senator tahu semua iaitu *Pfizer* daripada *BioNTech*, *Sinovac*, *CanSino*, *AstraZeneca* dan pelbagai. Walau bagaimanapun, ada peluang bagi kita iaitu membangunkan vaksin dalam rantaian iaitu *fill and finish* iaitu *bulk manufacturing* menggunakan *fill and finish*.

Selain daripada pelan *mid-term* dan *long-term* yang mana kita sebenarnya bergantung penuh kepada bekalan import. Untuk itu, untuk *self-sustaining*, kita perlu bangunkan vaksin untuk manusia sendiri. Kemungkinan besar kedua-dua kaedah kita gunakan iaitu import dan juga menggunakan *local vaccine* yang akan dibangunkan untuk tujuan *self-sustaining* ya.

Timbalan Yang di-Pertua: Silakan Yang Berhormat Senator Dato' Kesavadas A. Achyuthan Nair, ada soalan, tidak ada? Yang Berhormat Senator Dr. Wan Martina binti Wan Yusoff?

Dr. Wan Martina binti Wan Yusoff: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya cuma ingin bertanya, setelah kita membuat pembangunan vaksin, sudah pastilah kita akan ada beberapa siri kajian-kajian lain yang melibatkan manusia.

Jadi, bagaimanakah kerajaan ataupun kementerian membuat perancangan untuk mendapatkan *volunteer* ataupun sukarelawan bagi menjayakan kajian-kajian ini? Bagaimanakah perancangan pihak kementerian? Terima kasih.

Dato' Seri Dr. Adham bin Baba: Terima kasih Yang Berhormat Senator. Kita telah pun memutuskan supaya dalam letakan Malaysia sebagai Pusat Kajian Klinikal iaitu *first-in-human* menggunakan Kajian Klinikal Fasa 1, 2 dan 3. Kajian Klinikal Fasa 1, 2 dan 3 memerlukan masa. Setakat ini, telah pun kita melantik *Clinical Research Malaysia* (CRM) yang berada di bawah KKM untuk menjalankan ujian fasa klinikal di kalangan manusia. Ini bertepatan dengan keperluan dan kehendak *National Pharmaceutical Regulatory Agency* (NPRA) di mana vaksin yang dibangunkan mestilah selamat, berkualiti dan berkesan sebelum digunakan kepada kita manusia dan juga untuk perlindungan kepada mana-mana wabak yang dijangkiti oleh virus-virus, terutama virus COVID-19.

Yang Berhormat Senator, ketika ini dengan adanya CRM, kita bukan sahaja membolehkan ujian itu dilaksanakan mengikut fasa tetapi kita telah berjaya sebenarnya memastikan bahawa *rapport* kita dengan *vaccine community* antarabangsa juga dapat dilaksanakan dengan mengadakan ujian *first-in-human* di luar negara sementara untuk menyediakan *clinical pharmacologist* yang sangat penting untuk menentukan dos, tahap dan juga keselamatan vaksin yang hendak diuji. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Saya beri satu lagi soalan tambahan kepada Yang Berhormat Senator Dato' Haji Husain bin Awang.

Dato' Haji Husain bin Awang: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.* Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih kepada Yang Berhormat Senator Dato' Kesavadas A. Achyuthan Nair yang telah bermurah hati memberi ruang kepada saya. Kita masih lagi dikejutkan dengan berbagai-bagai varian yang menyebabkan penularan jangkitan COVID-19 di seluruh dunia, terutamanya pada waktu ini, varian Omicron. Soalan saya, adakah vaksin COVID-19 buatan negara nanti akan mampu bertahan dengan varian-varian baharu seperti Omicron dan seumpamanya? Terima kasih

Dato' Seri Dr. Adham bin Baba: Terima kasih Yang Berhormat Senator. Soalan ini sangat baik kerana ia merupakan satu proses di mana kita memerlukan sebuah institut yang dipanggil Institut Genom Malaysia. Institut Genom Malaysia ini ialah tempat di mana kita menentukan penjujukan genom terhadap varian-varian yang ada dalam virus. Kriteria memilih varian-varian ini adalah perlu untuk mereka dipadankan dengan pembentukan vaksin-vaksin yang terkini, yang termaju melalui proses sama ada menggunakan mRNA *technology* ataupun penyahaktifan virus.

Untuk itu Yang Berhormat Senator, kita sebenarnya telah pun mengetahui bahawa setiap pembangunan vaksin, ia memerlukan masa untuk menentukan tahap imuniti suatu vaksin tersebut, ketahanannya. Untuk itu, dalam kaedah konvensional iaitu proses pembangunan vaksin ternyahaktif selama ini, kita tahu bahawa kita memerlukan vaksin yang melibatkan satu, dua atau tiga, dos.

Akan tetapi untuk varian baharu *Omicron*, setakat ini semua vaksin yang menggunakan teknologi terkini iaitu mRNA masih boleh bertahan. Akan tetapi memerlukan dos penggalak untuk diberikan kepada manusia, kepada kita supaya dapat meningkatkan imuniti lebih lama sementara penggunaan *emergency*, vaksin ini dilaksanakan dengan baik dan berkesan. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Terima kasih kepada Yang Berhormat Dato' Seri Dr. Adham bin Baba, Yang Berhormat Menteri Sains, Teknologi dan Inovasi.

Seterusnya, saya menjemput Yang Berhormat Senator Datuk Wira Koh Nai Kwong.

8. Datuk Wira Koh Nai Kwong minta Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat menyatakan, apakah langkah kementerian yang telah diambil untuk menjalinkan kerjasama dengan syarikat-syarikat dan badan bukan kerajaan (NGOs) dalam meningkatkan kesedaran ibu bapa mengenai tanda-tanda penderaan seksual kanak-kanak?

Timbalan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat [Dato' Hajah Siti Zailah binti Mohd Yusoff]: *Bismillahi Rahmani Rahim. Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh* dan salam sejahtera.

Terima kasih Tuan Yang di-Pertua dan terima kasih Yang Berhormat Senator Datuk Wira Koh Nai Kwong. Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat sentiasa memandang serius isu penderaan seksual terhadap kanak-kanak yang merupakan satu kesalahan kes jenayah seksual. Beberapa panduan telah dibangunkan untuk mengatasi isu ini. Antaranya ialah Program Pendidikan Keselamatan Keluarga dan Anak (PEKA) dilaksanakan bagi memberi pendidikan dan pengetahuan kepada ibu bapa dan penjaga mengenai keselamatan keluarga dan anak.

Pengisian program ini merangkumi pengetahuan mengenai aspek keselamatan di luar rumah, dalam rumah dan juga di alam siber. Program ini memberikan manfaat kepada 17,550 orang ibu bapa dan penjaga. Modul program ini sedang ditambah nilai berkaitan dengan komunikasi dan teknologi digital dengan komponen keibubapaan digital bagi memastikan pengawasan berkaitan dengan dunia siber dan digitalisasi dapat diterapkan oleh ibu bapa kepada anak mereka.

Kedua, bersesuaian dengan Pelan Tindakan Perlindungan Kanak-kanak Dalam Dunia Siber, LPPKN juga telah bekerjasama dengan badan-badan bukan kerajaan yang mempunyai modul latihan pornografi dan jenayah seksual terhadap kanak-kanak seperti *Modul Malaysia Against Pornography* dan Persatuan MADAH iaitu pencerdasan umat Malaysia melalui modul Sekeluarga Tolak Pornografi.

Ketiga iaitu Program Bual Bicara Keselamatan dan Perlindungan Kanak-kanak yang telah diadakan oleh Jabatan Kebajikan Masyarakat bersama Majlis Perwakilan Kanak-kanak secara *webinar* yang kita adakan pada Ogos dan September 2021. Antara isu utama adalah tentang isu gangguan seksual terhadap kanak-kanak, kesihatan mental yang melibatkan kanak-kanak semasa pandemik, termasuk buli siber dan penderaan domestik. Kita mendapat sambutan mencecah lebih daripada 15 ribu orang.

Begitu juga, program yang keempat iaitu Program Kempen Digital, '*Jangan Malu Ambil Tahu, Jangan Malu Beritahu*', dijalankan dari tahun 2021 melalui media sosial dan media massa untuk meningkatkan pengetahuan kesedaran berkaitan dengan kesihatan reproduktif dan jenayah seksual terhadap kanak-kanak. Sejumlah 7.4 juta daripada kalangan ibu bapa, pendidik dan remaja telah mendapat manfaat daripada kempen ini.

Seterusnya, Sistem Semakan Pesalah Jenayah Seksual juga telah diwujudkan bagi panduan membolehkan ibu bapa dan majikan untuk mengambil seseorang untuk menguruskan kanak-kanak membuat semakan bagi memastikan individu tersebut tidak mempunyai rekod jenayah seksual terhadap kanak-kanak.

Penyelia kepada sistem ini ialah Jabatan Kebajikan Masyarakat dan ibu bapa mendapatkan maklumat berkaitan dengan sistem ini boleh menghubungi terus Pejabat Kebajikan Masyarakat Daerah yang berdekatan. Seterusnya ialah Pelan Strategi Kebangsaan bagi menangani punca perkahwinan bawah umur di bawah Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat yang menetapkan komitmen pemegang taruh utama di peringkat kerajaan dan swasta.

Seterusnya ialah Program Akademi Keluarga Sejahtera yang mana untuk dijadikan platform pendidikan kekeluargaan bagi pihak kementerian dalam agensi untuk mengupas tajuk-tajuk dan isu-isu yang berkaitan dengan kumpulan sasar yang menjadi medium kepada ahli akademik pakar kekeluargaan untuk berkongsi ilmu, dan *tips* kekeluargaan. Terima kasih.

■1110

Timbalan Yang di-Pertua: Soalan tambahan.

Datuk Wira Koh Nai Kwong: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih juga diucapkan kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri atas jawapan yang begitu baik sekali. Soalan tambahan saya adalah sama ada kerajaan bercadang untuk menjadikan langkah-langkah ini sebagai salah satu- mata pelajaran di maktab perguruan atau aliran perguruan di universiti atau institusi pengajian tinggi supaya bakal-bakal guru juga belajar cara mengesan penderaan seksual kanak-kanak? Terima kasih.

Dato' Hajah Siti Zailah binti Mohd Yusoff: Terima kasih Yang Berhormat Senator atas soalan tambahan yang baik saya kira. Cadangan ini, *insya-Allah* kita akan bawa kepada kementerian untuk kita berbincang dengan Kementerian Pengajian Tinggi dan Kementerian Pendidikan supaya perkara ini boleh dipertimbangkan untuk kesedaran ilmu kepada warga pendidik kita. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Ada soalan lain?

Puan Fadhlina binti Dato' Sidek: Soalan tambahan Tuan Yang di-Pertua. Saya telah mendengar jawapan tadi. Apakah kerajaan bersedia untuk menjalankan kajian impak terhadap pelaksanaan kempen-kempen dan program yang telah dijalankan tadi memandangkan kebanyakan audiens ataupun peserta itu merupakan kanak-kanak? Jadi, saya fikir untuk isu advokasi penderaan seksual ini Yang Berhormat Timbalan Menteri memerlukan kajian impak untuk melihat kesedaran dan impaknya terhadap kesedaran kanak-kanak. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Dato' Hajah Siti Zailah binti Mohd Yusoff: Terima kasih Yang Berhormat Senator atas soalan tambahan yang dikemukakan. Kita sangat mengalu-alukan sebenarnya cadangan dan pandangan yang baik untuk penambahbaikan. Kita memang sentiasa mengalu-alukan kajian terutama yang melibatkan impak terhadap program-program yang kita laksanakan sebab itu sebagaimana yang saya sebutkan tadi juga, kita melibatkan Majlis Perwakilan Kanak-kanak peringkat kebangsaan melalui pelbagai cara untuk membolehkan supaya kanak-kanak juga boleh bersuara, memberikan pandangan mereka dalam isu-isu yang berkaitan.

Insya-Allah di peringkat kementerian, kita sentiasa ada kajian yang kita melibatkan institusi pendidikan tinggi untuk mengkaji terutama yang melibatkan kumpulan sasar di bawah kementerian kami. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Terima kasih kepada Yang Berhormat Dato' Hajah Siti Zailah binti Mohd Yusoff, Timbalan Menteri Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat.

Seterusnya, saya menjemput Yang Berhormat Senator Tuan Akmaz Ehtook.

9. Tuan Aknan Ehtook minta Menteri Komunikasi dan Multimedia menyatakan, langkah yang diambil oleh kementerian bagi memastikan syarikat-syarikat telekomunikasi menyejajarkan tindakan, seperti pembinaan menara telekomunikasi, di kawasan luar bandar agar capaian Internet yang lebih meluas/jelas.

Timbalan Menteri Komunikasi dan Multimedia [Datuk Zahidi bin Zainul Abidin]: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Senator. Untuk makluman Yang Berhormat Senator, Kementerian Komunikasi dan Multimedia Malaysia menerusi Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia sedang melaksanakan Pelan Jalinan Digital Negara untuk menangani isu akses kepada Internet yang berkualiti bagi perkhidmatan tetap dan mudah alih serta merencanakan peluasan liputan jalur lebar dan penambahbaikan kualiti perkhidmatan di seluruh negara.

Melalui pelaksanaan JENDELA, SKM dengan kerjasama penyedia perkhidmatan akan menyejajarkan penyediaan infrastruktur digital di kawasan-kawasan luar bandar dan pedalaman melalui program Pemberian Perkhidmatan Sejagat (USP) seperti berikut, melalui kaedah penyumbangan utama sebanyak 362 buah menara baharu akan dibina menjelang penghujung tahun 2022 dan akan meningkatkan kadar liputan 4G di kawasan berpenduduk di seluruh negara.

Di samping itu juga, sebanyak 1,661 buah menara baharu akan dilaksanakan secara kaedah tender terbuka di kawasan-kawasan luar bandar dan pedalaman di seluruh negara melalui pelantikan Pemberian Perkhidmatan Sejagat yang dilantik atau *designated Universal Service Provision*.

Sehingga 30 November 2021, sebanyak 2,481 buah stesen pemancar daripada 5,394 buah stesen pemancar tetap telah siap dinaiktarafkan kepada teknologi 4G di seluruh negara melalui kaedah USP. Di kawasan pedalaman di Sabah dan Sarawak serta perkampungan Orang Asli, penyediaan perkhidmatan jalur lebar melalui penyediaan menggunakan teknologi satelit di 839 buah lokasi sedang dilaksanakan dan akan siap pada awal tahun 2022. Sehingga 30 November 2021, sebanyak 308 buah lokasi telah siap dipasang jalur lebar satelit di seluruh negara.

Pemberian perkhidmatan dilantik perlu mematuhi rancangan perkhidmatan sejagat yang telah diluluskan mengikut terma dan syarat notis pemberitahuan penamaan. Kegagalan pihak pemberi perkhidmatan mematuhi terma dan syarat atau LoA membolehkan pihak SKM mengambil tindakan kawal selia seperti memulakan siasatan *first information report* ke atas ketidakpatuhan terhadap peraturan komunikasi dan multimedia. Mengenakan penalti *liquidated damages*, pengeluaran jaminan pelaksanaan, *performance bond* dan pembatalan penama pemberi perkhidmatan sejagat.

KKMM melalui agensi sentiasa memantau kemudahan dan ketersediaan perkhidmatan liputan mudah alih di kawasan program USP yang dikendalikan oleh pihak pemberi perkhidmatan yang dilantik mahupun bersama pihak berkuasa negeri dan pihak berkuasa tempatan. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Soalan tambahan.

Tuan Aknan a/l Ehtook: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Kita mendengar pelan yang disediakan oleh kementerian cukup bagus kerana kita ada harapan untuk mendapat kualiti isyarat telefon yang lebih baik. Cuma soalan saya, apa tindakan yang diambil oleh kementerian untuk memastikan bahawa isyarat bagi setiap syarikat telekomunikasi ini sama kualitinya di setiap tempat kerana kadang-kadang tempat A, syarikat X okey manakala di tempat B pula, syarikat Y baik tetapi syarikat X tadi tidak baik. Macam mana kita hendak selaraskannya? Terima kasih.

Datuk Zahidi bin Zainul Abidin: Terima kasih Yang Berhormat Senator. Saya hendak memberi penerangan sedikit kepada Yang Berhormat Senator. Kita sebut ini di kawasan berpenduduk, jadi Yang Berhormat tengoklah kawasan berpenduduk. Kawasan yang berpenduduk padat, liputannya okey tetapi kalau banyak pakai, ia akan ada gangguan. Sesetengah kawasan yang kurang penduduk dan tidak ada penduduk, contoh 10 orang atau 100 orang.

Jika 100 orang kadang-kadang, saya minta maaf kita *check* dia tidak servis menara dan pemancar. Kadang-kadang elektrik tidak ada, apa semua, sebab untuk servis satu *tower* ini Yang Berhormat, kita memerlukan lebih kurang RM10 ribu untuk satu *tower*. Kadang-kadang *telco* tidak hendak buat. Katakan ada 100 orang penduduk di kawasan tersebut, menggunakan *prepaid* RM30. Kalau 100 darab RM30 baru RM3,000. Kos menara RM10 ribu, dan ini menyebabkan sesetengah *telco*, dia tidak mahu bekerja, dia biarkan. Dia biarkan kadang-kadang tidak ada servis. So, kawasan itu ada menara tetapi tidak ada liputan. Jadi maknanya, MCMC sekarang ini, kita memantau dan minta *telco* memberikan servis di tempat tersebut seperti yang saya katakan tadi. Kita denda ataupun kita memberikan amaran dan sebagainya.

Jadi kawasan-kawasan tersebut- sebab itu Yang Berhormat Senator, sekarang ini kita tengah berusaha sebab dua, tiga permohonan daripada syarikat luar minta masuk supaya hendak membuat satelit di seluruh negara. Sekarang ini kita ada satelit di sebuah kawasan itu okey kita buat liputan, contoh di Sabah. Kita ambil 138 buah satelit kecil yang baru untuk kawasan-kawasan yang tidak ada liputan. Kita hendak kalau boleh, kita minta sebuah satelit macam di luar negara, sebuah satelit kemudian *cover* Selat Melaka, Semenanjung Malaysia, Laut China Selatan, Sabah dan Sarawak.

Ini disebabkan kalau kita tidak buat begitu, contohnya sampai dua tahun lagi baru kita hendak siap untuk liputan seluruh negara. Kalau ada satelit maka belanja pun tidak ada besar, cuma mahal sedikit tetapi seluruh negara mendapat liputan termasuk orang yang menjadi nelayan, yang bekerja di laut, pengangkutan, pelancongan, kawasan minyak dan juga kawasan keselamatan. Terima kasih Yang Berhormat.

Timbalan Yang di-Pertua: Soalan tambahan. Dipersilakan Tuan Haji Aziz.

Tuan Haji Aziz bin Ariffin: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Yang Berhormat, memang diperjelaskan begitu telus dan ikhlas. Saya ingin bertanya kepada Yang Berhormat, senarai sistem yang mendapat projek MCMC dan berapakah syarikat bumiputera? Terima kasih.

Datuk Zahidi bin Zainul Abidin: Terima kasih Yang Berhormat Senator. Ini satu soalan yang baik. Saya memang menjangkakan itu. Yang Berhormat Senator, kita tengok dalam MCMC ini, projeknya berbilion-bilion. Jadi, perlulah kita perjelaskan kepada rakyat, jumlah syarikat yang dapat, syarikat luar negara, syarikat bumiputera dan syarikat tempatan.

Jadi maknanya Yang Berhormat Senator, sekarang ini saya tidak ada maklumat, jadi saya akan memberikan jawapan bertulis kepada Yang Berhormat Senator sebab ia banyak, kerana projek ini kita lihat JENDELA pun hampir RM12 bilion. Jadi maknanya, rakyat perlu tahu siapakah yang mendapat projek tersebut.

Terima kasih Yang Berhormat Senator. Ini satu soalan yang cukup baik dan kalau boleh kita memastikan bahawa kebanyakan projek itu, syarikat tempatan dan juga bumiputera. Terima kasih Yang Berhormat.

Datuk Dr. Dominic Lau Hoe Chai: Soalan tambahan.

Timbalan Yang di-Pertua: Terima kasih kepada Yang Berhormat Datuk Zahidi bin Zainul Abidin, Timbalan Menteri Komunikasi dan Multimedia atas jawapan yang diberikan.

Seterusnya, saya ingin menjemput Yang Berhormat Senator Dato' Ajis bin Sitin.

■1120

10. Dato' Ajis bin Sitin minta Menteri Kanan Pendidikan menyatakan, secara terperinci apakah peranan dan strategi kementerian dalam memberikan pendidikan kepada masyarakat Orang Asli di sekolah-sekolah di kawasan pedalaman ekoran timbulnya rungutan dari segi penyesuaian bersama anak-anak Orang Asli dan perkara-perkara yang masih kurang jelas sehingga menjadi pertikaian di antara kementerian dan JAKOA yang akhirnya anak-anak Orang Asli ini menjadi mangsa serta berapakah dana tahunan yang disediakan untuk tujuan tersebut.

Timbalan Menteri Pendidikan II [Datuk Mohamad bin Alamin]: Terima kasih Yang Berhormat Senator Dato' Ajis bin Sitin, Tuan Yang di-Pertua.

Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) sentiasa berusaha meningkatkan kualiti pendidikan untuk murid Orang Asli. KPM melaksanakan inisiatif Transformasi Pendidikan Orang Asli dan Peribumi dalam Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia 2013-2025 untuk memastikan murid Orang Asli mendapat pendidikan yang berkualiti serta relevan dengan keperluan mereka.

KPM telah memperuntukkan sejumlah RM445 ribu di bawah inisiatif ini untuk tahun 2021 dan untuk tahun 2022, KPM telah memperuntukkan lebih kurang RM895 ribu untuk program transformasi ini.

Untuk makluman Ahli Yang Berhormat Senator, pelbagai program telah dilaksanakan di bawah Inisiatif Transformasi Pendidikan Orang Asli dan Peribumi. Antaranya Program Intervensi Murid Orang Asli dan Peribumi (PIKAP). PIKAP melibatkan tiga- mata pelajaran utama di Tahap Satu iaitu Bahasa Melayu, Bahasa Inggeris dan Matematik yang mengandungi modul pembelajaran disesuaikan dengan konteks persekitaran untuk meningkatkan minat murid Orang Asli dan Peribumi kepada pembelajaran dan hadir ke sekolah.

Selain itu, KPM telah memperkenalkan Program Jom Belajar yang merangkumi Program Khas Murid Orang Asli (PROKHAS), dan *Chup Badui Sikulah* (CBS) pada tahun 2020. Program ini bertujuan untuk menyediakan pendidikan asas serta memantapkan penguasaan kemahiran asas 'Membaca, Menulis, Mengira' (3M) kepada murid Orang Asli tidak pernah bersekolah.

KPM juga menubuhkan Sekolah Model Khas Komprehensif 9 (K9) yang melibatkan murid tahun satu sehingga tingkatan tiga di sekolah yang sama. Sehingga kini, jumlah Sekolah K9 yang sedang beroperasi sebanyak sembilan buah sekolah di negara ini.

Selain itu, KPM juga merancang untuk menaik taraf Sekolah Komprehensif K9 untuk menjadi sekolah Model Khas Komprehensif 11 (K11). Pewujudan Sekolah K11 akan membolehkan murid mengikuti pendidikan selama 11 tahun iaitu enam tahun di peringkat rendah dan lima tahun di peringkat menengah dalam sekolah dan pentadbiran yang sama. KPM turut menyediakan asrama di 45 buah sekolah rendah dan sebuah sekolah menengah yang mempunyai enrolmen 100 peratus murid Orang Asli.

Selain daripada itu, terdapat juga murid Orang Asli yang tinggal di asrama sekolah harian. Penyediaan asrama ini adalah untuk memudahkan murid Orang Asli hadir ke sekolah. KPM juga mengambil pelbagai pendekatan melalui sesi libat urus dengan kerjasama pelbagai agensi kerajaan seperti Jabatan Kemajuan Orang Asli (JAKOA), Jabatan Kesihatan Negeri, penglibatan ibu bapa, ketua komuniti dan Pertubuhan Bukan Kerajaan (NGO) serta Tok Batin bagi memberikan kesedaran akan kepentingan pendidikan kepada Orang Asli. KPM sentiasa komited untuk menyediakan akses pendidikan berkualiti kepada murid Orang Asli. Sekian, terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Soalan tambahan.

Dato' Ajis bin Sitin: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua, terima kasih Yang Berhormat Menteri atas jawapan. Cuma, pada masa sekarang ramai anak Orang Asli yang telah menjawat sebagai guru dan juga pegawai-pegawai pendidikan di peringkat kementerian, jabatan dan sekolah. Cuma, soalan saya ialah apakah ada cadangan pihak kementerian untuk menempatkan guru-guru ini untuk mengajar di sekolah-sekolah Orang Asli termasuk juga guru besar? Sekian, terima kasih.

Datuk Mohamad bin Alamin: Terima kasih Yang Berhormat Senator, soalan yang baik. Jadi saya ingat sistem yang ada pada kementerian ini tentang pengambilan dan juga penempatan juga ini memang kita ada sistemnya. Saya percaya untuk keperluan masyarakat Orang Asli juga, KPM akan sentiasa prihatin dan melihat dari semasa ke semasa untuk menempatkan guru-guru yang berasal daripada perkampungan Orang Asli dijadikan Guru Besar.

Saya cukup yakin pendekatan ini cukup baik untuk kita memastikan guru yang berasal daripada perkampungan Orang Asli juga dapat berkhidmat kembali di perkampungan Orang Asli itu, *insya-Allah*. Terima kasih.

Puan Fadhlina binti Dato' Sidek: Boleh soalan tambahan lagi Tuan Yang di-Pertua?

Timbalan Yang di-Pertua: Soalan tambahan, silakan.

Puan Fadhlina binti Dato' Sidek: Ya. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Soalan saya kepada Yang Berhormat Timbalan Menteri, apakah program-program intervensi yang melibatkan asimilasi antara kanak-kanak Orang Asli ini dengan budaya yang sedia ada? Memandangkan jaminan mereka untuk pergi ke sekolah itu satu, untuk mengelakkan mereka daripada dibuli dan dihina.

Kedua, kadar keciciran mereka agak tinggi. Pada tahun 2018 sahaja kadar keciciran mereka ke sekolah lebih kurang 51 peratus. Jadi, apakah program-program intervensi yang disediakan oleh kerajaan? Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Datuk Mohamad bin Alamin: Terima kasih Yang Berhormat Senator. Sebagaimana yang saya sebutkan tadi, bahawa kita memperkenalkan beberapa program khusus untuk masyarakat murid-murid Orang Asli ini antaranya saya sebut tadi, ialah Program Jom Belajar ataupun Program *Chup Badui Sikulah*. Ini merupakan antara program yang memberi jaminan akan mengurangkan keciciran yang berlaku di kalangan murid-murid Orang Asli.

Kita juga bekerjasama dengan jabatan dan juga agensi kerajaan yang saya sebutkan tadi seperti JAKOA dan Tok Batin. Kenapa kita kerjasama dengan mereka, ialah untuk menjamin bahawa keselamatan yang pertama.

Kedua, soal *delivery system*. Sistem penyampaian apa juga bentuk bantuan yang disediakan oleh kerajaan. KPM menyediakan perkhidmatan pengangkutan dan juga peruntukan wang saku kepada mereka.

Kita bekerjasama dengan agensi ini supaya menjamin sampai bantuan itu akan dimanfaatkan oleh anak-anak Orang Asli. Saya ingat *approach* ataupun pendekatan KPM ini juga sentiasa mengambil kira tentang persekitaran. Jangan ada anak-anak ini akan dihina ataupun dipandang sepi atau dipandang remeh oleh mana-mana masyarakat yang lain yang penting komitmen KPM sangat tinggi untuk membela pendidikan anak-anak Orang Asli di negara ini. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Silakan Yang Berhormat Senator Dato' Isa.

Dato' Isa bin Ab. Hamid: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya mohon Yang Berhormat Timbalan Menteri menjelaskan status Kurikulum Khas Pendidikan Peribumi Orang Asli dan Penan (KAP) dan apakah kelebihan program yang baharu PIKAP yang dijelaskan tadi? Sekian, terima kasih.

Datuk Mohamad bin Alamin: Terima kasih Yang Berhormat. Tentang soalan yang pertama itu saya akan bekalkan secara bertulis kerana saya tidak ada data. Akan tetapi program PIKAP ini, Program Intervensi Murid Orang Asli dan Peribumi (PIKAP) yang melibatkan sebanyak tiga- mata pelajaran utama iaitu tahap satu, Bahasa Melayu, Bahasa Inggeris, dan juga Matematik yang mengandungi modul pembelajaran yang disesuaikan dengan konteks persekitaran dan meningkatkan minat Orang Asli.

Maknanya kita menyediakan modul yang istimewa supaya anak-anak Orang Asli ini lebih berminat, lebih seronok belajar dan lebih mudah belajar. Ini kerana keupayaan mereka barangkali mungkin agak sedikit berbeza dengan anak-anak murid yang lain. Terima kasih Yang Berhormat.

Timbalan Yang di-Pertua: Terima kasih kepada Yang Berhormat Datuk Mohamad bin Alamin, Timbalan Menteri Pendidikan atas jawapan yang diberikan.

Seterusnya saya menjemput Yang Berhormat Senator Datuk Teo Eng Tee @ Teo Kok Chee.

11. Datuk Teo Eng Tee @ Teo Kok Chee minta Menteri Luar Negeri menyatakan, peningkatan ketegangan kebelakangan ini di antara China dan Amerika Syarikat yang boleh memberi kesan kepada negara anggota ASEAN terutamanya daripada segi pertahanan dan perdagangan. Sebagai negara anggota blok berkecuali, bagaimana Malaysia mengemudi diplomasi antara kuasa besar global China dan Amerika Syarikat tersebut.

Timbalan Menteri Luar Negeri [Dato' Haji Kamarudin Jaffar]: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh*, salam sejahtera. Terima kasih kepada Tuan Yang di-Pertua dan juga kepada Yang Berhormat Senator Datuk Teo Eng Tee @ Teo Kok Chee atas soalnya yang terakhir pada pagi ini saya kira berkaitan dengan bagaimanakah Malaysia mengemudi diplomasi antara kuasa besar global China dan Amerika Syarikat.

Tuan Yang di-Pertua, ketegangan hubungan antara China dan Amerika Syarikat sebenarnya bukanlah perkara baharu. Manakala senario terkini berikutan perang perdagangan sejak pertengahan tahun 2018 telah menyaksikan hubungan antara dua buah negara ini terus merosot.

Malaysia sentiasa mengambil inisiatif mengimbangi hubungan baiknya dengan China dan Amerika Syarikat. Hubungan ini telah dipupuk melalui platform hubungan dua hala dan juga pelbagai hala. Contohnya, dalam hubungan dua hala, Yang Berhormat Menteri Luar negeri telah membuat lawatan rasmi ke China pada 3 Disember hingga 4 Disember baru-baru ini. Manakala Setiausaha Negara Amerika Syarikat pula akan memulakan lawatan beliau ke Malaysia pada hari esok 15 Disember.

Untuk makluman Dewan yang mulia ini, China dan Amerika Syarikat masing-masing merupakan rakan dagang terbesar dan ketiga terbesar Malaysia.

■1130

Momentum hubungan dan kerjasama antara Malaysia dan kedua-dua negara terbabit terus memperlihatkan perkembangan yang positif bukan sahaja dalam bidang ekonomi, malah termasuk juga bidang-bidang lain seperti pertahanan, pembuatan dan keselamatan sivil. Bagi platform pelbagai hala pula, Malaysia akan terus menggunakan pendekatan Kepusatan ASEAN, dengan izin, *ASEAN Centrality* bagi menjamin kemakmuran dan keselamatan rantau ini. Terbaru, ASEAN telah menyambut ulang tahun ke-30 hubungan dialog ASEAN-China pada 22 November baru-baru ini. Malaysia juga melalui ASEAN telah mengambil bahagian dalam satu mesyuarat bersama yang dikenali sebagai Mesyuarat Menteri-menteri Luar Negeri dan Pembangunan G7, dengan izin, yang mana Amerika Syarikat merupakan anggota G7 ini pada 12 Disember yang lalu.

Kesimpulannya, sebagai negara anggota blok berkecuali, menjadi prinsip kerajaan untuk sentiasa mengekalkan hubungan dua hala yang baik dengan semua negara. Malaysia juga mengamalkan sikap berkecuali dan tidak berpihak kepada mana-mana negara kuasa besar dunia termasuklah China dan Amerika Syarikat dalam persaingan strategik mereka selaras dengan prinsip asas Pergerakan Negara-negara Berkecuali atau, dengan izin, *Non-Aligned Movement* (NAM). Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua: Soalan tambahan. Silakan.

Datuk Teo Eng Tee @ Teo Kok Chee: Terima kasih Yang Berhormat Timbalan Menteri. Tuan Yang di-Pertua soalan tambahan saya, adakah pejabat cawangan Kedutaan China di negeri Johor akan dibuka bagi memperkukuhkan hubungan dua hala negeri Johor dan China seperti mana yang dibangkitkan oleh Baginda Tuanku Sultan Johor pada tahun 2018?

Dato' Haji Kamarudin Jaffar: Terima kasih Yang Berhormat Tuan Yang di-Pertua dan Yang Berhormat Senator Datuk Teo atas soalan berkaitan dengan cawangan kedutaan di Johor untuk negara China. Mungkin yang dimaksudkan ialah Pejabat Konsul atau Konsul Besar, Konsul Jeneral negara China di negeri Johor di Johor Bahru. Ini sebagai amalan biasa, tertakluk kepada permohonan dan selepas permohonan diterima akan kita buat pertimbangan dan jika pertimbangan itu sesuai, sudah tentulah kita akan memberi reaksi yang positif.

Apa pun kita akan menunggu permohonan permintaan dari mana-mana negara sekalipun untuk membuka pejabat-pejabat konsul yang ada selain daripada pejabat kedutaan mereka di ibu kota kita. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua: Terima kasih kepada Yang Berhormat Dato' Haji Kamarudin bin Jaffar, Timbalan Menteri Luar Negeri atas jawapan yang diberikan. Bagi pertanyaan-pertanyaan bagi jawab lisan kita tamatkan.

[Masa Pertanyaan-pertanyaan Jawab Lisan tamat]

RANG UNDANG-UNDANG

RANG UNDANG-UNDANG PERBEKALAN 2022

Bacaan Kali Yang Kedua

Timbalan Yang di-Pertua: Dipersilakan Yang Berhormat Menteri Kewangan.

11.33 pagi.

Datuk Seri Utama Tengku Zafrul Tengku Abdul Aziz [Menteri Kewangan]: Tuan Yang di-Pertua, saya mohon mencadangkan supaya rang undang-undang bernama suatu akta bagi menggunakan sejumlah wang daripada Kumpulan Wang Disatukan untuk Perkhidmatan bagi tahun 2022 dan bagi memperuntukkan jumlah wang itu untuk perkhidmatan bagi tahun itu dibaca bagi kali kedua sekarang.

Bismillahi Rahmani Rahim. Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh, dan salam sejahtera. Salam penuh hormat saya ucapkan kepada Tuan Yang di-Pertua serta sahabat saya, Ahli-ahli Yang Berhormat Senator sekalian. Hari ini saya sekali lagi diamanahkan untuk menyampaikan ucapan Bajet 2022 di dalam Dewan yang mulia ini.

Alhamdulillah, selesai sudah sesi Perbahasan Peringkat Dasar dan Jawatankuasa di Dewan Rakyat dan segala urusan telah dipermudah dengan Rang Undang-undang Perbekalan 2022 dan Usul Anggaran Perbelanjaan Pembangunan 2022 telah diluluskan dengan pindaan di Dewan Rakyat pada petang semalam.

Merujuk kepada pindaan Rang Undang-undang Perbekalan 2022 yang telah diluluskan di Dewan Rakyat, saya mohon memaklumkan kepada Tuan Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat bahawa, fasal 2 dalam teks Bahasa Kebangsaan dan teks Bahasa Inggeris Rang Undang-undang Perbekalan 2022 dipinda dengan menggantikan perkataan "satu ratus lima puluh enam bilion empat ratus dua belas juta lapan ratus lima puluh lapan ribu lapan ratus ringgit (RM156,412,858,800)" dengan perkataan, "satu ratus lima puluh enam bilion empat ratus empat juta dua ratus sembilan puluh ribu lapan ratus ringgit (RM156,404,290,800)".

Saya juga mohon maklumkan bahawa Jadual kepada Rang Undang-undang Perbekalan 2022 dipinda di bawah ruang "*Amaun*"

- (a) bagi Maksud B43 dengan menggantikan perkataan "1,776,018,800", dengan perkataan, "1,767,450,800"; dan
- (b) pada JUMLAH dengan menggantikan perkataan, "156,412,858,800" dengan perkataan, "156,404,290,800."

Pindaan ini berbangkit daripada pengurangan jumlah wang yang diperuntukkan bagi Maksud B43 yang dinyatakan dalam Jadual kepada rang undang-undang iaitu untuk mengurangkan sebanyak RM8,568,000 daripada jumlah yang diperuntukkan di bawah Kepala Bekalan B43 di bawah Butiran 040900 – Penggerak Komuniti Tempatan.

Selain itu bagi menjunjung prinsip dan semangat demokrasi berparlimen, di samping menyambut sebarang cadangan untuk kebaikan rakyat, beberapa pindaan lain telah diumumkan semasa penggulungan peringkat dasar bagi Kementerian Kewangan.

Tuan Yang di-Pertua, tahun 2021 yang awalnya kita jangka sebagai tahun pemulihan, malangnya tertangguh akibat penularan COVID-19 yang terus kritikal. Dengan kemunculan varian baharu, ia telah mencetuskan gelombang ketiga hingga mengakibatkan kes harian pernah mencecah lebih 24 ribu kes. Kini, jumlah kes direkodkan sudah menjangkau 2.6 juta dan lebih 30 ribu orang telah terkorban. Pun begitu dengan pelaksanaan Pelan Pemulihan Negara yang turut didukung Program Imunisasi COVID-19 Kebangsaan, *alhamdulillah* kini negara berjaya mencapai lebih 97 peratus penduduk dewasa, dan 87 peratus remaja yang telah di vaksinasi sepenuhnya.

Pencapaian ini telah berjaya mengurangkan bilangan kes COVID-19 sementara penggunaan wad ICU kini berada pada tahap 60 peratus. Dalam soal memelihara rakyat dan perniagaan, kerajaan telah melaksanakan lapan- pakej bantuan dan rangsangan ekonomi dengan jumlah keseluruhan sebanyak RM530 bilion iaitu tidak termasuk peruntukan Belanjawan 2021. Melaluinya pertumbuhan ekonomi yang sebelum ini menguncup 5.6 peratus pada 2020, kini telah berkembang 3 peratus pada sembilan bulan pertama tahun 2021. Suku keempat dijangka terus kukuh dengan hampir semua negeri beralih ke fasa 4 serta hampir semua sektor dibenarkan beroperasi pada kapasiti penuh.

Keseluruhannya, pertumbuhan ekonomi kita dijangka berkembang antara 3 peratus hingga 4 peratus bagi 2021, *insya-Allah*. Pada tahun hadapan, ekonomi negara diunjurkan terus berkembang antara 5.5 peratus hingga 6.5 peratus berpaksikan asas ekonomi yang kukuh dan struktur yang pelbagai.

Tuan Yang di-Pertua, tahun 2022 semestinya diberi tumpuan untuk memulihkan semula setiap segmen sosioekonomi negara. Usaha membina daya tahan turut digerakkan bagi mengukuhkan keupayaan perniagaan dan sistem kesihatan serta melangkah ke hadapan instrumen pembaharuan diperhebat supaya seiring dengan landskap dunia, teknologi tanpa sempadan dan agenda kelestarian.

Dengan tema Keluarga Malaysia, Makmur Sejahtera, bajet ini mendukung tiga-paksi utama iaitu memperkukuh pemulihan, membina daya tahan dan memacu pembaharuan. Matlamat Bajet 2022 kekal dengan tiga fokus induk iaitu pertama, rakyat yang sejahtera. Kedua, perniagaan yang berdaya tahan, dan ketiga, ekonomi yang makmur dan mapan. Bajet 2022 akan menyediakan sejumlah RM332.1 bilion yang menyaksikan nilai peruntukan tertinggi berbanding bajet-bajet sebelum ini.

■1140

Daripada jumlah tersebut, kerajaan bercadang untuk menyediakan RM233.5 bilion bagi belanja mengurus, RM75.6 bilion untuk belanja pembangunan dan RM23 bilion di bawah kumpulan wang COVID-19. Sejumlah RM2 bilion turut disediakan sebagai simpanan luar jangka. Sungguhpun ini merupakan bajet mengembang, defisit fiskal 2022 diunjurkan berkurang kepada enam peratus daripada KDNK berbanding 6.5 peratus pada 2021.

Tuan Yang di-Pertua, fokus pertama bajet ialah rakyat yang sejahtera. Strategi pertama di bawah fokus ini iaitu memulihkan kehidupan dan mata pencarian. Tumpuan kerajaan di bawah strategi ini adalah untuk meneruskan pemberian bantuan tunai secara bersasar, memperkasa aspek pendidikan dan kesihatan awam serta terus menjana peluang-peluang pekerjaan.

Pada tahun hadapan, inisiatif bantuan tunai langsung akan ditambah baik. Kerajaan akan memperkenalkan bantuan Keluarga Malaysia dengan beberapa pembaharuan supaya kumpulan yang benar-benar terkesan diberi lebih tumpuan. BKM akan menyalurkan bantuan sebanyak RM2000 kepada isi rumah yang mempunyai tiga orang anak atau lebih dengan pendapatan kurang RM2500 sebulan. Pemberian bantuan ini merupakan peningkatan berbanding RM1800 iaitu kadar tertinggi di bawah Bantuan Prihatin Rakyat.

Selanjutnya, sebagai pembaharuan, kerajaan juga akan memberi bantuan tambahan RM500 lagi kepada ibu atau bapa tunggal yang mempunyai anak tanggungan dan berpendapatan bulanan sehingga RM5000. Selain itu, bantuan tambahan RM300 lagi turut diberikan kepada isi rumah warga emas. Ini bermakna kepada ibu atau bapa tunggal dengan tiga orang anak atau lebih, layak mendapat BKM maksimum sebanyak RM2500.

Secara keseluruhannya, BKM akan memanfaatkan lebih 9.6 juta orang penerima dengan peruntukan RM8.2 bilion iaitu peningkatan berbanding 8.6 juta orang penerima dengan peruntukan RM7 bilion di bawah BPR. Suka untuk saya maklumkan di sini sekali lagi bahawa semasa sesi penggulangan peringkat dasar di Dewan Rakyat, saya juga telah mengumumkan peruntukan tambahan sebanyak RM50 juta bertujuan mengembalikan semula skim khairat kematian sebanyak RM1000 bagi penerima bantuan Keluarga Malaysia pada tahun 2022.

Berhubung kait dengan bantuan yang disalurkan oleh Jabatan Kebajikan Masyarakat pula, syarat kelayakan kebajikan akan dinaikkan kepada paras garis kemiskinan makanan 2019 iaitu RM1169 berbanding PJK 2016 iaitu RM980 sebelum ini.

Tuan Yang di-Pertua, kerajaan akan terus mengutamakan aspek kesihatan awam bagi membina daya tahan negara dalam persediaan kita ke fasa endemik COVID-19. Bajet 2022 menyediakan RM32.4 bilion kepada Kementerian Kesihatan untuk perbelanjaan mengurus dan pembangunan. Selain itu, tambahan RM4 bilion disediakan khusus untuk meneruskan agenda menangani COVID-19 yang merangkumi RM2 bilion bagi membiayai program vaksinasi. Manakala, RM2 bilion lagi disediakan bagi meningkatkan kapasiti fasiliti perkhidmatan kesihatan awam seperti pembelian bekalan ubat, bahan guna habis, PPE dan kit kesihatan.

Kementerian Kesihatan juga akan terus menyumbang luar ke hospital swasta dan hospital seliaan kementerian bagi mengoptimumkan kapasiti kesihatan negara. Yang utama sekali Program Imunisasi COVID-19 Kebangsaan akan terus di perkasakan bagi membekalkan dos ketiga sebagai vaksin penggalak kepada semua orang dewasa di samping meneruskan vaksinasi kepada anak-anak berusia 12 sehingga 17 tahun. Kerajaan telah menandatangani perjanjian untuk mendapat 88 juta- dos iaitu bersamaan lebih 140 peratus penduduk dan cukup untuk memberi dos ketiga kepada semua penduduk berusia 12 tahun dan ke atas.

Aspek kesihatan awam juga akan diberi perhatian. Kerajaan antaranya akan meluaskan kenakanan cukai eksais ke atas produk minuman bergula dalam bentuk pra campuran berasaskan coklat atau *coco*, *malt*, kopi dan teh. Kerajaan juga bercadang mengenakan cukai eksais ke atas produk cecair atau gel mengandungi nikotin yang digunakan untuk rokok elektronik dan *vape*.

Krisis pandemik ini telah menerbitkan masalah sosial sehingga menjadi punca kepada isu kesihatan mental. Maka RM70 juta disediakan bagi terus memastikan isu kesihatan mental ini diberi keutamaan.

Tuan Yang di-Pertua, bajet ini kekal mengutamakan Kementerian Pendidikan Malaysia apabila akan menerima peruntukan terbesar iaitu sejumlah RM52.6 bilion atau 16 peratus daripada keseluruhan anggaran perbelanjaan Persekutuan. Sementara Kementerian Pengajian Tinggi pula bakal diperuntukkan sejumlah RM14.5 bilion. Kerajaan bersetuju menyediakan bantuan awal persekolahan sebanyak RM150 iaitu meningkat berbanding RM100 sebelum ini. Sejumlah RM140 juta diperuntukkan yang dijangka memanfaatkan tiga juta orang murid yang layak.

Pada tahun hadapan, sejumlah RM1 bilion disediakan untuk kerja-kerja penyelenggaraan dan pembaikan sekolah. Peruntukan ini juga termasuk RM140 juta kepada JAKIM bagi menyelenggarakan antaranya sekolah tahfiz, sekolah agama rakyat dan institusi pondok berdaftar iaitu meningkat berbanding RM100 juta pada tahun 2021. Kerajaan juga akan terus menaik taraf sekolah-sekolah daif dengan peruntukkan dinaikkan kepada RM746 juta. Sebilangan besar peruntukkan ini adalah untuk menaik taraf sekolah daif dengan 112 projek di Sabah dan 165 projek di Sarawak.

Sebagai menghargai jasa guru yang menyediakan bahan mengajar tambahan kepada murid-murid semasa tempoh pandemik, bajet ini buat pertama kalinya menyediakan insentif khas alat bantuan mengajar secara sekali bayar sebanyak RM100 kepada lebih 400 ribu orang guru sekolah di bawah KPM. Bagi memastikan proses pengajian para pelajar B40 terus terpelihara, kerajaan akan melaksanakan inisiatif peranti siswa Keluarga Malaysia bagi membekalkan sebuah tablet kepada setiap pelajar B40 di Institusi Pengajian Tinggi dengan peruntukkan sebanyak RM450 juta. Seramai 600 ribu orang siswa siswi daripada keluarga B40 bakal menerima manfaat daripada inisiatif ini.

Tuan Yang di-Pertua, pandemik COVID-19 telah memberi kesan yang signifikan kepada pekerjaan dan mata pencarian rakyat. Mengambil semangat konsep jaminan pekerjaan, kerajaan di bawah inisiatif menjamin kerja keluarga Malaysia atau jamin kerja akan menjamin penyediaan 600 ribu peluang pekerjaan dengan peruntukkan berjumlah RM4.8 bilion. Kerajaan melalui PERKESO akan meneruskan usaha pengambilan pekerja melalui inisiatif insentif penggajian jamin kerja. Dengan sasaran 300 ribu orang dan peruntukan RM2 bilion. Inisiatif MySTEP juga akan diteruskan dengan menawarkan 80 ribu peluang pekerjaan secara kontrak merangkumi 50 ribu pekerjaan dalam sektor awam dan 30 ribu pekerjaan dalam syarikat berkaitan kerajaan mulai Januari 2022.

Bajet ini turut menyasarkan 220 ribu orang pelatih untuk menjalani pelbagai program latihan dan peningkatan kemahiran dengan peruntukan keseluruhan RM1.1 bilion. Tuan Yang di-Pertua, kerajaan ini komited untuk meneruskan pelbagai dasar dan program perlindungan bagi manfaat Keluarga Malaysia yang memerlukan. Antaranya, bagi memberi perlindungan sosial kepada suri rumah dan balu melalui caruman KWSP dan PERKESO, kerajaan menyediakan RM80 juta di bawah Program Kasih Suri Keluarga Malaysia khusus untuk manfaat mereka hingga umur 55 tahun.

Pada tahun ini kerajaan telah meluaskan liputan perlindungan sosial negara di bawah PERKESO untuk turut mencarum bagi pekerja sendiri dan sektor informal. Bagi tahun hadapan inisiatif ini diteruskan dengan nilai caruman 80 peratus dan meluaskan manfaatnya kepada sembilan kategori pekerja iaitu antaranya petani, nelayan, penjaja dan agen pelancongan. Dalam terus membantu individu yang aktif pencari pekerjaan, kerajaan juga akan meneruskan pemberian elaun mencari pekerjaan kepada pencarum dan bukan pencarum PERKESO. Sejak penularan wabak COVID-19, ribuan yang kehilangan punca pendapatan akibat kematian suami, isteri atau ibu bapa telah menerima faedah Pencen Penakat di bawah PERKESO.

Bagi tahun hadapan kerajaan bercadang untuk meningkatkan kadar pencen minimum di bawah Skim Keilatan daripada RM475 kepada RM550 yang akan membantu 56 ribu isi rumah.

■1150

Tuan Yang di-Pertua, strategi kedua bagi fokus ini adalah untuk membangunkan sebuah Keluarga Malaysia. Bajet 2022 memastikan agenda pemerkasaan bumiputera terus diberi keutamaan dalam usaha untuk merapatkan jurang antara kaum.

Untuk itu, sejumlah RM11.4 bilion disediakan bagi melaksanakan pelbagai inisiatif merangkumi RM6.6 bilion untuk kemudahan pendidikan buat anak-anak bumiputera dan RM4.8 bilion bagi melaksanakan pelbagai program peningkatan kapasiti dan pembiayaan peniagaan. Aspek pengimarah syiar Islam juga turut menjadi tumpuan dalam Bajet 2022.

Secara keseluruhannya, kerajaan memperuntukkan RM1.5 bilion bagi pengurusan dan pembangunan hal ehwal Islam di bawah Jabatan Perdana Menteri. Kerajaan antaranya akan menambah 1,000 orang guru takmir dan menyalurkan pemberian khas sekali bayar RM500 untuk manfaat 70 ribu orang imam, bilal, siak, noja, marbut, guru takmir dan juga guru KAFA.

Kepada komuniti Orang Asli pula RM274 juta diperuntukkan, antaranya bagi melaksanakan program peningkatan taraf hidup seperti pemberian subsidi dan bantuan persekolahan serta bantuan kebajikan untuk manfaat hampir 200 ribu Orang Asli. Kerajaan juga akan menaikkan kadar wang saku murid sekolah menengah kepada RM4 sehari. Kerajaan juga memperuntukkan RM50 juta bagi kerja-kerja pembaikan, penyelenggaraan dan pembangunan kecil rumah ibadat di bawah pihak berkuasa tempatan.

Peruntukan ini turut merangkumi pelaksanaan aktiviti-aktiviti komuniti dengan kerjasama pengurusan rumah ibadat dan penduduk setempat. Bagi mengiktiraf peranan wanita dalam proses membuat keputusan dan memperkukuhkan kepimpinan serta keberkesanan lembaga pengarah, kerajaan melalui Suruhanjaya Sekuriti akan mewajibkan pelantikan sekurang-kurangnya seorang pengarah wanita bagi semua syarikat senaraian awam.

Selanjutnya, kerajaan bersedia untuk memperuntukkan RM13 juta khas untuk memperkasa Bahagian D11 Polis Diraja Malaysia bagi siasatan seksual wanita dan kanak-kanak, termasuk pewujudan 100 perjawatan baharu. Di samping itu, program kesedaran komuniti berhubung keganasan terhadap wanita di seluruh negara melalui Skuad WAJA akan dilaksanakan. Aspek kesihatan dan kebersihan diri remaja wanita amat penting dalam mengurangkan sebarang risiko kesihatan dan keciciran di sekolah.

Oleh itu, Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Malaysia dengan kerjasama Jabatan Penjara Malaysia akan mengedarkan secara percuma kit asas kebersihan diri setiap bulan kepada 130 ribu orang remaja wanita golongan B40.

Tuan Yang di-Pertua, kerajaan ini akan terus giat melaksanakan program-program pembangunan sosioekonomi dan memelihara kebajikan komuniti tumpuan, terutamanya melibatkan warga emas, kanak-kanak, OKU dan lain-lain. Bagi memastikan setiap warga emas yang memerlukan mendapat sokongan berterusan, bajet ini menyediakan lebih RM635 juta khusus untuk bantuan kebajikan, institusi penjagaan dan juga pusat aktiviti warga emas. Kebajikan golongan OKU tidak pernah dilupakan.

Bagi tahun hadapan, kerajaan menyediakan peruntukan khusus RM30 juta bagi menaik taraf infrastruktur bangunan kerajaan supaya mesra OKU. Bagi memastikan tempat buat anak muda OKU menceburi bidang pekerjaan, kerajaan akan menyediakan kuota khas sebanyak 100 peratus untuk Program *MySTEP kepada golongan OKU. Bagi tahun hadapan, kerajaan bersetuju untuk menanggung sepenuhnya bayaran lesen kenderaan motor kepada semua kenderaan persendirian yang dimiliki oleh OKU.*

Tuan Yang di-Pertua, pendedahan pada alam pekerjaan bagi belia yang baru menamatkan pengajian amat penting untuk mereka berhadapan dengan dunia sebenar pekerjaan. Maka, kerajaan akan menyediakan insentif kepada majikan yang mengaji perantis lepasan sekolah dan graduan berumur 18 hingga 30 tahun sebanyak RM900 sebulan bagi tempoh enam bulan.

Bagi memupuk budaya transaksi tanpa tunai di premis perniagaan, kerajaan memperkenalkan Program *eStart iaitu sebuah skim transaksi tanpa tunai. eStart akan mengkreditkan RM150 secara one-off ke dalam akaun e-dompot para belia berumur 18 hingga 20 tahun dan juga pelajar sepenuh masa di institusi pengajian tinggi dengan peruntukan RM300 juta untuk manfaat lebih 2 juta orang belia.*

Bagi memperkasakan sukan OKU, RM10 juta diperuntukkan kepada Majlis Sukan Negara khusus untuk meningkatkan Program Latihan Atlet OKU dan melaksanakan Liga Sukan OKU... *[Tepuk]* E-sukan kini dilihat mempunyai prospek terbaik pembangunan sukan negara. Bagi merencanakan pertubuhan e-sukan RM20 juta disediakan bagi pembangunan e-sukan kebangsaan, termasuk RM5 juta untuk mewujudkan pusat kecemerlangan sukan dron. Tuan Yang di-Pertua, strategi ketiga adalah untuk membina kehidupan yang kondusif.

Secara keseluruhan, kerajaan menyediakan lebih RM31 bilion khusus untuk subsidi bantuan dan insentif bagi Bajet 2022. Peruntukan ini adalah untuk meminimumkan kesan peningkatan kos sara hidup rakyat melibatkan kawalan harga barang dan perkhidmatan. Antaranya RM200 juta untuk membiayai kos pengangkutan dan pengedaran barangan asas ke kawasan luar bandar.

Untuk membantu pengurusan aliran tunai yang terjejas, KWSP akan melanjutkan tempoh pengurangan kadar caruman minimum KWSP daripada 11 kepada 9 peratus sehingga Jun 2022 melibatkan anggaran nilai RM2 bilion.

Untuk mengurangkan kos pemilikan kenderaan, kerajaan juga akan melanjutkan 100 peratus pengecualian cukai jualan ke atas kenderaan penumpang CKD dan 50 peratus ke atas CBU, termasuk MPV dan SUV selama enam bulan sehingga 30 Jun 2022.

Untuk makluman Dewan Yang Mulia ini, memandangkan baru-baru ini telah berlakunya kenaikan harga barangan asas, kerajaan telah mengambil beberapa langkah awal dan proaktif, termasuklah pertama, penyediaan peruntukan tambahan RM62 juta melalui Lembaga Pertubuhan Peladang Kebangsaan bagi membantu menangani impak kenaikan harga baja dan racun ke atas pesawah.

Kedua, kerajaan juga bersetuju untuk menyediakan dana RM200 juta sebagai pinjaman agromakanan pada kadar faedah sifar peratus, di samping moratorium bayaran balik pinjaman selama enam bulan di bawah Tekun dan Agrobank untuk manfaat pengusaha tanaman sayur-sayuran dan buah-buahan yang terkesan.

Ketiga, kerajaan turut bersetuju untuk melanjutkan Program Mekanisme Kawalan Harga Minyak Masak sehingga Mac 2022 dengan kos sebanyak RM150 juta.

Keempat, kerajaan juga baru sahaja melancarkan Program Jualan Keluarga Malaysia iaitu program membolehkan para petani menjual terus hasil mereka kepada rakyat tanpa orang tengah dan dengan demikian, berupaya menawarkan barangan asas pada harga yang lebih rendah.

Gangguan rantaian bekalan telah menyumbang kepada peningkatan harga semasa dan dengan itu, kerajaan menjangkakan harga barang akan kembali stabil pada awal tahun 2022.

Namun demikian, kerajaan akan terus memantau perkembangan pasaran dan bersedia mengambil tindakan sekiranya perlu. Setiap daripada rakyat berhak memiliki rumah kediaman seperti keperluan kehidupan.

Untuk itu, kerajaan akan meneruskan projek-projek perumahan, khususnya kepada golongan berpendapatan rendah dengan nilai keseluruhan RM1.5 bilion. Pada masa yang sama, kerajaan tidak lagi mengenakan cukai keuntungan harta tanah bagi pelupusan oleh individu warganegara, pemastautin tetap dan selain syarikat mulai tahun ke-enam dan ke atas.

Pada tahun hadapan, bagi membantu usahawan dan pekerja sektor informal yang berkeupayaan membeli rumah tetapi sukar mengakses pinjaman bank, kerajaan menyediakan jaminan sehingga RM2 bilion kepada bank melalui Skim Jaminan Kredit Perumahan untuk memudahkan kepada golongan ini membeli rumah. Penduduk di pedalaman Sabah dan Sarawak ada yang terpaksa memakan masa berjam-jam untuk mendapatkan perkhidmatan di pekan berdekatan. Untuk kemudahan penduduk di dalam kawasan pedalaman Sabah dan Sarawak, kerajaan akan terus memberikan subsidi sebanyak RM209 juta bagi perkhidmatan pengangkutan udara.

Selain inisiatif ini, sebanyak RM80 juta juga akan disediakan sebagai dana bantuan sementara bas henti-henti untuk manfaat pengendali bas henti-henti dan RM115 juta bagi inisiatif pas perjalanan bas dan rel tanpa had dengan harga RM50 sebulan untuk pengguna, terutamanya di Lembah Klang.

Tuan Yang di-Pertua, kerajaan akan terus menambah baik aspek kesejahteraan penduduk luar bandar dalam usaha mengurangkan jurang pembangunan antara wilayah. Bagi tahun hadapan, lebih RM2.5 bilion disediakan bagi melaksanakan pelbagai program pembangunan infrastruktur luar bandar. Daripada keseluruhan peruntukan ini, sebahagian besar iaitu RM1.5 bilion disediakan untuk pembangunan infrastruktur luar bandar Sabah dan Sarawak.

■1200

Kemakmuran ekonomi tidak akan tercapai tanpa negara yang aman dan damai. Bagi tahun ke hadapan, bajet ini menyediakan peruntukan kepada Kementerian Pertahanan dan Kementerian Dalam Negeri masing-masing sebanyak RM16 bilion dan RM17 bilion. Ke arah memperkukuhkan kedaulatan negara, kerajaan akan menambah sebanyak lapan pos kawalan Pasukan Gerakan Am antaranya di Sabah dan Sarawak bagi meningkatkan kawalan keselamatan sempadan.

Selain itu, kerajaan juga akan menambah empat pintu masuk imigresen baharu bagi memenuhi keperluan peningkatan pergerakan melalui imigresen susulan perubahan ibu negara Indonesia ke Kalimantan dan pembukaan Lebuh raya Pan Borneo Jajaran Telok Melano. Peruntukan sebanyak RM100 juta disediakan bagi meningkatkan kesiapsiagaan Agensi Pengurusan Bencana Negara menghadapi musim banjir Monsun Timur Laut.

Tuan Yang di-Pertua, fokus kedua iaitu perniagaan yang berdaya tahan menumpukan pada strategi untuk mengembalikan keupayaan perniagaan melalui akses kepada pembiayaan, memacu pelaburan strategik dan memulihkan sektor-sektor tumpuan. Sebagai strategi pertama iaitu mengembalikan keupayaan perniagaan bagi tahun 2022, pakej pembiayaan dengan nilai keseluruhan berjumlah RM40 bilion akan disediakan di bawah Program Semarak Niaga Keluarga Malaysia.

Skim pembiayaan ini merangkumi pinjaman langsung, jaminan pembiayaan dan suntikan ekuiti dengan sasaran untuk memanfaatkan setiap golongan usahawan. Tahun hadapan, pembiayaan kredit mikro bernilai hampir RM1.8 bilion akan disediakan melalui pelbagai agensi seperti TEKUN, Agrobank, BSN, Bank Rakyat dan Bank Negara Malaysia. Antaranya, Skim Pembiayaan Informal dan Mikro di bawah TEKUN akan menawarkan pinjaman sehingga RM10 ribu pada kadar faedah '0' peratus serta moratorium selama 12 bulan dengan keutamaan diberikan kepada peniaga sektor informal dan mikro. BSN dan Agrobank juga akan menawarkan pinjaman mikro sehingga RM75 ribu pada kadar '0' peratus untuk enam bulan pertama berserta kemudahan moratorium sehingga enam bulan.

Bagi membantu syarikat yang berdepan masalah pembiayaan, kadar pendanaan bernilai RM2.1 bilion melalui pelaburan ekuiti dan kuasi-ekuiti akan diperkenalkan. Kaedah ini akan diterajui oleh SME Bank dengan kerjasama TERAJU dan BSN dengan dana bernilai RM600 juta. Secara keseluruhan, sejumlah RM14.2 bilion- dana tersedia untuk PKS, untuk ketersediaan dana yang berterusan, dana khas BNM terutamanya kemudahan bantuan dan pemulihan bersasar telah ditingkatkan sebanyak RM2 bilion dan menjadikan jumlah ketersediaan pelbagai dana PKS BNM pada masa ini sebanyak RM11.2 bilion.

Tuan Yang di-Pertua, tahun hadapan, skim jaminan di bawah Syarikat Jaminan Pembiayaan Perniagaan Berhad (SJPP) akan ditambah baik. Dengan menyediakan jaminan untuk pembiayaan yang di jadual dan di struktur semula dengan tambahan had jaminan sebanyak RM10 bilion termasuk RM2 bilion dikhaskan untuk bumiputera.

Tuan Yang di-Pertua, bagi membantu usahawan PMKS yang terkesan bangkit semula, kerajaan mencadangkan beberapa inisiatif berikut:

- (i) penangguhan bayaran ansuran cukai pendapatan bagi PMKS selama enam bulan sehingga 30 Jun 2022;
- (ii) semua perniagaan dibenarkan membuat pindaan anggaran cukai pendapatan yang kena dibayar dalam bulan kesebelas sebelum 31 Oktober 2022; dan
- (iii) kerugian terkumpul yang tidak dapat diserap boleh dibawa ke hadapan untuk tempoh daripada maksimum tujuh tahun tafsiran berturut-turut kepada maksimum 10 tahun tafsiran berturut-turut.

Tuan Yang di-Pertua, strategi kedua pula adalah untuk memacu pelaburan strategik dalam sektor-sektor utama dan mengukuhkan pemboleh pertumbuhan. Dana khas pelaburan strategik sehingga RM2 bilion disediakan bagi menarik pelaburan asing strategik dalam kalangan syarikat multinasional khususnya yang dapat melengkapkan rantai nilai industri dan memacu penajaan pekerjaan berteraskan pengetahuan dan peluang pembangunan PKS tempatan.

Bagi meningkatkan produktiviti melalui automasi, kerajaan turut menyediakan RM100 juta sebagai geran padanan automasi pintar kepada 200 buah syarikat pembuatan dan perkhidmatan. Kerajaan juga akan melanjutkan Elaun Pelaburan Semula (EPS) tambahan selama dua tahun bagi syarikat sedia ada di Malaysia yang telah tamat tempoh kelayakan EPS dan EPS Khas. Ini menjadikan tempoh keseluruhan EPS tambahan ini kepada lima tahun.

Tuan Yang di-Pertua, kerajaan menyediakan sebanyak RM423 juta di bawah MOSTI dan KPT bagi mempergiat aktiviti R&D ke arah mengaplikasikan pembaharuan yang selari dengan perkembangan sains dan teknologi. Kerajaan juga memperuntukkan sejumlah RM45 juta sebagai galakan transformasi teknologi ke arah Revolusi Industri Keempat atau *Fourth Industrial* dalam kalangan PKS serta syarikat tahap pertengahan bagi sektor pembuatan dan perkhidmatan.

Tuan Yang di-Pertua, untuk tahun 2022, syarikat GLC akan terus memainkan peranan penting dalam memacu pemulihan negara. Antara inisiatif utama yang bakal dilaksanakan termasuklah membantu usahawan melalui khidmat nasihat dan sokongan kewangan dengan dana kolektif bernilai RM5 bilion serta menolong rakyat melalui inisiatif derma peralatan perubatan dan program biasiswa dengan dan kolektif bernilai RM500 juta. Khazanah Nasional Berhad juga telah menyediakan Dana Impak sebanyak RM6 bilion sebagai pemangkin kepada pertumbuhan sektor-sektor baharu bernilai tinggi.

Tuan Yang di-Pertua, bagi strategi ketiga, kerajaan memberi komitmen untuk memulihkan dan memangkinkan pembaharuan beberapa sektor tumpuan seperti industri pelancongan, kreatif, peruncitan, pertanian dan komoditi supaya dapat kembali beroperasi pada kapasiti maksimum.

Sektor pelancongan merupakan industri yang terjejas teruk akibat pandemik COVID-19. Bagi membantu industri pelancongan, beberapa inisiatif utama dengan nilai keseluruhan RM1.6 bilion akan dilaksanakan, merangkumi antaranya:

- (i) program subsidi upah bersasar;
- (ii) pembiayaan dan geran padanan;
- (iii) bantuan khas kepada pengusaha pelancongan; dan
- (iv) penyelenggaraan infrastruktur pelancongan.

Selanjutnya, kerajaan bercadang untuk melanjutkan beberapa galakan cukai termasuk pengecualian pendapatan kepada penganjur aktiviti kesenian dan kebudayaan serta pertandingan sukan dan rekreasi bertaraf antarabangsa sehingga tahun tafsiran 2025.

Dalam merencanakan semula aktiviti industri kreatif, sejumlah RM188 juta disediakan antaranya untuk meneruskan pelbagai inisiatif seperti Dana Kandungan Digital, projek Kandungan Multimedia Digital, insentif filem, program Perkasa Model Insan dan perlindungan PERKESO kepada golongan artis. Sebagai tambahan, pada tahun hadapan kerajaan akan menjayakan Program Riuhi Keluarga Malaysia dengan peruntukan berjumlah RM20 juta.

Industri peruncitan juga antara yang terjejas disebabkan pandemik. Melihat kepada kejayaan program penggalakan usahawan menceburi perniagaan secara dalam talian yang telah memanfaatkan sehingga lebih daripada 500 ribu orang usahawan tempatan pada tahun ini, kerajaan akan meneruskan program ini dengan peruntukan sebanyak RM250 juta.

Tuan Yang di-Pertua, pemberian subsidi dan insentif bagi industri pertanian dan perikanan akan diteruskan dengan peruntukan sebanyak RM1.7 bilion. Antaranya, RM1.5 bilion bagi subsidi benih, baja, harga dan pengeluaran padi termasuk subsidi baja padi huma sebanyak RM40 juta. Insentif hasil tangkapan nelayan juga turut disediakan berjumlah RM150 juta. Selanjutnya, program pembiayaan sehingga RM1.25 bilion akan disediakan oleh Agrobank dan Bank Negara melalui antaranya kemudahan Agromakanan berjumlah RM500 juta dan Dana Pembiayaan Agromakanan oleh Agrobank berjumlah RM200 juta.

Kerajaan juga bersetuju untuk meneruskan bantuan musim tengkujuh bagi membantu meringankan beban sara hidup bagi 320 ribu orang pekebun kecil yang kehilangan pendapatan semasa musim tengkujuh dengan peruntukan sebanyak RM190 juta.

Akhir sekali, kerajaan bersetuju menaikkan nilai ambang kenaikan levi keuntungan luar biasa kelapa sawit. Bagi Semenanjung Malaysia daripada RM2,500 kepada RM3,000 dan bagi Sabah dan Sarawak daripada RM3,000 kepada RM3,500. Manakala, kadar levi Sabah dan Sarawak diselaraskan kepada tiga peratus seperti mana kadar levi di Semenanjung.

Tuan Yang di-Pertua, seterusnya ialah fokus ketiga iaitu ekonomi yang makmur dan mampan.

■1210

Kerajaan komited untuk mengukuhkan agenda pembangunannya supaya pertumbuhan kekal mampan dan inklusif di samping menyokong pelaksanaan Rancangan Malaysia Ke-12, di bawah fokus ini, penumpuan diberikan kepada agenda kelestarian, merapatkan jurang ekonomi, konsolidasi fiskal dan kemapanan hasil serta mendukung penyampaian perkhidmatan awam.

Strategi pertama dibawa fokus ketiga adalah untuk mengukuhkan agenda kelestarian negara. Bagi membantu PMKS meningkatkan amalan lestari dan rendah karbon, seperti menambah penggunaan bahan mentah lestari dan tenaga boleh diperbaharui, BNM akan menyediakan kemudahan peralihan kepada rendah karbon dengan nilai dana sebanyak RM1 bilion secara padanan dengan dana yang setara daripada institusi kewangan peserta.

Bagi menyokong pembangunan industri EV, kerajaan bercadang untuk memberikan pengecualian sepenuhnya ke atas duti import, duti eksais dan cukai jualan bagi kenderaan EV. Pengecualian cukai jalan sehingga 100 peratus diberikan kepada kenderaan berkenaan. Di samping itu, pelepasan cukai pendapatan individu sehingga RM2,500 turut diberikan ke atas kos pembelian dan pemasangan, sewaan dan sewa beli kemudahan serta bayaran yuran langganan kemudahan pengecasan EV.

Bagi tahun 2022, kerajaan menyediakan RM450 juta kepada pelbagai kementerian untuk melaksanakan beberapa inisiatif memelihara alam semula jadi dan kepelbagaian biodiversiti. Selanjutnya, untuk menerapkan pelaksanaan pemberian ekologi bagi memelihara biodiversiti, peruntukan EFT berjumlah RM70 juta akan disediakan kepada setiap tahun kepada semua negeri.

Sejak pandemik bermula, pelbagai pihak terutamanya NGO, GLC, perusahaan sosial dan komuniti telah memainkan peranan yang berkesan sebagai ejen di lapangan bagi menyokong usaha kerajaan membangunkan sosioekonomi rakyat. Bagi tahun hadapan, sejumlah RM100 juta akan disediakan secara geran padanan dengan sumbangan yayasan milik GLC kepada NGO untuk membiayai pelbagai program sosial bagi membantu golongan rentan.

Akhir sekali, Malaysia komited dalam memenuhi obligasinya sebagai penandatanganan Perjanjian Paris. Bagi tahun hadapan, kerajaan akan menerbitkan sukuk kelestarian dalam Ringgit Malaysia sehingga RM10 bilion untuk disalurkan kepada projek sosial atau mesra alam yang layak.

Tuan Yang di-Pertua, strategi fokus kedua ialah untuk merapatkan jurang ekonomi merentas dimensi. Bagi memastikan usaha merangsang ekonomi dipergiat, kerajaan akan meneruskan pelaksanaan projek pembangunan infrastruktur negara bernilai RM3.5 bilion. Antaranya, pembinaan Lebuhraya Pan Borneo, dan *Central-Spine Road*. Selanjutnya, kerajaan juga akan terus melaksanakan projek-projek kecil dan sederhana bernilai RM2.9 bilion yang dikhususkan kepada kontraktor Kelas G1 ke G4 di seluruh negara.

Kerajaan juga prihatin membantu kerajaan negeri meningkatkan pembangunan ekonomi negeri. Sehubungan itu, peruntukan khusus berjumlah RM260 juta iaitu RM20 juta bagi setiap negeri akan disediakan bagi memfokuskan kepada projek berkenaan jaminan makanan, pelancongan serta pemeliharaan dan pemuliharaan alam sekitar.

Seterusnya, Sabah dan Sarawak akan menerima peningkatan peruntukan perbelanjaan pembangunan masing-masing kepada RM5.2 bilion dan RM4.6 bilion. Peruntukan ini antaranya adalah untuk melaksanakan projek infrastruktur air, elektrik dan jalan raya serta kemudahan pendidikan dan kesihatan. Dalam ucapan Penggulangan Dasar Dewan Rakyat juga, dana tambahan RM500 juta untuk pembangunan Sabah dan Sarawak telah diumumkan.

Antaranya, bagi melaksanakan projek berskala kecil seperti penyelenggaraan jalan, penambahbaikan infrastruktur kesihatan serta projek di peringkat pihak berkuasa tempatan di samping penyediaan dana kredit mikro khusus untuk PKS Sabah dan Sarawak. Dalam menyediakan kemudahan jalur lebar terkini, pelaksanaan inisiatif JENDELA akan terus dipergiat.

Bagi tahun 2022, kerajaan menyediakan RM700 juta untuk meneruskan usaha ketersambungan digital di 47 buah kawasan perindustrian dan 630 buah sekolah terutamanya di luar bandar.

Penyediaan perkhidmatan 5G bakal melakar landskap teknologi baharu dan menawarkan pengalaman pengguna yang lebih baik dan pantas. Bagi tahun 2022, perkhidmatan 5G akan diperluas kepada 36 peratus dari kawasan kepadatan tinggi di bandar-bandar utama. Untuk meningkatkan penerapan digital dalam kalangan PMKS, kerajaan akan menaikkan dana inisiatif Skim Pendigitalan PKS kepada RM200 juta dengan RM50 juta dikhususkan untuk usahawan mikro bumiputera di luar bandar.

Tuan Yang di-Pertua, strategi ketiga bagi fokus ini merupakan konsolidasi fiskal dan kemapanan hasil. Kerajaan telah menangani krisis pandemik COVID-19 dalam keadaan ruang fiskal yang sempit disebabkan kutipan hasil yang terjejas. Bagi tahun 2022, reformasi dan pengukuhan fiskal akan dimulakan bagi membina semula benteng ketahanan fiskal negara dalam menghadapi cabaran pada masa hadapan.

Bagi inisiatif pertama, kerajaan berhasrat untuk memperkenalkan Akta Tanggungjawab Fiskal dengan tujuan meningkatkan tadbir urus, akauntabiliti dan ketelusan dalam pengurusan fiskal negara dan bercadang untuk membentangkan akta ini pada tahun hadapan. Sebagai inisiatif kedua langkah kemapanan hasil, kerajaan bercadang untuk memberi layanan cukai sama rata antara seperti berikut.

Pertama, kadar duti setem nota kontrak dinaikkan daripada 0.1 peratus kepada 0.15 peratus dan had duti setem RM200 setiap nota kontrak dimansuhkan. Pada masa yang sama, aktiviti pembrokeran dagangan saham tersenarai tidak lagi dikenakan cukai perkhidmatan. Kedua, cukai pendapatan dikenakan kepada pemastautin di Malaysia ke atas pendapatan yang terbit daripada sumber luar negara dan diterima di Malaysia melalui 1 Januari 2022. Ketiga, cukai jualan dikenakan ke atas barang bernilai rendah dari luar negara yang dijual oleh peniaga dalam talian dan dihantar kepada pengguna di Malaysia melalui perkhidmatan kurir udara.

Berikutan krisis pandemik COVID-19, keperluan meningkat untuk membiayai golongan rakyat yang terjejas. Bagi memastikan sistem kesihatan awam lebih berdaya tahan, kerajaan bercadang untuk memperkenalkan cukai khas secara *one-off* kepada syarikat yang menjana pendapatan tinggi. Dengan nama Cukai Makmur, syarikat dengan pendapatan bercukai sehingga RM100 juta pertama akan dikenakan cukai pendapatan pada kadar 24 peratus dan pendapatan bercukai selebihnya akan dikenakan cukai pendapatan pada kadar 33 peratus bagi tahun taksiran 2022.

Tuan Yang di-Pertua, perkhidmatan awam merupakan tunjang dalam usaha menangani pandemik COVID-19. Strategi keempat di bawah fokus ketiga terus mendukung penyampaian perkhidmatan awam. Bagi memacu transformasi digital dalam perkhidmatan kerajaan Projek Identiti Digital Nasional yang merupakan satu buah platform pengesahan pengenalan diri bagi memudahkan penggunaan berurusan secara digital dan selamat akan dimulakan pada tahun 2022.

Semasa ucapan penggulungan Dasar Dewan Rakyat, kerajaan bersetuju memperuntukkan RM50 juta untuk menambah baik tadbir urus, kecekapan serta ketelusan pengurusan kewangan dan bajet kerajaan, antaranya termasuklah:

- (i) RM10 juta kepada Jabatan Audit Negara bagi memperkukuhkan keupayaan dan mengoptimumkan proses pengauditan;
- (ii) RM15 juta disediakan bagi meningkatkan keberkesanan peranan Parlimen dalam tadbir urus dengan memperkukuhkan Jawatankuasa Pilihan Khas Parlimen;
- (iii) RM10 juta akan disediakan untuk menyokong usaha *All-Party Parliamentary Group Malaysia for Sustainable Development Goals* (APPGM-SDG); dan
- (iv) RM15 juta pada Jabatan Perangkaan Malaysia dan Agensi berkaitan bagi menggerakkan dan memantapkan ketersediaan data supaya dasar kerajaan adalah lebih inklusif, bersasar dan menyeluruh.

Tuan Yang di-Pertua, bagi menghargai jasa dan pengorbanan penjawat awam. Kerajaan mengumumkan Bantuan Khas Kewangan kepada 1.3 juta orang penjawat awam Gred 56, dan ke bawah sebanyak RM700 dan satu juta orang pesara kerajaan sebanyak RM350 dengan implikasi kewangan sebanyak RM1.3 bilion. *Insha-Allah*, bantuan khas ini akan dibayar pada bulan Januari 2022.

Bagi memastikan pelaksanaan inisiatif Bajet 2022 sampai kepada ahli Keluarga Malaysia dengan tuntas dan berkesan, Yang Amat Berhormat Perdana Menteri akan mempengerusikan sebuah Jawatankuasa Pemantauan yang diselaraskan oleh Kementerian Kewangan... *[Meneguk sedikit air]*

Tuan Yang di-Pertua, sebelum saya mengakhiri ucapan ini saya tegaskan sekali lagi bahawa bajet ini adalah inklusif, seimbang dan menyeluruh. Ia mengambil kira kepentingan rakyat dan masa depan negara.

■1220

Saya pasti perbincangan yang akan berlangsung selepas ucapan ini bermatlamatkan kebaikan buat rakyat kita. Matlamat kita yang utama hari ini seharusnya menayakan Bajet Negara yang mengandungi 1001 kebaikan buat segala lapisan Keluarga Malaysia kita. Mengambil *ibrah* dari Surah Ar-Rahman, ayat 60, "*Tidak ada balasan kebaikan melainkan kebaikan juga*". Semoga kita memperoleh ganjaran yang sebaiknya daripada keputusan hari ini. Maka, setelah badai di laut sudah pun reda, gelora di hati rakyat pula makin kencang. Menantikan suara sepakat kita, sebagai penenang.

Saya dengan rendah hati dan penuh tawaduk selaku Menteri Kewangan menyeru Ahli-ahli Yang Berhormat semua untuk sebulat suara meluluskan Bajet 2022 ini. Berikanlah suara itu. Sekian. *Wabillahuftiq walhidayah, wassalamu'alaikum warahmatullahi wabarakatuh*. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya mohon mencadangkan.

Tuan Yang di-Pertua: Dewan mengucapkan setinggi-tinggi penghargaan kepada penyampaian ucapan Bajet yang telah dikemukakan oleh Yang Berhormat YM Datuk Seri Utama Menteri Kewangan sebentar tadi. Ada sesiapa yang menyokong?

Menteri Kanan Pendidikan [Datuk Dr. Mohd Radzi bin Jidin]: Tuan Yang di-Pertua, saya menyokong sepenuhnya.

Tuan Yang di-Pertua: Ahli-ahli Yang Berhormat, masalah di hadapan Majlis ialah bahawa rang undang-undang bernama suatu akta bagi menggunakan sejumlah wang daripada Kumpulan Wang Disatukan untuk perkhidmatan bagi tahun 2022 dan bagi memperuntukkan jumlah wang itu untuk perkhidmatan bagi tahun itu dibacakan kali yang kedua sekarang dan terbuka untuk dibahaskan.

Dipersilakan Yang Berhormat yang telah memohon supaya untuk berucap pertama yakni, Yang Berhormat Senator Datuk Ras Adiba binti Mohd Radzi. Silakan. Masa diberi ialah 20 minit.

12.22 tgh.

Datuk Ras Adiba binti Mohd Radzi: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. *Bismillahi Rahmani Rahim. Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh* dan salam Keluarga Malaysia.

Tuan Yang di-Pertua, terima kasih memberikan saya peluang untuk berbahas mengenai perbelanjaan yang telah dibentangkan. Saya di sini ingin mengucapkan setinggi-tinggi tahniah dan syabas kepada Yang Berhormat Menteri Kewangan yang telah membentangkan sebuah bajet yang komprehensif dan inklusif, Bajet Prihatin Rakyat.

Pembentangan belanjawan ini memanifestasikan betapa kerajaan menyediakan persiapan yang rapi buat negara untuk menghala keluar daripada himpitan pandemik yang melanda negara dan dunia selama dua tahun ini serta mencapai semula kemakmuran pada era pra pandemik.

Mewakili komuniti saya, saya ingin merakamkan jutaan terima kasih kepada Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dan Yang Berhormat Menteri Kewangan yang telah mendengar rintihan suara dan luahan OKU di negara ini. Pertama kalinya, pelbagai insentif diumumkan khusus buat komuniti OKU.

Penyediaan kuota khas OKU bagi program MySTEP merupakan perkara yang disambut baik kerana ia mampu membantu mengurangkan kadar pengangguran di kalangan graduan OKU dengan memberikan pekerjaan serta memastikan kelangsungan hidup belia OKU. Akan tetapi, saya hendak bertanya apakah nasib graduan OKU setelah tamat atau selesai program MySTEP ini? Adakah kerajaan akan menyerap terus OKU tersebut dalam sistem? Jangan ia bersifat sementara sahaja tanpa menyelesaikan masalah utama iaitu isu pekerjaan di kalangan OKU.

Apakah tindakan kerajaan dalam memastikan OKU tidak disisih atau didiskriminasikan oleh majikan walaupun ditetapkan kuota khas ini? Ini kerana ramai majikan swasta termasuklah agensi-agensi kerajaan menjadikan kekurangan keupayaan seseorang sebagai alasan untuk tidak memberikan peluang pekerjaan, mengapakah terjadi begini?

Saya pelik dan sebenarnya, saya marah kerana di sini ketara diskriminasi. Saya mohon kerajaan menyatakan jenis-jenis pekerjaan yang disediakan khas buat OKU melalui program MySTEP ini serta GLC yang akan mengambil OKU sebagai pekerja MySTEP? Kita mesti memastikan peluang itu saksama, jangan kita kata dan cadang tetapi implementasinya ke laut dan kami hanyut.

Kedua, penerusan JaminKerja merupakan satu tindakan yang baik oleh kerajaan. Ini akan membolehkan ramai OKU di luar sana mendapat pekerjaan yang berkualiti mengikut kelulusan serta dapat memastikan mereka hidup berdikari tanpa bergantung kepada orang lain. Saya mohon kerajaan menyatakan jumlah pengangguran yang melibatkan OKU bermula Mac 2020 sehingga November 2021. Apakah tindakan progresif kerajaan dalam memastikan jumlah pengangguran di kalangan OKU dikurangkan dalam jangka masa pendek?

Tuan Yang di-Pertua, saya juga ingin merakamkan ucapan terima kasih kepada Yang Amat Berhormat Perdana Menteri Malaysia yang telah menegaskan dasar satu peratus pekerja OKU dalam sektor awam akan dijadikan penunjuk prestasi utama (KPI) bagi semua kementerian yang perlu dicapai di penghujung tahun 2022. Dasar satu peratus OKU dalam sektor awam ini merupakan satu polisi yang bagus tetapi gagal dicapai oleh kerajaan kerana tiada kesungguhan yang diberikan oleh kementerian sehinggalah lebih tiga dekad ia masih tidak tercapai. Lama sungguh Tuan Yang di-Pertua.

Saya sungguh berharap agar perkara ini dicapai pada hujung tahun 2022 tetapi bukan lagi janji retorik oleh kerajaan. OKU juga anak jati tanah tercinta ini yang memerlukan pekerjaan dan kelangsungan kehidupan. Justeru, mohon kita ambil serius dan bersungguh dalam perkara ini. Lebih mendukacitakan, tidak ada komitmen serta ketegasan yang jelas daripada pihak kerajaan untuk melaksanakan pembaharuan dalam pelbagai sektor dan dimensi berkait OKU.

Hanya letak perkataan pembaharuan, tidak bermakna pembaharuan itu direncanakan. Di sini juga, saya ingin meminta Kementerian Kewangan menyatakan berapakah jumlah peruntukan yang telah dibelanjakan oleh kerajaan bagi kesejahteraan dan kebajikan komuniti OKU di Malaysia bermula tahun 2011 hingga tahun 2021. Data ini begitu penting bagi kami melihat semula serta menambah baik dalam Belanjawan 2023.

Syukur peruntukan bagi isu kesihatan mental dinaikkan dari RM24 juta pada tahun 2021 kepada RM70 juta bagi tahun ini. Terima kasih saya ucapkan. Saya yakin peruntukan ini dapat membantu kita mengatasi isu kesihatan mental yang melanda rakyat Malaysia. Saya juga ingin meminta kerajaan memberikan perincian perbelanjaan RM24 juta pada tahun 2021 untuk mengatasi masalah kesihatan mental.

Apakah perancangan kerajaan bagi tahun 2022 dalam mengurangkan masalah kesihatan mental yang kini kian meningkat pasca pandemik COVID-19? Apakah perancangan kerajaan dalam menubuhkan institut kesihatan mental yang masih tertangguh sekian lama?

Berapakah jumlah peruntukan yang telah dan akan digunakan bagi menambah baik kualiti perkhidmatan dan ketersediaan pusat MENTARI bagi tahun 2021 dan tahun 2022 ini?

Tuan Yang di-Pertua, saya juga mencadangkan agar kerajaan turut mengadakan kerjasama dengan kerajaan-kerajaan negeri dalam menubuhkan pusat MENTARI Keluarga Malaysia sekurang-kurangnya dua buah di setiap negeri.

Keempat, mengenai penyakit jarang jumpa. Terima kasih kerana telah mendengar rintihan komuniti penyakit jarang jumpa serta menjadikannya sebagai salah satu fokus serta menjadikannya dalam belanjawan kita. Saya juga ingin mendapatkan penjelasan, adakah peruntukan RM20 juta ini hanya digunakan untuk *lysosomal storage disorders* yang kini terdapat lebih 50 jenis. Apa nasib bagi pesakit penyakit jarang jumpa yang lain seperti *Prader-Willi syndrome*, *spinal muscular atrophies* dan lain-lain? Adakah kesemua peruntukan yang disediakan ini dapat digunakan di hospital KKM kerana juga terdapat penyakit jarang jumpa di hospital di bawah KPT?

Saya ingin berkongsi dengan semua bahawa sebenarnya ada di antara pesakit-pesakit jarang jumpa yang memerlukan RM1 juta setahun untuk hidup. Saya ingin memohon Tuan Yang di-Pertua, agar kerajaan meneliti semula supaya agihan peruntukan ini dapat dilakukan bagi kesemua penyakit jarang jumpa di negara ini serta diperluaskan kepada hospital di bawah KPT juga.

Berkenaan perkara yang sama, apa komitmen kerajaan dalam melahirkan pakar-pakar genetik khusus untuk penyakit jarang jumpa di mana ketika ini hanya terdapat 20 sahaja di Malaysia. Saya mohon MOF dan KKM untuk membantu dan memudahkan permintaan NGO-NGO berkaitan penyakit jarang jumpa iaitu bagi menubuhkan tabung amanah penyakit jarang jumpa. Perkara ini harus dipertimbangkan oleh pihak kerajaan kerana ini dapat membantu komuniti ini.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, apakah nama tadi itu?

Datuk Ras Adiba binti Mohd Radzi: Penyakit jarang jumpa.

Tuan Yang di-Pertua: Jarang jumpa?

Datuk Ras Adiba binti Mohd Radzi: Ya. Di dunia sudah lebih daripada 7,000 sebenarnya. Jadi kita...

■1230

Tuan Yang di-Pertua: Bermakna selalu jumpa lah itu kalau sudah 3000...
[Ketawa]

Datuk Ras Adiba binti Mohd Radzi: Kita yang tidak jumpa selalu tetapi ada...
[Ketawa]

Tuan Yang di-Pertua: Terus... [Ketawa]

Datuk Ras Adiba binti Mohd Radzi: Pihak Tuan Yang di-Pertua, kerajaan telah meluluskan penajaan program kepakaran dengan peruntukan RM100 juta untuk manfaat 3000 Pegawai Kontrak Perubatan, dan pergigian. Daripada jumlah tersebut, adakah wujud dan berapakah kuota yang di khas untuk bidang-bidang kepakaran berkaitan psikiatri, penyakit kronik serta penyakit jarang jumpa yang kita bincangkan tadi.

Seterusnya RM30 juta diberikan bagi menaik taraf infrastruktur bangunan kerajaan supaya mesra OKU. Ini akan membolehkan segala bangunan sedia ada dapat mematuhi seksyen 34(a), Undang-undang Kecil Bangunan Seragam 1984, dan Akta OKU 2008. Adakah peruntukan tersebut untuk menambah baik infrastruktur bangunan kerajaan di peringkat Persekutuan sahaja atau meliputi negeri-negeri di seluruh Malaysia?

Sekiranya peruntukan itu meliputi bangunan-bangunan kerajaan Persekutuan dan kerajaan negeri, berapakah pecahan dana untuk setiap satu? Bagaimanakah pula universiti-universiti? Adakah menara-menara gading ini akan dimasukkan juga dalam senarai ini kerana ramai juga penuntut-penuntut OKU kita yang memerlukan kemudahan ini .

Sudah beberapa dekad kami OKU mengalami kesukaran dalam memasuki bangunan kerajaan yang kurang mesra OKU. Saya begitu berharap agar peruntukan ini dapat digunakan untuk menyediakan laluan khas bagi OKU penglihatan, parkir OKU, tempat letak kereta, dengan izin, lif yang mempunyai *braille*, tandas OKU, dan tanjakan atau rem yang sesuai dengan OKU dengan kecerunan tidak lebih daripada satu nisbah 12 (1:12).

Tuan Yang di-Pertua yang saya kasihi. Dalam Dewan yang mulia ini, saya ingin sampaikan rasa dukacita dan perasaan kecewa dengan tindakan dua orang lelaki dan dua orang wanita yang mempersendakan dan berlakon sebagai OKU semata-mata mahu mendapatkan Parkir Khas OKU, tempat letak kereta OKU serta menyalahgunakan tandas OKU seperti yang telah viral baru-baru ini.

Sudahlah kami susah, orang di negara kita sendiri memandang rendah terhadap kami dan menggunakan kemudahan yang dikhaskan untuk kami. Kini kami pula dibuli berterusan melalui media sosial. Ia seperti membuka luka yang selama ini bertahun-tahun kami lalui.

Tuan Yang di-Pertua, kita akan menjadi OKU satu hari nanti. Jangan sesekali kita memberi peluang kepada mereka untuk mempermainkan dan mempersendakan OKU. Saya pohon supaya KPWKMM bertindak agresif dalam mempertahankan hak OKU serta menjadi barisan hadapan dalam memperjuangkan hak OKU di negara kita ini. Lekaslah perbaiki Akta OKU agar ia dapat mempertahankan hak kami. Jangan kita hanya menjadi penulis kertas dasar tetapi kita tidak berani berlawan dan bertindak agresif demi OKU di Malaysia. Tolong pastikan kami ada di dalam segala yang sedang mereka buat.

Saya pohon KKM, SKMM dan PDRM mengambil langkah yang drastik terhadap pelaku sebegini untuk dibawa ke muka pengadilan dan pastikan mereka buat kerja komuniti agar dapat mereka sedar dan hormat akan kami komuniti OKU.

Saya marah sebenarnya Tuan Yang di-Pertua. Sekejap, saya reda sekejap....

Tuan Yang di-Pertua: Bunyi suara itu pun kita faham.

Datuk Ras Adiba binti Mohd Radzi: Ya, ya. Sabar suara saya.

Tuan Yang di-Pertua pertama kalinya melalui bajet pihak kerajaan memberikan jaminan dan meminta semua rangkaian TV termasuk saluran swasta menyediakan Jurubahasa Isyarat. Usaha ini adalah selaras dengan Pelan Tindakan OKU 2016-2022 yang dapat meningkatkan tahap *accessibility* golongan OKU kepada maklumat dan komunikasi.

Sebagai Pengerusi Bernama saya mengucapkan terima kasih kerana memilih Bernama sebagai agensi pemacu dalam menyediakan Jurubahasa Isyarat Malaysia bagi memartabatkan komunikasi untuk warga OKU pekak.

Soalan saya, adakah usaha kerajaan untuk menginstitusikan perkhidmatan Jurubahasa Isyarat Malaysia sebagai sebahagian daripada perkhidmatan sosial awam?

Jumlah dana yang diperuntukkan untuk melatih Jurubahasa Isyarat Malaysia baharu, dan berapakah jumlah sasaran Jurubahasa Isyarat Malaysia yang akan ditauliahkan pada tahun hadapan?

Adakah pihak kerajaan sudah bersedia untuk membangunkan piawaian kerja yang komprehensif untuk kumpulan pekerja sokongan akses seperti Jurubahasa Isyarat Malaysia supaya hak-hak perburuhan serta mutu penyampaian perkhidmatan mereka terjamin?

Tuan Yang di-Pertua yang saya kasihi dan saya hormati, saya menyokong penuh peruntukan RM10 juta yang diberikan pada Pusat Latihan Berdikari serta Pusat Latihan Perindustrian dan Pemulihan Kerja (PLPP). Ini akan membantu menggalakkan dan mempercepatkan lagi proses pembangunan untuk OKU dari sudut pemerkasaan dan pengupayaan dengan penyertaan penuh.

Namun begitu, jumlah pembahagian dana untuk setiap sebuah pusat latihan berdikari dan PLPP ini. Adakah kerajaan bercadang untuk menambah bilangan pusat latihan berdikari di seluruh negara?

Lebih penting, apakah kerangka koordinasi serta integrasi pusat-pusat tersebut dan institusi-institusi lain berkaitan OKU sebagai suatu ekosistem perlindungan sosial yang lebih komprehensif?

Bajet 2022 juga menekankan bahawa program pemulihan dalam komuniti akan diluaskan pelaksanaannya ke universiti-universiti awam lain. Saya sungguh berharap agar peruntukan turut disediakan bagi Program Intervensi Awal serta menubuhkan Pusat GENIUS Kurnia yang ketiga di negara ini. Intervensi awal akan memberikan perkhidmatan rawatan, pemulihan, bimbingan kepada kanak-kanak serta ibu bapa mereka, sebaik sahaja sesuatu ketidakupayaan di kesan dan di alami oleh kanak-kanak tersebut. Jadi ini adalah penting untuk kita menubuhkan pusat intervensi di setiap negeri. Mulakan dengan tahun 2022 dengan penubuhan jenis Kurnia ketiga, sediakan payung sebelum hujan yang lebat turun.

Usah kita menyesal kemudian hari apabila keadaan menjadi sukar dan parah. Fokus yang diberikan oleh kerajaan dalam sektor pendidikan dan kesihatan seharusnya sentiasa mengutamakan keperluan OKU pada masa kini dan akan datang.

Saya juga ingin mencadangkan agar KPM dan pusat jenis Kurnia mengadakan kerjasama dengan pusat *early childhood development* (ECD), dengan izinnya, di Iran di mana projek ECD telah dijalankan dengan baik di Tehran, Kurdistan dan juga di Kerman.

Tuan Yang di-Pertua pada tahun hadapan, sektor pendidikan khas menerima peruntukan RM50 juta, alhamdulillah. Antaranya membiayai pembelian peralatan mengajar dan menambah baik fasiliti sekolah berkeperluan khas. Ini merupakan penambahan sebanyak RM5 juta berbanding peruntukan RM45 juta dalam bajet 2021. Saya pohon KPM menjelaskan.

- (i) jumlah agihan yang telah digunakan pada 2021 iaitu sebanyak RM45 juta;
- (ii) berapakah jumlah murid berkeperluan khas (MBK) yang telah tercicir akibat pandemik COVID-19 yang telah dikategorikan dengan izinnya *lost generation* atau generasi yang hilang serta apakah tindakan yang dilakukan oleh kerajaan mengatasi isu keciciran ini;
- (iii) berapakah jumlah peranti telah diedarkan khusus buat MBK menerusi peruntukan bajet 2021 yang diuruskan oleh Yayasan Cerdik;
- (iv) apakah jumlah sekolah berkeperluan khas yang akan di naik taraf dan di tambah baik fasiliti; dan
- (v) nyatakan jumlah MBK yang telah menerima manfaat batuan awal persekolahan bagi tahun 2021.

Sementara itu Kementerian Pengajian Tinggi pula akan menerima RM14.5 bilion pada tahun 2022, namun tiada perincian jelas tentang langkah-langkah proaktif daripada kementerian tersebut berhubung hal ehwal OKU dalam pendidikan tinggi yang disenaraikan.

Adakah dan berapakah jumlah peruntukan untuk tujuan penambah baikkan infrastruktur fizikal dan digital di institusi-institusi pengajian tinggi awam selaras MS 1184 dan garis panduan kebolehcapaian kandungan laman sesawang WCAG.

Adakah dan berapakah peruntukan yang disalurkan sebagai dana sokongan pentadbiran kepada institusi-institusi pengajian tinggi awam yang mempunyai unit perkhidmatan OKU di institusi mereka.

Tuan Yang di-Pertua selain itu, RM30 juta turut disediakan bagi tujuan pembaikan kepada 738 buah hotel bajet yang berdaftar di bawah MOTAC serta geran pembaikan kepada pemilik inap desa berdaftar. Persoalannya yang saya ingin bertanya, adakah elemen *accessibility* dan pematuhan MS1184 menjadi salah satu kriteria wajib untuk setiap pendanaan di atas itu.

Adakah MOTAC berani bertindak dalam menarik atau mengurangkan rating hotel maaf dengan izinnnya jika hotel berkenaan tidak mematuhi MS 1184 dan tidak mesra kepada OKU. Tidakkah kita ambil kira OKU yang ingin turut mengikuti dan pergi ke tempat-tempat itu. Tidakkah kita mengambil kira akan OKU sebagai pelancong ataupun, dengan izin, kita punyai *accessible tourism*.

Tuan Yang di-Pertua saya ingin sampaikan kekecewaan komuniti OKU terhadap kerajaan baru-baru ini- maaf kan saya, kerana melancarkan Hari Batik Malaysia pada 3 Disember. *Allahuakbar*, seantero dunia menyambut Hari OKU Dunia pada tanggal 3 Disember setiap tahun, bagi meraikan kami, satu hari sahaja. Kita ada 365 hari setahun. Akan tetapi apa kah rasionalnya memilih 3 Disember sebagai Hari Batik Malaysia. Maaf kan saya. Apakah tiada hari lain untuk kita pilih?

■1240

Satu tahun ada 365 hari, pilihlah 4 hari bulan kah, 5 hari bulan kah, 6 hari bulan kah- kenapa 3 Disember? Mungkin kita tidak sedar sensitiviti pemilihan tarikh itu kerana bukan ramai yang OKU. Ia menunjukkan bahawa elemen-elemen lain diberikan fokus yang lebih berbanding kami. Saya dengan tegas ingin pohon diberikan pertimbangan kepada Yang Amat Berhormat Perdana Menteri supaya kerajaan membatalkan Hari Batik Malaysia pada 3 Disember dan menukar kepada tarikh lain, 4 Disember kah, 5 Disember kah, 10 Disember kah, dan bukan pada 3 Disember...

Tuan Yang di-Pertua: Akan tetapi di sini sudah 14.

Datuk Ras Adiba binti Mohd Radzi: Mungkin kita terlupa bahawa di bawah populasi sesebuah negara di bawah Pertubuhan Kesihatan Dunia (WHO) 15 peratus populasi sebuah negara ialah OKU. OKU juga berhak mengundi dan memilih kerajaan. Kami punyai hak, kami ialah 4.8 juta daripada Keluarga Malaysia, ramai sungguh- tetapi hari itu dipilih.

Akhir sekali, saya ingin sentuh mengenai kenyataan Menteri Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat baru-baru ini iaitu meluaskan Program Bayaran Bantuan Kewangan Tanpa Tunai kepada penerima bantuan JKM, di mana setiap penerima bantuan JKM diberikan kad dikenali sebagai JKMPay untuk membeli barangan keperluan harian di premis terpilih.

Soalan saya, adakah ini turut melibatkan penerima EP OKU atau Elaun Pekerja Cacat dan penerima bantuan JKM oleh OKU? Adakah benar bahawa 50 peratus akan dibayar secara tunai dan 50 peratus akan dibayar melalui JKMPay ataupun, dengan izin, *cashless* kepada penerima bantuan JKM?

Rata-rata Tuan Yang di-Pertua, kami OKU membantah cadangan ini kerana ini melibatkan penerima bantuan yang begitu sukar sekali. Kami perlu membeli peralatan harian, penggunaan *hearing aid*, dengan izin, untuk yang pekak, baiki kerusi roda, ubat-ubatan, membeli beg air kencing, makan minum dan lain-lain.

Justeru, saya pohon agar elaun EPC atau elaun pekerja Orang Kurang Upaya dibiarkan seperti sedia ada iaitu secara tunai RM450 sahaja pun.

Saya juga berharap agar semua pihak dapat memainkan peranan dalam menjadikan negara kita ini kekal berpegang kepada prinsip keterangkuman dengan memastikan tiada siapa di kalangan warganya terpinggir dalam arus perdana pembangunan negara. Kita kan Keluarga Malaysia. Maaf, sekiranya saya sedikit marah dan tegas kerana di dalam kedua Dewan, saya sahaja yang OKU. Saya sokong rang undang-undang ini. Terima kasih. *Assalamualaikum*.

Tuan Yang di-Pertua: *Walaikumussalam*. Terima kasih kepada Yang Berhormat Senator Datuk Ras Adiba Mohd Radzi atas ucapan yang mengandungi keluhan beliau dan diharap semua jabatan kerajaan yang terkena dengan sentuhan itu mengambil ibarat dan juga tindakan.

Yang Berhormat Senator Tuan Muhamad Zahid Md. Arip... [Tepuk]

Tuan Yang di-Pertua: Kuat betul tepuk itu, ada apa-apakah?

12.43 tgh.

Tuan Muhamad Zahid bin Md. Arip: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.*

Tuan Yang di-Pertua: *Waalaikumussalam.*

Tuan Muhamad Zahid bin Md. Arip: *Bismillahi Rahmani Rahim... [Membaca sepotong doa]* Segala puji bagi Allah, selawat dan salam ke atas junjungan mulia Nabi Muhamad SAW.

Menyambut gesaan daripada Yang Berhormat Senator Ras Adiba sebentar tadi yang membantah tarikh 3 Disember sebagai Hari Batik Malaysia, maka saya menawarkan kepada kerajaan supaya tarikh itu diubah ke 22 Jun, bertepatan dengan hari jadi saya...

Beberapa Ahli: *[Ketawa]*

Tuan Muhamad Zahid bin Md. Arip: Tuan Yang di-Pertua, saya aturkan rasa syukur ke hadrat Allah SWT kerana dengan izin-Nya jua, saya berpeluang untuk mengambil bahagian sekali lagi dalam Dewan yang mulia ini bagi membahaskan Bajet 2022 yang memperuntukkan sejumlah RM322.1 bilion. Suatu jumlah terbesar berbanding bajet-bajet tahunan sebelum ini. Kepada Datuk Seri Utama Tengku Zafrul Tengku Abdul Aziz, Menteri Kewangan, saya ucap selamat, saya ucap banyak terima kasih kerana beliau sudi hadir, datang untuk membentang sendiri di Dewan yang mulia ini. Terima kasih juga kepada penyokong beliau, Datuk Dr. Mohd Radzi yang datang khas untuk menyokong, terima kasih banyak.

Bajet 2022 yang bertemakan Keluarga Malaysia Makmur Sejahtera memberi penekanan kepada aspek pemulihan kehidupan, membina semula daya tahan dan memangkin pembaharuan.

Secara keseluruhannya, ia satu bajet yang cukup baik iaitu kesinambungan kepada kerangka besar Rancangan Malaysia Ke-12 dalam mengharungi hala tuju negara di bawah kepimpinan Yang Amat Berhormat Menteri, Dato' Sri Ismail Sabri bin Yaakob. Sekalung tahniah saya ucapkan kepada Yang Amat Berhormat Perdana Menteri yang telah melepasi 100 hari pertama pentadbirannya sejak mengambil alih kepimpinan negara pada 21 Ogos 2021 yang lalu.

Hakikatnya, kepimpinan beliau serta keupayaan anggota Kabinetnya tetap akan diperhatikan dan dinilai oleh rakyat. Bukan setakat 100 hari pertama tetapi pada sepanjang masa. Bagaimanapun kita perlu ingat dan perlu saya sebutkan di Dewan yang mulia ini, dek kerana penangan COVID-19, beliau turut mewarisi kepayahan, kesengsaraan dan penderitaan rakyat ketika mengambil alih jawatan Perdana Menteri daripada Yang Berhormat Tan Sri Dato' Haji Muhyidin bin Haji Md Yassin. Namun begitu, tanda-tanda pemulihan sudah mulai kelihatan, dan *insya-Allah* dengan berkat kerja kuat, kesungguhan serta kerjasama semua pihak, kita akan dapat melihat adanya cahaya di hujung terowong.

Di kesempatan ini juga, saya sekali lagi ingin merakamkan ucapan jutaan terima kasih kepada Yang Berhormat Tan Sri Muhyidin kerana telah meletakkan asas pengurusan anti COVID-19 yang tepat kepada pengganti beliau.

Justeru itu, kesudian Yang Berhormat Tan Sri Muhyidin untuk terus menyumbang bakti dalam memerangi pandemik COVID-19 secara berterusan menerusi Majlis Pemulihan Negara adalah satu yang perlu diberi sokongan sepenuhnya oleh kita.

Tuan Yang di-Pertua, dalam perbahasan Rancangan Malaysia Ke-12 pada Oktober, saya telah mencadangkan kepada kerajaan agar segera mengenakan cukai ke atas cecair *vape* bernikotin. *Alhamdulillah* cadangan itu didengar oleh Yang Berhormat Menteri Kewangan apabila beliau mengumumkan dalam Bajet 2020, cecair *vape* bernikotin akan dikenakan cukai.

Cukai eksais kepada cecair *vape* bernikotin ini telah pun ditetapkan pada kadar RM1.20 per mililiter bermula 2022. Kadar itu dilihat munasabah sebagai permulaan berbanding kadar RM6.30 per mililiter bagi Korea Selatan dan RM3.50 per mililiter bagi Filipina. Langkah kerajaan ini merupakan satu tindakan permulaan yang tepat pada ketika ini.

Industri *vape* di Malaysia adalah yang kedua terbesar di dunia selepas Amerika Syarikat iaitu dianggarkan berjumlah kira-kira 600 juta mililiter setahun. Daripada jumlah itu, nilai runcit bagi industri *vape* Malaysia dianggarkan kira-kira RM2.27 bilion setahun. Apabila cukai dikenakan, keseluruhan ekosistem industri *vape* dijangka mampu menyumbang pendapatan tambahan sekurang-kurangnya RM300 juta setahun buat permulaan pada Malaysia.

Daripada aspek pekerjaan pula, industri *vape* ketika ini menyumbang kepada 15 ribu peluang pekerjaan. Melalui pewartaan duti eksais ini, jumlah peluang pekerjaan dalam industri *vape* dijangka melonjak.

Dalam hal ini, apa yang lebih penting langkah mengenakan duti eksais akan membolehkan pihak berkuasa mengawal selia industri *vape* secara lebih berstruktur agar mengikuti prosedur serta ISO tertentu dan bukannya bebas seperti sekarang. Ini akan menjadikan operasi pengeluaran *vape* lebih telus. Untuk itu, saya mencadangkan Yang Berhormat Menteri Kewangan agar membuka pintu hati dan pintu pejabat beliau untuk bertemu dengan semua pemain industri *vape* yang ada di negara kita untuk membincangkan semua aspek, selok-belok dan potensi *vape* ini demi kemakmuran negara kita jua.

Tuan Yang di-Pertua, buat pertama kali dalam tempoh enam tahun, berdasarkan kajian yang dilakukan oleh Gabungan Pengilang Tembakau Malaysia (CMTM), pemerdagangan rokok haram menurun kepada 57.9 peratus pada Mei tahun ini berbanding 64.1 peratus pada Disember 2020.

■1250

Kadar ini turun setelah Malaysia muncul sebagai destinasi penyeludupan rokok yang tertinggi di dunia pada tahun 2019. Keadaan ini saya lihat ada kaitan secara langsung dengan dasar kerajaan yang melaksanakan kawalan serta pengawasan yang lebih ketat termasuk menghentikan pengeluaran lesen import baharu, memperkenalkan pasukan pencegahan pelbagai agensi dan membenarkan pemindahan penghantaran rokok di lima buah pelabuhan sahaja iaitu Pelabuhan Klang Utara dan Barat, Pelabuhan Tanjung Pelepas, Pelabuhan Senari dan Pelabuhan Sepanggar. Saya berharap dasar kawalan yang ketat ini dapat diteruskan dan ditambah baik pada setiap tahun supaya negara kita boleh mengutip cukai.

Tuan Yang di-Pertua, pada sesi perbincangan Rancangan Malaysia Kedua Belas yang lalu, saya ada membangkitkan mengenai rungutan berhubung syarat-syarat baharu yang terlalu ketat bagi program Malaysia Rumah Kedua Ku (MM2H). Malah, dalam beberapa perkara syarat yang dikenakan tidak masuk akal sama sekali sehingga timbul persoalan apakah kerajaan khususnya Kementerian Dalam Negeri hendak menarik atau ingin menghalau peserta MM2H daripada datang dan melabur di negara kita.

Benar, berhubung persoalan ini Kementerian Dalam Negeri telah beberapa kali menjawab isu MM2H ini di Parlimen. Akan tetapi bagi saya jawapan yang diberikan tidak meyakinkan. Dalam hal ini, saya hendak bertanya dan mahu Yang Berhormat Menteri Dalam Negeri menjawab ke dalam Dewan yang mulia ini, syarikat manakah yang diberikan kontrak untuk menguruskan caj pemprosesan dan caj pas tahunan program MM2H? Mengapa dikenakan caj pemprosesan sehingga RM7,500 ke atas setiap peserta sedangkan selama ini percuma serta apa pula rasionalnya caj pas tahunan dinaikkan kepada RM500 berbanding RM90 sahaja sebelum ini?

Sudah tentu kita tidak mahu MM2H ini diperalatkan oleh pihak-pihak tertentu untuk mengaut keuntungan atas angin dan membuat duit secara amat mudah. Saya berharap kebimbangan ini tidak berlaku sama sekali dalam kerajaan Keluarga Malaysia ini dan saya mengharapkan jawapan yang lebih telus daripada kementerian terbabit. Kepada Yang Amat Berhormat Perdana Menteri sendiri, silalah tengok dan telitilah isu MM2H ini secara mendalam. Perbaiki segera jika wujudnya elemen yang meragukan.

Tuan Yang di-Pertua, seiring dengan kemajuan dan peredaran masa tentunya kita tidak mahu ketinggalan untuk menikmati kemodenan terutamanya apabila kerajaan ingin memperkenalkan projek jaringan 5G. Jaringan 5G membuktikan kita sentiasa peka pada perkembangan teknologi. Akan tetapi jangan kerajaan alpa, sebenarnya penggunaan rangkaian 4G yang sedia ada pada ketika ini pun kita masih terkial-kial.

Namun, dalam projek jaringan 5G yang dilaporkan bernilai RM11 bilion ini timbul persoalan, mengapakah harus dimonopoli oleh Digital Nasional Berhad sahaja? Mengapakah tidak dilibatkan pemain-pemain industri digital yang lain terutamanya pemain-pemain industri tempatan? Adakah pemain industri tempatan ini termasuk GLC sedia ada tidak cukup kepakaran, tidak cukup infrastruktur, tidak cukup sumber kewangan dan apa sebenarnya yang berlaku? RM11 bilion ini Tuan Yang di-Pertua, bukannya sedikit.

Saya hendak bertanya Yang Berhormat Menteri Kewangan, apakah dan berapa yang kaum bumiputera boleh dapat daripada projek bernilai RM11 bilion ini? Seharusnya projek sebesar ini perlu menepati maksud Pelan Tindakan Pembangunan Bumiputera 2030 yang dilancarkan oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri pada 6 Disember 2021 yang lalu kerana kita tidak mahu kita jadi seperti menanam kelapa condong akarnya lebat di laman sendiri tetapi buahnya jatuh di laman orang. Kita tidak mahu seperti menang sorak kampung tergadai.

Dalam isu DNB ini, sudah ada kedengaran dakwaan ada orang hendak samun duit. Kononnya DNB akan jadi seperti 1MDB. Sebelum ia melarat dan menjadi parah, yang boleh merosakkan masa hadapan kita, dan dijadikan isu pada PRU-15. Elok rasanya saya mencadangkan di Dewan yang mulia ini supaya kerajaan membentangkan satu Kertas Putih di Parlimen dalam isu ini.

Tuan Yang di-Pertua, sebenarnya isu jaringan Internet ini masih banyak kawasan yang tidak mendapat liputan yang sepatutnya. Begitu juga halnya dengan capaian liputan untuk kegunaan sekolah, IPT, klinik kesihatan dan agensi-agensi kerajaan terutamanya kawasan-kawasan pedalaman. MRSM misalnya, saya difahamkan kapasiti jaringan Internet yang disediakan hanyalah pada kadar 50 hingga 100 megabait per saat menyebabkan pembelajaran dalam talian sering terganggu. Sedangkan keperluan untuk institusi seperti MRSM pada ketika ini sekurang-kurangnya 2000 megabait per saat.

Ini bukan masalah baharu. Ini masalah yang telah berlarutan sekian lama. Kita sendiri pun telah dengar pelbagai alasan dan jawapan diberikan di Dewan yang mulia ini. Saya kesal seperti tidak ada kesungguhan daripada Menteri dan kerajaan untuk menyelesaikan perkara ini. Seandainya punca kelemahan jaringan Internet ini disebabkan pemain industri sedia ada yang tidak mahu menaik taraf infrastruktur fiber optik mereka. Buka lah ruang ini kepada pemain industri yang lain yang sanggup melabur untuk kapasiti sehingga 10 ribu megabait per saat.

Saya difahamkan sebuah syarikat milik TNB bernama Allo Technology Sdn. Berhad, sudi dan bersedia daripada segi prasarana dan kepakaran, lahir dan batin untuk membekalkan kapasiti 10 ribu megabait kepada semua institusi di bawah MARA dan di kawasan-kawasan pedalaman. Saya mohon Yang Berhormat Menteri Pembangunan Luar Bandar memanggil mereka ini dalam kadar segera. Libatkanlah sama pegawai-pegawai kanan kementerian dan pegawai-pegawai berkaitan di MARA. Saya tidak mahu mereka ini menjadi *little Napoleon*, dengan izin, dalam isu ini.

Terlanjur menyebut mengenai Kementerian Pembangunan Luar Bandar, saya juga ingin mencadangkan di sini supaya FELCRA membangunkan satu lagi MRSM khusus untuk keluarga besar FELCRA. MRSM Angkatan Tentera di Kem Terendak Melaka, MRSM untuk anak polis di Kulim, MRSM untuk anak FELDA di Terolak. Akan tetapi MRSM untuk keluarga besar FELCRA belum ada lagi.

Tuan Yang di-Pertua, saya juga mengikuti dengan penuh minat hala tuju pertahanan yang telah digariskan kerajaan dalam Rancangan Malaysia Kedua Belas dan mengekalkan tahap keupayaan serta kesiapsiagaan ATM khususnya ketika negara kita berdepan dengan siri pencerobohan oleh China, lebih-lebih lagi apabila Yang Amat Berhormat Perdana Menteri mengumumkan Dasar Industri Pertahanan dan Keselamatan Negara akan dilancarkan sedikit masa lagi.

Namun, saya berterus terang bahawa ada hal yang tidak beres dengan Kementerian Pertahanan ini terutamanya melibatkan skandal kapal LCS, kapal tempur pesisir.

Pengumuman Yang Berhormat Menteri Pertahanan bahawa kapal LCS pertama TLDM hanya akan siap pada 2025 iaitu kira-kira 14 tahun selepas projek ini bermula pada tahun 2011 dan pada saya ini bukanlah penyelesaian. Sebaliknya episod ini merupakan episod ngeri dan meresahkan buat kita.

Sehingga kini, tiada siapa yang dapat dipertanggungjawabkan. Walhal RM6 bilion sudah dibayar untuk membiayai kapal yang tidak siap dan tidak wujud lagi. Dalam hal ini, saya mahu Kementerian Pertahanan menjawab kepada Dewan yang mulia ini, kepada siapa RM6 bilion itu dibayar? Daripada RM6 bilion itu, siapakah pula dan berapa pula jumlah yang dibayar untuk perolehan peluru berpandu pertahanan udara jenis MICA-M? Jumlah yang dibayar untuk perolehan peluru berpandu anti kapal jenis NSM, dan jumlah yang dibayar untuk perolehan persenjataan lain serta berapa pula tambahan kos yang dibayar untuk kapal siap sepenuhnya pada tahun 2025?

Saya juga ingin mendapat penjelasan Kementerian Pertahanan mengenai status terkini pembangunan peluru berpandu pintar Taming Sari yang dibangunkan- untuk kegunaan Tentera Darat. Adakah sudah memasuki status operasi kerana selepas dipertontonkan pada tahun 2008, projek ini seolah-olah hilang ghaib, diam seribu bahasa...

Tuan Yang di-Pertua: Mahu kah Yang Berhormat membawa isu ini ke Jawatankuasa Pilihan Khas Tadbir Urus, Integriti dan Anti-Rasuah kita?

Tuan Muhammad Zahid bin Md. Arip: Saya berterima kasih atas cadangan Tuan Yang di-Pertua. Saya sangat bersetuju.. *[Tepuk]*

Tuan Yang di-Pertua: Catatkan sedemikian. Sila.

Tuan Muhammad Zahid bin Md. Arip: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Tuan Yang di-Pertua, seperkara lagi dalam isu enam buah helikopter tempur ringan MD530G yang pada mulanya dijadualkan akan tiba pada hujung tahun ini. Namun, atas beberapa sebab teknikal yang tidak diperjelaskan, Timbalan Menteri Pertahanan telah menyatakan di dalam Dewan Rakyat baru-baru ini bahawa kita hanya akan menerima enam buah helikopter ini pada suku pertama tahun hadapan.

Tuan Yang di-Pertua: Oleh sebab jam 1.01 tengah hari. Maka kita telah sampai kepada had muktamad. Namun, oleh sebab tempoh berucap masih ada, boleh sambung selepas makan tengah hari.

Tuan Muhammad Zahid bin Md. Arip: Boleh Tuan Yang di-Pertua. Terima kasih banyak. Saya akan sambung selepas tengah hari dan harap kawan-kawan jangan kekenyangan sampai tidak masuk Dewan. Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Dewan ditangguhkan sehingga jam 2.30 petang ini.

[Mesyuarat ditempokkan pada pukul 1.01 tengah hari]

[Mesyuarat disambung semula pada pukul 2.32 petang]

■1430

*[Timbalan Yang di-Pertua **mempengerusikan Mesyuarat**]*

Timbalan Yang di-Pertua: *Bismillahi Rahmani Rahim. Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh* dan salam sejahtera.

Kita sambung perbahasan bagi RUU Perbekalan 2022. Saya menjemput Yang Berhormat Senator Tuan Muhammad Zahid bin Md. Arip. Dipersilakan.

2.32 ptg.

Tuan Muhammad Zahid bin Md. Arip: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. *Alhamdulillah*, apabila sambung ini dapat lagi 20 minit. Terima kasih banyak.

Timbalan Yang di-Pertua: Sambung 10 minit... *[Ketawa]*

Tuan Muhamad Zahid bin Md. Arip: Tuan Yang di-Pertua, saya sambung perbincangan saya. Saya juga mengikuti dengan penuh minat hala tuju pertahanan yang telah digariskan kerajaan dalam Rancangan Malaysia Ke-12, dan Bajet 2022 terutamanya dalam aspek memperkukuhkan keselamatan negara dan mengekalkan tahap keupayaan serta kesiapsiagaan Angkatan Tentera Malaysia khususnya ketika negara kita berdepan dengan siri pencerobohan oleh China lebih-lebih lagi apabila Yang Amat Berhormat Perdana Menteri mengumumkan Dasar Industri Pertahanan dan Keselamatan Negara akan dilancarkan sedikit masa lagi.

Namun perlu berterus-terang ada hal yang tidak beres dengan Kementerian Pertahanan ini terutamanya melibatkan skandal kapal LCS. Pengumuman Yang Berhormat Menteri Pertahanan bahawa kapal LCS pertama TLDM hanya akan siap pada tahun 2025 iaitu kira-kira 14 tahun selepas projek ini bermula pada tahun 2011. Bagi saya bukan penyelesaian. Sebaliknya ini episod ngeri dan meresahkan buat kita. Sehingga kini tiada siapa yang dapat dipertanggungjawabkan. Walhal, RM6 bilion sudah dibayar untuk membiayai kapal yang tidak siap dan tidak lagi wujud.

Dalam hal ini, saya mahu Kementerian Pertahanan menjawab kepada Dewan Yang Mulia ini, kepada siapa RM6 bilion itu dibayar? Daripada RM6 bilion itu, berapa pula jumlah yang dibayar untuk perolehan peluru berpandu pertahanan udara jenis MICA. Berapa jumpa yang dibayar untuk perolehan peluru berpandu anti kapal jenis NSN, dan jumlah yang dibayar untuk perolehan persenjataan lain serta berapa pula tambahan kos yang perlu dibayar untuk kapal siap sepenuhnya pada tahun 2025?

Saya juga ingin mendapatkan penjelasan Kementerian Pertahanan mengenai status terkini pembangunan peluru berpandu pintar Taming Sari yang dibangunkan *stripe* untuk kegunaan tentera darat. Apakah sudah memasuki status operasi atau sebaliknya? Ini kerana selepas dipertontonkan pada tahun 2008 projek kebanggaan negara ini terus senyap seribu bahasa sedangkan sudah banyak wang rakyat dilabur untuk penyelidikan dan pembangunan peluru berpandu ini.

Seperkara lagi dalam isu enam buah helikopter tempur ringan MD-530G yang pada mulanya dijadualkan tiba pada hujung tahun ini. Namun atas beberapa sebab teknikal yang tidak dapat diperjelaskan Timbalan Menteri Pertahanan dalam satu jawapan di Dewan Rakyat baru-baru ini bahawa enam buah helikopter ini hanya akan kita terima pada suku pertama pada tahun hadapan. Saya berharap kepada kementerian pertahanan pastikanlah enam buah helikopter ini tidak mengalami nasib yang sama seperti kapal LCS.

Tuan Yang di-Pertua, dalam sesi persidangan lalu, kita telah sebulat suara memutuskan usul untuk mentransformasikan Parlimen khususnya bagi Dewan Negara ini sendiri. Ia suatu sejarah kepada kita dan juga merupakan isyarat jelas kepada pihak eksekutif bahawa transformasi ini hak kita dan tuntutan kita. Namun, janganlah pula usul tersebut sekadar tinggal usul, hangat-hangat tahi ayam.

Tuan Yang di-Pertua dan semua Ahli-ahli Yang Berhormat Senator sekalian. Kita perlu berganding bahu seiring dan sejalan, selangang dan seayun bagi memastikan transformasi ini menjadi realiti dalam masa terdekat. Kita tidak mahu perkara ini dilengahkan dan saya memohon kerajaan menerusi Yang Berhormat Menteri Undang-undang agar memperjelaskan perkembangan transformasi Parlimen ini setiap bulan kepada institusi legislatif melalui Tuan Yang di-Pertua Dewan Negara. Sudah barang tentu buat Yang Amat Berhormat Perdana Menteri, beliau mahu ada legasi pada zaman pemerintahannya. Saya berpandangan transformasi Parlimen ini sebuah legasi terbaik untuk beliau memperbetulkan semua kekurangan sistem pengasingan kuasa sedia ada.

Tuan Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat sekalian. Semalam tular teguran Tuan Yang di-Pertua kita terhadap Menteri Dalam Negeri, bukan setakat Menteri Dalam Negeri, ada dua dan tiga lagi Menteri yang mempunyai perangai yang sama yang tidak pernah hadir ke Dewan ini. Di bawah Perkara 43(3) dinyatakan dengan jelas Kabinet bertanggungjawab kepada Parlimen kepada Menteri dan Anggota Pentadbiran. Saya ingin memperingatkan Parlimen terdiri daripada Dewan Rakyat dan Dewan Negara, bukan hanya Dewan Rakyat sahaja.

Tuan Yang di-Pertua, di akhir ucapan ini, saya bawakan kisah sejarah tanah air kita. Kita perlu belajar daripada sejarah kita sendiri. Bangsa yang tidak pernah belajar daripada sejarah akan dihukum dengan mengulangi kesilapan lalu.

Tuan Yang di-Pertua, pada 20 Januari 1874, bertempat di atas kapal Inggeris bernama HMS Pluto di Selat Dinding iaitu di kawasan perairan di antara Lumut dan Pangkor termaterinya satu perjanjian antara Gabenor Negeri Selat, Sir Andrew Clark dengan Raja Muda Abdullah. Perjanjian itu diberi nama Perjanjian Pangkor.

Sebelum itu, pada tahun 1819 juga berlaku satu perjanjian di antara Kesultanan Johor dengan pihak British berkenaan kedudukan Pulau Temasek sekarang ini Singapura. Saya timbulkan sejarah ini untuk menyedarkan kita bahawa Perjanjian Pangkor dan perjanjian bagi mengambil alih Singapura. Semuanya bertitik tolak daripada perebutan takhta dan kuasa dalam kalangan orang Melayu itu sendiri sebagai puncanya.

■1440

Di Perak berlaku perebutan di antara Raja Abdullah dan Raja Ismail. Manakala di Johor wujud pertembungan antara Temenggung Abdul Rahman dan abang sulungnya Tengku Husin. Sekarang sejarah sama berulang kembali atas dasar demokrasi kononnya pemimpin Melayu bercakaran sesama sendiri sehingga akhirnya Malaysia merekodkan tiga kali perubahan pucuk pimpinan negara sejak PRU 14 lalu disebabkan pergolakan politik sesama kita.

Saya hendak berterus terang dalam hal ini cukup-cukuplah rakyat dihidangkan dengan episod dendam kesumat politik hentikanlah pertelagahan yang tidak membawa sebarang erti ini. Apa sejarah lalu, dan sejarah PRU 14 masih belum cukup untuk menginsafkan kita. Kalau kita mencari penceraian seribu satu alasan boleh ditimbulkan tetapi jika pemimpin kita mahu penyatuan seribu-satu penawar juga pasti terhidang.

Soal nya kita hendak pilih jalan mana? Jalan perpecahan atau jalan penyatuan, jalan susah atau jalan mudah? Jalan menang atau kalah. Jalan yang dimurkai Allah atau jalan yang diredai Allah. Jadi kepada semua pemimpin besar politik Melayu pamerkanlah jiwa besar kalian. Apa faedahnya bertelagah secara terbuka dan mencari media untuk menabur garam pada luka.

Jika anda itu pemimpin sejati pamerkanlah sikap kepimpinan dan kembali ke meja rundingan demi manfaat umat terbanyak. Pemimpin Melayu mesti berusaha menyatupadukan umat Melayu kepada pemimpin Melayu. Umat Melayu dan Islam menuntut jiwa besar kamu semua buanglah sifat dendam kesumat antara kalian. Dendam inilah yang akan menghancurkan umat dan negara tercinta.

Kepada pemimpin-pemimpin Melayu di mana sahaja suara ini dapat didengar renungkanlah pantun ini.

*Daun palas taruh direndam;
Bemban sebatang bawa beradu.
Saya malas menaruh dendam;
Dendam sebulan setahun rindu.*

*Ijok-ijok tali perahu;
Tali bemban dibuat rakit.
Esok-esok baru tahu;
Menaruh dendam bawa penyakit... [Tepuk]*

Ada lah menjadi hasrat saya untuk melihat penyatuan antara parti-parti Melayu kerana pada firasat saya menyatakan jika berlaku lagi pertembungan sesama parti Melayu dalam PRU15 nanti, nasib Orang Melayu dan orang bumiputera di negara ini akan terancam- antan sama antan berlaga, ayam buta juga yang kenyang. Pada waktu itu nanti tiada gunanya kita merintih dan bersedih, tiada gunanya juga pada waktu itu kita menyanyikan lagu Warisan Anak Kecil Main Api.

Tuan Yang di-Pertua, persoalan, cadangan dan pandangan yang saya bangkitkan ini tidak lain dan tidak bukan melainkan bertujuan untuk melihat tadbir urus negara kita berada pada tahap terbaik pada setiap masa. Sekali lagi saya ingin meminjam pantun kegemaran Tan Sri Rais Yatim- Tuan Yang di-Pertua kita.

*Kerakap tepi pematang;
Pematang ada di sana.
Bercakap jangan panjang;
Bertandang jangan lama.*

Untuk itu saya sudahkan ucapan ini dengan serangkap pantun juga.

*Emas berlian cincin suasa;
Perhiasan diri buat pusaka.
Manalah tahu tertikam bisa;
Niat di hati baik belaka... [Tepuk]*

Tuan Yang di-Pertua, saya mohon menyokong. Sekian terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Terima kasih kepada Yang Berhormat Senator Tuan Muhamad Zahid bin Md. Arip atas perbahasan tadi.

Seterusnya saya menjemput perbahasan yang ketiga Yang Berhormat Senator Dato' Kesavadas A. Achyuthan Nair

2.44 ptg.

Dato' Kesavadas A. Achyuthan Nair: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua atas peluang yang diberikan kepada saya untuk menyertai perbahasan Rang Undang-undang Perbekalan 2022. Tuan Yang di-Pertua, seperti ucapan pembentangan Belanjawan 2022 oleh Yang Berhormat Senator Menteri Kewangan ucapan perbahasan saya juga mempunyai terma yang tersendiri iaitu mencari makna sebenar Keluarga Malaysia.

Pertama, saya ingin menyentuh perihal pendidikan nasional khusus berkenaan sekolah daif. Seperti yang dihasratkan oleh Yang Amat Berhormat Perdana Menteri dalam ucapan pembentangan Rancangan Malaysia Ke-12. Antaranya disebut berkenaan penaik tarafkan sekolah-sekolah daif dengan peruntukan sebanyak RM746 juta.

Peruntukan khas bagi penyelenggaraan buat kira-kira 180 buah Sekolah Jenis Kebangsaan Tamil dan Cina dengan jumlah peruntukan sebanyak RM120 juta. Persoalannya di sini adalah cukup kah peruntukan RM120 juta tersebut di mana banyak Sekolah Jenis Kebangsaan Tamil khususnya yang benar-benar daif berbanding sekolah-sekolah tertentu yang berprestasi tinggi.

Saya mengambil maklum jawapan Yang Berhormat Menteri Kanan Pendidikan ketika sesi penggulangan Kementerian Pendidikan di Dewan Rakyat November lalu yang telah menyatakan setakat 10 November lalu sebanyak 575 daripada 879 projek menaik taraf dan membangun semula sekolah daif telah siap sepenuhnya di seluruh negara.

Dalam jawapan tersebut Yang Berhormat turut mengatakan sebanyak 129 buah sekolah sedang dalam fasa pembinaan manakala selebihnya iaitu sebanyak 175 buah sekolah masih dalam fasa pra bina. Saya memohon Yang Berhormat Menteri Kanan Pendidikan menyatakan pertama senarai serta jumlah Sekolah Jenis Kebangsaan Tamil yang telah siap di baik pulih dan dibangunkan semula sepenuhnya serta memperincikan Sekolah Jenis Kebangsaan Tamil yang terlibat berserta kos yang telah dibelanjakan bagi kerja-kerja membaik pulih sekolah-sekolah tersebut.

Kedua, kaedah pengenaltastian yang telah dilakukan oleh pihak kementerian dalam mengenal pasti SJKT, SJKC yang memerlukan penambahbaikan dan pembangunan semula. Apa aspek-aspek yang telah dinilai dan diambil kira bagi menentukan sekolah-sekolah yang perlu diberi prioriti keutamaan untuk ditambah baik dan dibangunkan semula.

Ketiga, senarai serta jumlah SJKT dan SJKC di Negeri Sembilan yang termasuk dalam senarai 129 dan 175 buah sekolah yang masing-masing berada dalam fasa pembinaan dan pra binaan tersebut serta tempoh yang diberikan kepada pihak kontraktor bagi menyiapkan sepenuh SJKT dan SJKC yang terlibat.

Keempat, apa bentuk pengauditan yang telah dilakukan oleh pihak kementerian bagi memastikan sekolah-sekolah daif yang telah siap di baik pulih sepenuhnya benar-benar mematuhi spesifikasi yang dipersetujui dan piawaian-piawaian yang telah digariskan. Minta juga Yang Berhormat Menteri sebutkan pihak-pihak yang terlibat dalam proses pengauditan tersebut.

Berkenaan dengan peruntukan RM120 juta untuk Sekolah Jenis Kebangsaan dan RM176 juta untuk sekolah daif ada tiga soalan di sini.

Pertama, apa aspek-aspek yang telah diberikan perhatian khusus pihak kementerian dalam menyelenggarakan sekolah jenis kebangsaan yang daif di Negeri Sembilan khususnya di kawasan-kawasan luar bandar.

Kedua, bagaimana pihak kementerian melakukan penilaian terhadap sekolah-sekolah jenis kebangsaan yang memerlukan penyelenggaraan dan penambah baikkan segera. Apa proses penilaian yang akan dilakukan tidak dipengaruhi dengan unsur-unsur pilih kasih dalam aspek penyaluran peruntukan.

Ketiga, apa bentuk kerjasama yang akan dilaksanakan dengan kerajaan-kerajaan negeri yang ditadbir oleh Pakatan Harapan khususnya Negeri Sembilan dalam menjayakan agenda pembangunan semula sekolah-sekolah luar bandar baik sekolah kebangsaan mahupun sekolah jenis kebangsaan.

Isu yang kedua ialah Yayasan Keluarga Malaysia. Tuan Yang di-Pertua saya juga ingin juga berbicara soal pencapaian akademik yang selama ini menjadikan kayu pengukur bagi anak-anak kita untuk beralih ke fasa-fasa pendidikan yang seterusnya. Saya difahamkan bahawa penubuhan Yayasan Keluarga Malaysia mempunyai objektif khusus yang antaranya untuk memberi sokongan dalam aspek pendidikan anak-anak Keluarga Malaysia tidak kira bangsa dan agama mereka.

■1450

Apa yang merisaukan penilaian akademik di peringkat akhir sekolah rendah tidak lagi dibuat bersandarkan peperiksaan UPSR. Ini menggusarkan ramai ibu bapa yang masih berteka-teki dengan agenda kerajaan terhadap kesinambungan pendidikan anak-anak mereka yang tidak lagi dinilai di atas kertas peperiksaan. Bagi anak-anak daripada kaum India dan Cina, kemasukan ke sekolah berasrama penuh dan Maktab Rendah Sains MARA hanya sebuah mimpi yang tidak akan menjadi realiti sekiranya pelaksanaan kuota kemasukan mengikut merit, dan *result-based enrolment*, dengan izin, masih tidak diberikan anjakan baharu oleh pihak kementerian.

Semangat Keluarga Malaysia yang dilaungkan oleh kerajaan hari ini harus memastikan anak-anak Keluarga Malaysia yang terdiri daripada Melayu, Cina, India dan kaum-kaum lain dapat bersama-sama berganding bahu membangunkan negara kita yang tercinta ini bermula dengan pendidikan.

Saya mengharapkan agar penubuhan Yayasan Keluarga Malaysia yang tidak hanya bersifat retorik untuk menagih undi pilihan raya daripada kaum India dan Cina. Berkenaan dengan Yayasan Keluarga Malaysia, saya ada tiga persoalan untuk respons kerajaan.

Pertama, apakah agenda-agenda pembangunan yang akan dilaksanakan menerusi Yayasan Keluarga Malaysia bagi meningkatkan pencapaian akademik anak-anak Cina dan India di kawasan-kawasan luar bandar yang berhadapan dengan cabaran seperti kedaifan infrastruktur dan kekurangan guru yang berkualiti?

Kedua, adakah strategi yang akan direncanakan oleh kerajaan bagi memastikan Yayasan Keluarga Malaysia ini benar-benar menyuntik nilai tambah kepada pembangunan pendidikan anak-anak daripada keluarga miskin terutamanya dalam aspek pembelajaran dan pengajaran fizikal mahupun digital?

Ketiga, bagaimanakah penubuhan Yayasan Keluarga Malaysia dapat mewujudkan landskap baharu dalam sistem kuota kemasukan pelajar di sekolah berasrama penuh dan sekolah-sekolah berprestasi tinggi yang lain bagi anak-anak bukan bumiputera?

Apakah keistimewaan baharu yang cuba ditampilkan oleh Yayasan Keluarga Malaysia dalam mewujudkan keseimbangan dengan aspek perkhidmatan pendidikan yang kondusif yang selama ini banyak ditawarkan di sekolah-sekolah berasrama penuh dan MRSM yang hanya diutamakan bagi anak-anak bumiputera?

Isu yang ketiga adalah dengan Kementerian Dalam Negeri.

Tuan Yang di-Pertua, sebagai insan yang pernah menyarung uniform Polis Diraja Malaysia suatu ketika dahulu, sudah tentu perihal kebajikan anggota polis amat dekat dengan hati saya. Sekiranya Jemaah Menteri boleh sebulat suara bersetuju terhadap penggunaan *Toyota Vellfire* sebagai kenderaan rasmi Yang Berhormat Menteri, mengapakah tidak Ahli Yang Berhormat Menteri bersetuju untuk menaikkan kadar elaun bulanan bagi anggota-anggota polis yang sentiasa berpanas dan berhujaan demi berkhidmat untuk negara dan rakyatnya?... [Tepuk]

Sehubungan dengan itu, saya ingin mencadangkan agar sistem penggajian anggota polis yang turut melibatkan skala kenaikan gaji dapat distrukturkan semula agar ia benar-benar dibuat secara saksama mengikut tempoh perkhidmatan, waktu bertugas harian, pengalaman bertugas, risiko bertugas dan arahan bertugas lebih masa, dan *outstation*, dengan izin.

Selain itu, di sesetengah balai polis, terdapat juga rungutan daripada anggota-anggota mengenai ketidakcukupan peralatan pejabat seperti peranti-peranti tertentu yang diperlukan oleh mereka dalam menjalankan sesuatu tugas. Pihak kementerian seharusnya mengambil berat terhadap aspek peralatan pejabat serta peranti-peranti penting yang melibatkan urusan kerja harian para anggota polis.

Masih ada lagi anggota-anggota polis yang meminjam kelengkapan-kelengkapan pekerja tertentu daripada rakan-rakan setugas mereka dan ada juga yang mengeluarkan duit poket sendiri untuk membeli keperluan yang melibatkan tugas mereka. Hal ini sudah tentu menimbulkan pelbagai masalah kepada perjalanan tugas harian mereka. Dengan peruntukan yang tersedia bagi tahun 2022, pihak kementerian sewajarnya mengenal pasti kuarters-kuarters serta balai-balai polis yang memerlukan penyelenggaraan dan penambahbaikan segera.

Baik meningkatkan mutu serta keupayaan perkhidmatan polis di seluruh negara, kementerian sewajarnya mewujudkan satu bentuk galakan atau *encouragement* buat golongan India dan Cina untuk menyertai PDRM sebagai anggota dengan mengambil kira peningkatan kes jenayah seperti gengsterisme yang ramai disertai oleh mereka yang berbangsa India.

Saya merasakan bahawa tiba masanya untuk pihak kementerian mencari satu formula terbaik bagi mendorong belia-belia India di seluruh negara untuk membanteras kegiatan-kegiatan jenayah berbahaya di sekitar kita. Juga, bagi menghargai jasa dan pengorbanan para pesara polis yang telah menunaikan bakti mereka kepada rakyat dan negara ini, saya ingin mencadangkan agar pemberian imbuhan khas diberikan buat pesara-pesara polis yang bersih daripada sebarang masalah tatatertib dan salah laku sepanjang perkhidmatan mereka.

Pemberian bonus atau imbuhan khas tersebut dapat dijadikan sebagai penghargaan daripada kerajaan terhadap ketelusan, kredibiliti serta kesetiaan mereka yang telah menempuh pelbagai cabaran semasa berkhidmat untuk negara.

Isu yang keempat ialah dengan Kementerian Kesihatan Malaysia. Sebagai kementerian yang kedua menerima peruntukan terbesar dalam Belanjawan 2022, kualiti perkhidmatan kesihatan awam wajar diberi prioriti teratas.

Di Negeri Sembilan, terdapat banyak masalah yang selama ini menggugat kualiti perkhidmatan kesihatan awam di Hospital Tuanku Ja'afar, Seremban. Bermula dengan masalah tempat letak kereta, Hospital Tuanku Ja'afar memerlukan penstrukturan semula bagi ruang parkir yang sangat terhad. Kemasukan luar jangka pesakit COVID-19 dan bukan COVID-19 di hospital tersebut sepanjang tahun ini telah menyebabkan kadar mendadak dan hal ini telah membebankan para petugas kesihatan barisan hadapan yang bertungkus-lumus siang dan malam merawat para pesakit biarpun mereka tidak menerima imbuhan yang sewajarnya daripada kerajaan.

Membawa suara Kerajaan Negeri Sembilan di Dewan yang mulia ini, saya menggesa Kementerian Kesihatan Malaysia yang dipimpin oleh seorang Ahli Parlimen dari Negeri Sembilan agar dapat membangunkan semula Hospital Tuanku Ja'afar, khususnya sebagai pusat rawatan bagi penyakit-penyakit kronik.

Dengan populasi mencecah kira-kira 600 ribu orang penduduk di daerah Seremban dan di Nilai, amatlah wajar untuk kementerian mempertimbangkan cadangan Kerajaan Negeri Sembilan untuk membina sebuah lagi hospital besar awam di Nilai iaitu berhampiran dengan Institut Penyakit Berjangkit Malaysia yang dirancang pembinaannya dalam RMKe-12 sebagai usaha untuk menyelesaikan masalah kepadatan wad-wad di Hospital Tuanku Ja'afar yang membebankan para petugas di hospital tersebut.

Di samping itu, penambahan ambulans juga perlu diberikan perhatian oleh kementerian. Saya dimaklumkan bahawa masalah kekurangan ambulans ketika pelaksanaan PKP yang lalu, telah melambangkan penghantaran pesakit COVID-19 ke pusat-pusat rawatan khas COVID-19. Bukan itu sahaja, kekurangan ambulans di klinik kesihatan dan hospital-hospital lain di Negeri Sembilan juga telah merencatkan logistik pesakit kritikal yang memerlukan rawatan rapi segera di Hospital Tuanku Ja'afar.

Selain itu, pusat dialisis juga perlu diwujudkan dengan penyediaan kemudahan berteknologi yang dikemaskinikan bagi menampung kenaikan pesakit yang memerlukan rawatan hemodialisis dengan segera. Pembinaan pusat dialisis khas di klinik-klinik kesihatan di seluruh Negeri Sembilan mampu mengurangkan keresahan pesakit-pesakit khususnya mereka yang tidak mempunyai kemampuan kewangan yang selama ini terpaksa menunggu terlalu lama untuk mendapatkan rawatan.

Perkhidmatan kardiologi. KKM juga wajar mempertimbangkan cadangan Kerajaan Negeri Sembilan untuk mewujudkan Jabatan Kardiologi di Hospital Tuanku Ja'afar yang merupakan hospital tumpuan bagi rakyat negeri itu untuk mendapatkan rawatan-rawatan berkaitan jantung, lebih-lebih lagi warga emas.

■1500

Berkenaan Pelan Tindakan Industri Pelancongan Kesihatan 2021-2025 yang dilancarkan awal November lalu, saya secara peribadi menyambut baik penciptaan pelan tindakan khas tersebut dengan harapan ia mampu memberi inspirasi pada perkhidmatan kesihatan awam yang berkualiti dan berkelas tinggi, setanding dengan perkhidmatan-perkhidmatan kesihatan yang sedia ada di hospital-hospital swasta. Berkenaan pelan tindakan tersebut, saya ada dua persoalan untuk respons Yang Berhormat Menteri.

Pertama, apa strategi yang sedang dipersiapkan oleh kementerian bagi mengenal pasti hospital-hospital awam di seluruh negara, lebih-lebih lagi di Negeri Sembilan yang berpotensi untuk menjadi hospital pelopor bagi pelaksanaan pelan tindakan tersebut pada tahun hadapan?

Kedua, apakah bentuk pelaburan baharu yang disuntik kewangan yang akan dilakukan oleh kementerian dalam menjayakan fasa awal pelan tindakan tersebut? Adakah ia turut melibatkan perolehan peralatan perubatan yang berteknologi global? Jumlah anggaran perbelanjaan yang memastikan Pelan Tindakan Industri Pelancongan Kesihatan ini benar-benar mendatangkan impak positif kepada keyakinan awam, terutamanya pelancong asing terhadap kualiti sistem perkhidmatan kesihatan awam di negara kita?

Isu seterusnya mengenai Kementerian Kesihatan ialah saya difahamkan juga bahawa semua hospital kerajaan ada menyediakan tabung kebajikan untuk memberi kemudahan dan bantuan kepada para pesakit yang memerlukan.

Antara yang ditawarkan kos implan. Namun begitu, sudah menjadi satu kebiasaan atau trend di hospital kerajaan apabila seseorang pesakit yang mengalami patah tulang, apabila dirujuk di hospital dan memerlukan implan, pihak hospital akan meminta pesakit membayar sendiri ataupun meminta pesakit yang diwakili peguam untuk membayar implan, terutamanya untuk kes-kes kemalangan.

Persoalannya, kenapakah perkara ini berlaku? Adakah tabung kebajikan hanya dikhususkan untuk golongan tertentu? Sekiranya pesakit diwakili peguam dalam kes kemalangan jalan raya, mereka adalah dikecualikan daripada menerima implan hospital. Saya mencadangkan agar pihak hospital sepatutnya menyediakan implan kepada pesakit tanpa memilih sama ada diwakili peguam ataupun tidak.

Oleh sebab ia amat prejudis akan pesakit dalam mendapatkan perkhidmatan yang sewajarnya daripada pihak hospital, walhal ia telah diperuntukkan oleh pihak kerajaan dan rakyat. Sebagai isu terakhir dalam Kementerian Kesihatan, saya ingin menyentuh sedikit berkenaan dengan Akta Tisu Manusia 1974 yang bagi saya merupakan satu akta lama, sudah jadi seperti *dinosaur* yang masih relevan, yang memerlukan peruntukan tambahan bagi menjelaskan berkenaan dengan *consent* atau persetujuan oleh penerima organ yang didermakan kepadanya.

Saya mencadangkan peruntukan tambahan tersebut dinyatakan sebegini. Penerima organ yang menerima organ, baik daripada individu yang tidak dikenali atau sukarelawan, dianggap bersetuju terhadap mana-mana organ yang dikeluarkan kepada badannya setelah kematiannya. Isu- dua minit?

Timbalan Yang di-Pertua: Boleh, boleh. Teruskan.

Dato' Kesavadas A. Achyuthan Nair: Kementerian Perpaduan Negara. Tuan Yang di-Pertua, tidak sah jika ucapan perbahasan belanjawan saya tidak menyentuh perihal perpaduan negara.

Dalam kita meraikan semangat Keluarga Malaysia, masih ada daripada kalangan kita, khususnya ahli-ahli politik serta pentaksu yang masih menyalakan api perkauman hanya kerana *survival* politik. Slogan Keluarga Malaysia yang dimainkan di corong-corong radio dan televisyen tidak akan meninggalkan apa-apa makna dalam jiwa rakyat Malaysia berbilang kaum sekiranya pemimpin negara tidak ikhlas dalam menghidupkan usaha-usaha integrasi nasional yang boleh menjadi nadi kepada pembentukan perpaduan negara yang lestari.

Sebagai contoh, dalam Pilihan Raya Negeri Melaka baru-baru ini, ada beberapa orang calon daripada semu parti- saya tidak *pinpoint* kepada mana-mana parti, yang menyebarkan dakyah-dakyah perkauman dalam kempen *virtual* pilihan raya mereka. Dakyah-dakyah perkauman yang dangkal, yang mempunyai unsur-unsur provokasi boleh menjejaskan keharmonian dan kesejahteraan rakyat Malaysia yang selama ini hidup dalam semangat toleransi dan bersatu padu tanpa prejudis perkauman dan sentimen politik tertentu. *Let's put a stop to all these*, dengan izin.

Menyentuh cadangan seorang Ahli Dewan Rakyat dari Sabah yang ingin konsep sekolah perpaduan direalisasikan di bumi Malaysia ini, sebagai suara mewakili Pakatan Harapan di Dewan yang mulia ini, saya menyokong penuh idea tersebut. Tibalah masanya untuk kerajaan menerusi Kementerian Perpaduan Negara mewujudkan landskap pendidikan masa hadapan yang inklusif yang boleh meraikan kebersamaan anak-anak pelbagai kaum.

Sebagai tambahan, peranan kehidupan semangat perpaduan negara dalam kalangan penduduk setempat perlu diaktifkan semula oleh rukun tetangga di setiap kawasan, baik di bandar mahupun luar bandar. Menerusi program-program kemasyarakatan yang boleh mengukuhkan lagi hubungan persaudaraan bersama kaum.

Justeru, peruntukan RM50 juta yang disediakan sebagai geran dengan nilai RM6,000 seperti yang disebut dalam ucapan pembentangan Belanjawan 2022 wajar dipromosikan secara besar-besaran oleh Kementerian Perpaduan Negara sebagai usaha untuk menarik minat semua pihak yang menjayakan kembali semangat kaum di kawasan-kawasan rukun tetangga.

Ingatlah bahawa segala usaha yang kita suburkan demi perpaduan negara hari ini akan kekal mekar untuk anak-anak dan cucu-cucu kita warisi demi kejayaan mereka pada hari esok. Seperti yang pernah diungkapkan oleh Barrack Obama, dengan izin, *"We did not come to fear the future. We came here to shape it."*

Isu yang terakhir ialah Kementerian Pengajian Tinggi. Berdasarkan statistik yang dikeluarkan oleh Jabatan Perangkaan Malaysia, jumlah lepasan institusi pengajian tinggi yang bekerja di bawah kelayakan pendidikan atau kemahiran mereka telah meningkat sebanyak 22 peratus pada suku ke-empat tahun 2020, menjadikan kumpulan graduan yang *underemployed* meningkat sebanyak 346 ribu orang.

Masalah guna tenaga tidak penuh ini sudah tentu akan memberi impak negatif kepada daya pertumbuhan ekonomi negara pada masa hadapan. Seperti yang dinyatakan dalam pembentangan Belanjawan 2022, sebanyak RM6.6 bilion akan diperuntukkan bagi agenda pemerkasaan pendidikan dan latihan teknikal vokasional (TVET) serta peruntukan tambahan sebanyak RM200 juta yang dikhaskan bagi program jalinan kerjasama dengan industri yang merangkumi skim latihan dual nasional. Peruntukan RM6.6 bilion ini merupakan satu jumlah yang besar bagi pembangunan TVET dan harus dibelanjakan sewajarnya berlandaskan aspirasi Keluarga Malaysia yang menggariskan soal kesaksamaan.

Setakat suku terakhir 2020, jumlah pekerja mahir dan separuh mahir masing-masing mencatatkan pengecutan sebanyak 60 peratus dan 10 peratus. Hal tersebut menimbulkan 1001 soalan mengenai kelasan pembangunan TVET terhadap aspek pepadanan kerjaya buat bakal graduan institut pengajian tinggi awam.

Dengan pembukaan lebih banyak lagi sektor ekonomi di seluruh negara, dijangkakan banyak peluang pekerjaan baharu akan ditawarkan buat graduan-graduan universiti. Namun persoalannya, sejauh manakah pembukaan sektor ekonomi ini mampu memberi manfaat dalam aspek penawaran pekerjaan baharu buat bakal graduan dalam TVET? Berhubung dengan perkara tersebut, saya minta Yang Berhormat Menteri menyatakan. Pertama, bentuk nilai tambah yang akan diberi tumpuan oleh kementerian dalam memastikan agenda pemerkasaan TVET benar-benar memberi impak positif kepada peningkatan guna tenaga penuh daripada kalangan graduan-graduan baharu yang bakal mencari pekerjaan pada tahun 2022.

■1510

Kedua, mekanisme kementerian dalam mewujudkan elemen kesaksamaan dalam aspek penyertaan Keluarga Malaysia khususnya kaum Cina dan India dalam bidang TVET, memandangkan kedua-dua kaum ini merupakan golongan minoriti di institut-institut pengajian tinggi awam.

Ketiga, bentuk dorongan atau galakan yang akan dikhaskan buat bakal lepasan SPM dan STPM tahun 2022 yang boleh mendorong mereka yang menyertai bidang TVET lebih-lebih lagi anak-anak Keluarga Malaysia yang berbangsa Cina dan India.

Keempat, bentuk usaha sama industri yang akan dilaksanakan oleh kementerian bagi meningkatkan kebolehpasaran para graduan TVET, pelbagai kaum dan bagaimana usaha sama tersebut boleh memberi impak jangka panjang terhadap pepadanan kerjaya dalam sektor awam.

Kelima, selain penyertaan yang seimbang oleh Keluarga Malaysia dalam bidang TVET, soal pembangunan institut pengajian tinggi swasta (IPTS) juga perlu diperhatikan oleh kerajaan bagi menjayakan usaha ke arah meningkatkan kecemerlangan pendidikan tinggi nasional secara kompetitif dan lestari.

Kerajaan juga perlu menyediakan pelbagai bentuk sokongan kepada IPTS-IPTS tempatan yang menghidupkan peranan dan sumbangan mereka sebagai pelengkap kepada kewujudan IPTA yang sedia ada. Sebagai cadangan yang juga merupakan hasrat yang pernah disuarakan oleh Persatuan Kolej Universiti Swasta Malaysia (MAPCU).

IPTS-IPTS berskala kecil dan sederhana dapat diberikan sokongan kewangan dalam bentuk subsidi oleh kerajaan agar pelajar-pelajar bukan bumiputera dari keluarga miskin dapat melanjutkan pengajian mereka di kolej-kolej swasta yang didaftarkan.

IPTS sahajalah alternatif yang ada buat anak-anak bukan bumiputera untuk melanjutkan pelajaran di peringkat pengajian tinggi. Memandangkan sebahagian besar daripada mereka tidak mendapat tempat di mana-mana IPTA tempatan biarpun mereka memperoleh keputusan yang cemerlang dalam SPM dan STPM.

Saya percaya perkhidmatan pendidikan tinggi dan yang ditawarkan oleh IPTS-IPTS yang berupaya untuk membangunkan modal insan yang gemilang buat masa hadapan Keluarga Malaysia.

Tuan Yang di-Pertua, sekian sahaja ucapan perbahasan saya Rang Undang-undang Perbekalan 2022. Saya mohon kerajaan peka terhadap cadangan-cadangan saya ini serta mengambil langkah sewajarnya bagi menjadikan Belanjawan 2022 satu belanjawan yang benar-benar memberi makna kepada semangat Keluarga Malaysia dan juga saya mengambil kesempatan inisiatif untuk mengucapkan terima kasih kepada Tuan Yang di-Pertua yang telah memberi masa yang lebih sedikit kepada saya. Terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Terima kasih kepada Yang Berhormat Senator Dato' Kesavadas atas perbahasan tadi.

Seterusnya, saya mempersilakan Yang Berhormat Senator Datuk Wira Koh Nai Kwong, dipersilakan.

3.13 ptg.

Datuk Wira Koh Nai Kwong: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua atas peluang yang diberikan kepada saya untuk mengambil bahagian dalam perbahasan Belanjawan 2022.

Tuan Yang di-Pertua, terlebih dahulu saya ingin mengucapkan tahniah Parti Barisan Nasional yang berjaya mendapatkan mandat untuk menubuhkan kerajaan di Melaka dengan memenangi 21 buah Kerusi daripada 28 buah Kerusi yang dipertandingkan. Sesungguhnya mandat yang diberikan harus dizahirkan dengan bekerja sebaik dan sekeras mungkin untuk kemakmuran rakyat dan kemajuan bumi Melaka. Kejayaan sebuah negara dan negeri bermula dengan kestabilan.

Saya ingin merakamkan setinggi penghargaan kepada SPR Malaysia yang memastikan pilihan raya berlangsung dengan lancar dan teratur. Saya juga ingin memanjangkan penghargaan kepada Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM) pihak barisan hadapan atau *frontliners* dan mereka yang terlibat di dalam PRN Melaka serta rakyat yang mematuhi Prosedur Operasi Standard (SOP) sepanjang pilihan raya berlangsung.

Tuan Yang di-Pertua, pada 29 Oktober 2021, kerajaan telah membentangkan Bajet 2022 yang bertemakan Keluarga Malaysia, Makmur Sejahtera. Bersesuaian dengan tema yang diberi, Bajet 2022 merupakan sebuah pelan jangka pendek bertujuan untuk bangkit semula memulihkan negara daripada krisis yang merangkumi aspek kesihatan dan ekonomi serta memacu pembangunan demi kesejahteraan Keluarga Malaysia. Pada awalnya, kita menjangkakan tahun 2021 merupakan tahun pemulihan. Namun, ia tertangguh akibat wabak COVID-19 yang bermutasi dan mengganas di seluruh dunia.

Malaysia tidak terkecuali akibat serangan delta dan kes harian pernah mencecah lebih 24 ribu kes. Jumlah rakyat yang terkorban juga telah meningkat kepada 30 ribu orang sehingga hari, takziah diucapkan kepada ahli keluarga mangsa yang terkorban akibat wabak COVID-19. Dua tahun yang telah kita lalui ini masa yang sangat panjang untuk rakyat dan negara. Bukan sahaja kita kehilangan orang yang tersayang dan mereka yang menghadapi kesukaran akibat jangkitan COVID-19 namun, ekonomi dan mata pencarian rakyat juga sangat terjejas.

Tuan Yang di-Pertua, Bajet 2022 merupakan sebuah belanjawan yang terbesar berbanding bajet sebelum ini, ia sebuah bajet mesra rakyat dan berkebakikan. Bukan sahaja memberi pengkhususan yang terperinci untuk kelangsungan hidup rakyat serta bantuan bersasar ketika waktu yang sukar ini. Namun, memberi banyak tumpuan untuk meningkatkan mutu kehidupan rakyat dan peniaga kecil.

Selain daripada belanjawan yang mesra rakyat, Bajet 2022 juga merupakan sebuah bajet yang inklusif dan menyeluruh, atau *no one left behind*, dengan izin. Kemiskinan tidak mengenal warna kulit, pengangguran tidak mengenal bangsa dan agama. Kita memerlukan langkah yang holistik, dan inklusif dalam memacu kemakmuran Keluarga Malaysia.

Tuan Yang di-Pertua, ada beberapa perkara berkaitan Bajet 2022 yang saya ingin kongsi pandangan dengan lebih mendalam dan saya harap kerajaan boleh mempertimbangkan pelaksanaannya dalam Bajet 2022 tersebut.

Pertama, kerajaan akan membelanjakan sebanyak RM8.2 bilion untuk bantuan Keluarga Malaysia. Manakala, sebanyak RM4.8 bilion akan disalurkan kepada Jamin Kerja Keluarga Malaysia yang akan membuka peluang pekerjaan sebanyak 600 ribu. Namun, saya dimaklumkan, oleh rakan-rakan daripada sektor pembinaan, perkilangan, pertanian, pengusaha makanan yang banyak bergantung kepada pekerja am memang menghadapi masalah untuk mencari pekerja-pekerja tempatan untuk menggantikan pekerja asing yang sekian lama ini mengusahakan bidang kerja yang disebutkan di atas yang mengakibatkan kos barangan terpaksa dinaikkan memandangkan bekalan menjadi kurang kerana sumber manusia tidak mencukupi.

Hasilnya rakyat Keluarga Malaysia harus menampung kehidupan yang lebih tinggi untuk mendapatkan barangan yang sama. Cadangan saya di sini adalah semoga kerajaan dapat mempertimbangkan meluaskan peluang kelulusan bagi pekerja asing untuk masuk ke Malaysia untuk menjalankan kerja-kerja asas di bidang pembinaan, perkilangan, pertanian, pengusaha makanan yang banyak bergantung kepada pekerja am. Ini bukan sahaja dapat membantu pengusaha-pengusaha rakyat tempatan untuk mengatasi masalah mencari pekerja asas. Tambahan, ia boleh menjadi satu cabaran kepada pekerja tempatan untuk berusaha lebih giat untuk mencari rezeki di tanah air yang penuh dengan pelbagai sumber.

Tuan Yang di-Pertua, keputusan Kabinet pada minggu lepas untuk meluluskan pekerja asing ke Malaysia untuk bekerja adalah amat dialu-alukan dan berharap proses kelulusan boleh dipermudahkan dan dipercepatkan.

■1520

Keduanya dalam Bajet 2022, Menteri Kewangan mengumumkan bahawa kerajaan tidak akan lagi mengenakan cukai keuntungan harta tanah bagi pelupusan hartanah oleh individu yang terdiri daripada warganegara Malaysia, pemastautin tetap dan warga asing mulai tahun keenam.

Ini bermakna kadar Cukai Keuntungan Harta Tanah (CKHT) untuk pelupusan hartanah pada tahun keenam dan tahun-tahun berikutnya selepas pemulihan tidak perlu membayar CKHT. Dengan pengumuman ini, ia dapat merangsang pasaran hartanah dan menggalakkan lebih ramai orang melaksanakan transaksi jual beli bagi hartanah yang dimiliki lebih daripada lima tahun.

Tuan Yang di-Pertua, untuk makluman, sebenarnya kadar CKHT untuk pelupusan hartanah dalam tempoh milikan adalah semakin tinggi sekiranya ia dilupuskan dalam tempoh milikan yang lagi singkat. Bagi merancakkan pasaran hartanah, saya berharap kerajaan dapat mengurangkan kadar CKHT sekiranya hartanah dilupuskan dalam tempoh milikan yang kurang daripada lima tahun supaya ia dapat menyuntik sedikit kerancakan ke dalam pasaran hartanah. Pada masa ini, pemilik hartanah yang menjual rumah mereka pada tahun keempat dan kelima masing-masing perlu membayar CKHT 20 peratus dan 15 peratus.

Ketiga, bagi pesara yang pensyen 10 tahun atau 20 tahun lepas, saya amat berharap kerajaan dapat menilai menaikkan kadar pensyen agar selari dengan kos sara hidup pada hari ini. Ini adalah kerana dengan peningkatan kos sara hidup, barangan keperluan dan sebagainya, kita perlu memikirkan pesara yang berada di bawah paras garis kemiskinan dapat memenuhi keperluan hidup. Kerajaan perlu mengkaji keperluan untuk meletakkan had pensyen minimum agar jasa-jasa yang berhempas pulas berbakti untuk negara dapat dimartabatkan.

Keempat, susulan keputusan Kabinet pada 14 Julai dan 30 Julai sebagai sebahagian daripada strategi di bawah pemulihan ekonomi negara untuk merencanakan ekonomi. Program Malaysia Rumah Keduaku (MM2H) telah diaktifkan semula dengan beberapa perubahan dibuat pada dasar itu di mana kerajaan telah memperkenalkan sembilan syarat kelayakan baharu kepada mereka yang ingin memohon program tersebut.

Antara 10 syarat yang diperkenalkan kepada MM2H ialah keperluan untuk tinggal di Malaysia sekurang-kurangnya 90 hari dalam tempoh setahun dan mempunyai pendapatan kira-kira RM40 ribu sebulan berbanding RM10 ribu sebulan sebelum ini. Saya mengesyorkan agar kerajaan Malaysia melihat semula program ini dan menubuhkan Jawatankuasa Inklusif yang terdiri daripada wakil kerajaan dan swasta yang merangka syarat kelayakan yang lebih mesra dan seterusnya menambah baik program Malaysia Rumah Keduaku (MM2H) ini.

Kelima, Bajet 2022 haruslah sehaluan dengan aspirasi Rancangan Malaysia Ke-12 agar pemacu pembangunan dan pertumbuhan ekonomi dapat bergerak seiring. Tidak kira di mana, dalam konteks kesenjangan antara negeri dan wilayah, pembangunan pengangkutan awam dan jalan raya agar dapat mempertingkatkan kesalinghubungan antara luar bandar dan bandar. Kemiskinan atau sekuriti makanan, ia perlu bergerak seiring selari dengan aspirasi Rancangan Malaysia Ke-12 agar boleh merencanakan pembangunan negara dan memberi manfaat dalam jangka masa yang panjang.

Tuan Yang di-Pertua, yang terakhir dengan kewujudan varian baru *Omicron*, saya amat khuatir ini akan sekali lagi merencatkan pertumbuhan negara dan terpaksa ditunda ke tahun berikutnya. Kerajaan perlu bertindak dengan pantas di dalam memastikan perancangan yang bersesuaian agar perintah kawalan pergerakan tidak perlu dilaksanakan sekali lagi.

Jika ada keperluan sekalipun untuk melaksanakan PKP, saya amat berharap ini akan dilaksanakan dengan sekejap dan ketat atau, dengan izin, *short and sweet*. Dengan kadar vaksinasi yang tinggi, saya amat berharap kita berjaya menghadapi malapetaka COVID-19 agar proses peralihan atau transisi ke arah endemik bergerak dengan pantas.

Saya juga optimis bahawa kerajaan dapat meneruskan perancangan meletakkan negara di landasan yang betul supaya kita tidak terus tempang seperti apa yang berlaku sejak COVID-19 melanda negara kita. Dengan ini saya menyokong penuh Bajet 2022 yang dibentangkan oleh kerajaan. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua.

Timbalan Yang di-Pertua: Terima kasih kepada Yang Berhormat Senator Datuk Wira Koh Nai Kwong atas perbahasannya tadi.

Seterusnya saya menjemput pembahas yang kelima Yang Berhormat Senator Dr. Wan Martina binti Wan Yusoff. Dipersilakan.

3.26 ptg.

Dr. Wan Martina binti Wan Yusoff: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.* Terima kasih kepada Tuan Yang di-Pertua atas ruang yang diberikan untuk saya membahaskan Rang Undang-undang Perbekalan 2022. Bajet tahun 2022 yang bertemakan Keluarga Malaysia, Makmur dan Sejahtera mendukung tiga- paksi utama iaitu memperkukuhkan pemulihan, membina daya tahan dan memacu pembaharuan telah dibentangkan pada 29 Oktober yang lalu, dibahaskan dan diluluskan oleh Dewan Rakyat. Tahniah saya ucapkan kepada Yang Berhormat Menteri Kewangan.

Bajet 2022 menggariskan matlamat dengan tiga fokus induk, iaitu rakyat yang sejahtera, perniagaan yang berdaya tahan dan ekonomi yang makmur dan mampan. Satu bajet yang menjadi pengharapan ahli Keluarga Malaysia selama hampir dua tahun rakyat berhempas pulas untuk meneruskan kelangsungan hidup dalam ujian pandemik COVID-19 yang begitu memberi kesan kepada kehidupan, kesihatan dan ekonomi rakyat.

Tuan Yang di-Pertua, bajet yang melibatkan perbelanjaan tinggi berbanding bajet tahun-tahun sebelumnya iaitu sejumlah RM332.1 bilion, bajet yang diijarkan kepada Rancangan Malaysia Ke-12 dengan mengambil kira kesinambungan pakej bantuan dan rangsangan ekonomi. Satu bajet perbelanjaan yang besar yang terpaksa dilakukan untuk mengeluarkan rakyat daripada kesan pandemik dan penting untuk merangsang ekonomi negara.

Tuan Yang di-Pertua, saya secara peribadi, berterima kasih kepada kerajaan dan berasa lega dengan pengumuman Yang Berhormat Menteri Kewangan yang telah memberi perhatian kepada sektor kesihatan awam. Wabak COVID-19 yang masih belum berakhir dan kehadiran virus *Omicron* sudah pasti memerlukan perhatian khusus daripada pihak kerajaan. Namun begitu, penyakit tidak berjangkit seperti kencing manis dan darah tinggi juga perlu diberi perhatian. Kita berterima kasih kepada kerajaan kerana telah merangka Agenda Nasional Malaysia Sihat bagi menyokong Wawasan Kemakmuran Bersama 2030.

Tuan Yang di-Pertua, pemakanan seimbang merupakan faktor yang paling penting dalam mencegah dan mengawal penyakit tidak berjangkit. Keperluan kepada seorang Pegawai Dietetik ataupun *Dietician* dalam memastikan pesakit-pesakit tidak berjangkit mendapat perundingan cara pemakanan yang betul. Namun begitu masih kekurangan di sektor kesihatan awam malah terpaksa berkongsi perkhidmatan dengan pegawai dietetik hospital. Apakah usaha kerajaan untuk mengatasi masalah ini?

Pakar-pakar perubatan keluarga merupakan barisan hadapan kepada pesakit-pesakit tidak berjangkit ataupun NCD. Oleh itu, apa usaha kerajaan dalam memastikan ubatan NCD lebih banyak dibekalkan kepada pakar-pakar perubatan keluarga di klinik-klinik kesihatan tanpa ada kuota ataupun syarat-syarat yang ketat.

Tuan Yang di-Pertua, izinkan saya memetik jawapan daripada Yang Berhormat Timbalan Menteri kepada saya semalam, 13 Disember 2021. Kegemukanlah yang menyebabkan penyakit kencing manis dan darah tinggi.

■1530

Soalan saya, adakah kerajaan telah berusaha untuk mewujudkan polisi intervensi bagi mengawal dan mencegah kegemukan dan penyakit tidak berjangkit. Kajian yang telah dijalankan oleh *The Assessing Cost Effectiveness (ACE)*, dengan izin, *Studies of Obesity and Non-Communicable Disease*, dengan izin, telah mengenal pasti tiga polisi intervensi yang paling berkesan iaitu dengan mengenakan cukai kepada makanan dan minuman tidak sihat. Sistem pelabelan nutrisi pada bungkusan makanan dan mengehadkan pemasaran makanan dan minuman tidak sihat pada kanak-kanak.

Tuan Yang di-Pertua, laporan dari *Organization for Economic Cooperation and Development*, dengan izin, juga menyokong polisi ini dan peraturan ini dapat mengurangkan kegemukan dengan membantu pematuhan oleh populasi. Sebab kita sudah nampak bahawa segala usaha yang telah dijalankan oleh pihak kementerian tidak nampak jawapan yang baik. Maksudnya tiada kesan yang baik. Jadi kita mungkin sudah sampai masanya kita membuat satu polisi untuk membendung kes-kes penyakit tidak berjangkit ini dan salah satunya adalah dengan membendung kes-kes obesiti ataupun kegemukan.

Tuan Yang di-Pertua, saya juga ucapkan terima kasih kepada Yang Berhormat Menteri Kesihatan yang telah mengumumkan 4,186 daripada 10,583 orang Pegawai Perubatan Kontrak yang sudah tamat perkhidmatan wajib dengan Kementerian Kesihatan Malaysia sudah dinilai dan diperakui untuk lantikan tetap oleh Jabatan Perkhidmatan Awam (JPA). Perkembangan yang menggembirakan dan melegakan. Kerajaan perlu telus dalam pemilihan pegawai untuk diterima sebagai pegawai lantikan tetap. Pilih doktor yang terbaik, berkualiti dan sanggup bertugas di kawasan terpencil untuk dilantik jawatan tetap.

Tuan Yang di-Pertua, walaupun kerajaan telah menggariskan kriteria penilaian pelantikan tetap melalui tiga peringkat penilaian bagi memelihara ketelusan dan integriti dalam proses memperakui pelantikan tetap tersebut, namun terdapat kes-kes terpencil di mana pegawai perubatan bermasalah dilantik ke jawatan tetap dan pegawai yang dedikasi tidak dapat lantikan.

Amalan yang lebih telus melalui mempamerkan kedudukan kriteria ataupun mata merit dapat memotivasikan doktor-doktor kontrak untuk bersaing secara sihat dan memberi khidmat yang terbaik.

Kajian-kajian perlu dibuat untuk penyelesaian isu ini pada masa hadapan dan untuk jangka masa panjang dengan melibatkan semua pemegang taruh. Saya ingin bertanya juga apakah nasib pegawai-pegawai perubatan kontrak yang ingin sambung belajar.

Dalam pembentangan bajet yang lalu, kerajaan telah bersetuju untuk meluluskan penajaan program kepakaran dengan peruntukan RM100 juta untuk manfaat 3,000 orang pegawai kontrak, perubatan dan pergigian. Apakah status dan perkembangan permohonan para doktor sehingga kini?

Tuan Yang di-Pertua, kaitan homoseksualiti dan jangkitan HIV masih merupakan suatu yang membimbangkan. Data menunjukkan *prevalence transgender* dijangkiti HIV meningkat dari 5.6 peratus dalam tahun 2014 kepada 10.7 peratus pada tahun 2017. Dalam homoseksualiti, kes meningkat tiga kali- ganda iaitu dari 8.9 peratus pada tahun 2014 kepada 21.6 peratus pada tahun 2017. *United Nations Programme on HIV/AIDS* (UNAIDS) dengan izin, melaporkan dalam tahun 2018, lelaki gay 27 kali- ganda berisiko mendapat HIV.

Apa langkah kerajaan khususnya Kementerian Komunikasi dan Multimedia mengawal promosi gaya hidup LGBT melalui paparan media seperti *TikTok* dan aplikasi gay melibatkan remaja dan umat Islam. Apakah perlu pindaan undang-undang dalam SKMM untuk menangani isu ini?

Tuan Yang di-Pertua, isu ini perlu ditangani bukan sahaja oleh Kementerian Kesihatan, malah ia isu yang perlu melibatkan pelbagai kementerian. Apa pula perancangan Kementerian Belia dan Sukan, Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat dan Jabatan Perdana Menteri (Hal Ehwal Agama) dalam menangani isu ini khususnya melalui pendekatan-pendekatan agama.

Tuan Yang di-Pertua, ini amat perlu memandangkan data Kementerian Kesihatan Malaysia menunjukkan majoriti kes baharu HIV adalah daripada lingkungan umur 20 hingga 39 tahun iaitu sebanyak 40 peratus. Jumlah ini amat membimbangkan. Jabatan Perdana Menteri (Hal Ehwal Agama) diharap dapat menyelaraskan perluasan pentakrifan kesalahan '*tasyabbuh*' *cross-dressing* dengan izin, dan promosi LGBT dalam Enakmen Syariah agar mencakupi kesalahan di media sosial atau maya oleh umat Islam.

Tuan Yang di-Pertua, berkenaan isu Akta Tisu Manusia. Yang Berhormat Senator Dato' Kesavadas telah mencadangkan menambahkan klausa. Oleh itu, saya mohon pihak kerajaan mengkaji untuk memastikan ia patuh syariah.

Kita menyambut baik cadangan kerajaan yang menyediakan peruntukan RM30 juta bagi menyediakan kemudahan taska kepada wanita berkerjaya. Wanita amat perlu kepada sistem sokongan untuk kembali ke tempat kerja. Pelepasan cukai sehingga RM3,000 bagi yuran taska bagi mengiktiraf wanita berkarier merupakan cadangan yang melegakan.

Persoalan saya, bagaimana pula kebajikan dan kemudahan untuk barisan hadapan ataupun wanita berkerjaya yang perlu menjaga anak yang dikuarantin disebabkan COVID atau perintah kuarantin di rumah. Adakah mereka layak untuk mendapat cuti kuarantin penyakit berjangkit seperti mana penyakit berjangkit yang lain contohnya campak, penyakit kaki, tangan dan mulut dan lain-lain.

Ini kerana anak-anak ini tidak boleh dihantar ke sekolah atau mana-mana institusi pusat jagaan, taska ataupun tadika. Apa yang berlaku, mungkin anak-anak ini ditinggalkan sahaja di rumah atau ibu-ibu terpaksa meminta cuti sakit untuk menjaga anak-anak. Namun, bagi pekerja-pekerja seperti guru atau pekerja swasta yang terhad cuti maka mereka tidak mendapat cuti tersebut. Adakah kerajaan mempunyai perancangan untuk menyediakan pusat jagaan harian khas anak-anak kepada ibu-ibu atau bapa yang bermasalah begini.

Tuan Yang di-Pertua, maklumat kesihatan yang disampaikan dan ditularkan oleh orang bukan dalam bidang atau bukan daripada doktor atau pegawai kesihatan yang bertaualiah amat berleluasa di media sosial yang menyebabkan banyak silap faham berlaku sehingga boleh mempengaruhi orang awam membuat keputusan kesihatan yang melibatkan keselamatan nyawa yang salah. Saya mohon penjelasan, adakah kerajaan tidak dapat mengawal atau menangani isu kawalan maklumat ini melalui satu akta ataupun tindakan demi menjaga keselamatan nyawa masyarakat awam terutama golongan wanita dan kanak-kanak. Contohnya isu *doula* ataupun pendamping wanita bersalin, dan antivaksin.

Sekarang, orang awam sudah menjadi doktor sendiri, membuat diagnosis dan merawat diri sendiri dengan merujuk kepada penulisan-penulisan di laman sesawang. Bagaimanakah kementerian melihat isu ini? Jadi saya mohon penjelasan apakah tindakan ataupun pelan perancangan daripada Kementerian Kesihatan untuk menangani orang awam yang telah mula menjadi doktor sendiri.

Tuan Yang di-Pertua, kesihatan mental menjadi isu yang besar dan ketara apabila negara dilanda wabak COVID-19. Ini merupakan manifestasi kepada masalah yang sudah sedia ada tetapi tersembunyi. Tekanan hidup telah menimbulkan isu yang sedia ada. Dengan penambahan bajet untuk kesihatan mental, apa pelan kerajaan terutama dalam menyediakan sumber manusia- tenaga pakar psikiatri, pakar psikologi dan juga kaunselor.

Tuan Yang di-Pertua, program pemakanan komuniti yang telah dilaksanakan kepada masyarakat Orang Asli telah diperluaskan kepada golongan miskin bandar untuk mengatasi masalah kanak-kanak terbantut. Namun begitu, Kelantan tidak termasuk dalam program ini sedangkan negeri Kelantan merupakan negeri yang mempunyai peratusan kanak-kanak terbantut yang tinggi. Saya mohon supaya kementerian dapat menimbang semula supaya dapat memasukkan Kelantan sebagai penerima program ini.

Tuan Yang di-Pertua, wanita Kelantan adalah tersohor dengan budaya suka menjadi seorang usahawan. Ramai usahawan kecil dan sederhana wanita terkesan dengan pandemik COVID-19. Kerajaan Kelantan melalui Jawatankuasa Kebajikan Pembangunan Wanita dan Keluarga telah mewujudkan Pusat Pembangunan Wanita Kelantan (PPWK) di setiap DUN. Pusat ini merupakan pusat sehati bagi wanita Kelantan untuk melakukan pelbagai aktiviti termasuk latihan-latihan kemahiran terutama dalam bidang jahitan, masakan dan juga latihan-latihan pemasaran.

■1540

Mereka perlu dibantu untuk bangkit semula. Bagaimanakah Kementerian Pembangunan Usahawan dan Koperasi terutama dalam membantu mendapatkan dana memulakan perniagaan dan latihan pemasaran digital bagi wanita-wanita Kelantan yang sudah ada asas latihan daripada PPWK?

Tuan Yang di-Pertua, kerajaan telah menyediakan pelbagai bantuan kepada golongan berkeperluan khas dan pesakit terlantar, penjagaan pesakit ataupun OKU terlantar ataupun penyakit jarang jumpa yang melibatkan kos yang tinggi dan memerlukan penjagaan secara sepenuhnya melibatkan ahli keluarga yang terpaksa berhenti kerja di mana pada masa yang sama terpaksa menyara isi rumah. Kos-kos yang melibatkan penjagaan kesihatan, susu, susu khas, lampin pakai buang, kos pengangkutan ambulans untuk rawatan susulan dan lain-lain, melibatkan kos yang tinggi. Mereka juga perlukan peralatan perubatan khas seperti mesin oksigen, alat penyedut kahak dan lain-lain lagi keperluan.

Oleh itu saya ingin bertanya pihak kerajaan, adakah pihak kerajaan menyediakan peruntukan khusus untuk membeli peralatan perubatan dan adakah bantuan sara hidup khas diberikan kepada penjaga. Apakah syarat kelayakannya? Adakah mereka tidak layak untuk menerima jika pesakit atau OKU terlantar tersebut sudah menerima bantuan.

Tuan Yang di-Pertua, Kelantan masih lagi berada pada fasa Pelan Pemulihan Fasa 3, bermaksud murid-murid sekolah masih lagi belajar dari rumah. Saya menerima aduan daripada guru-guru yang risau terhadap murid tahun satu dan dua yang masih lagi tidak dapat menguasai 3M. Mereka masih lagi tidak boleh membaca dan menulis. Kerajaan perlu sedar capaian internet di kawasan luar bandar adalah amat mengecewakan.

Ini membawa persoalan, apa usaha pihak kementerian untuk memastikan murid-murid ini dapat menguasai 3M. Kita tidak mahu mereka menjadi generasi tercicir dan tidak dapat peluang yang sama seperti anak-anak di bandar.

Akhirnya, saya juga ingin menyampaikan hasrat rakyat Kelantan yang masih menunggu-nunggu royalti minyak. Sebagai penutup, perbelanjaan besar ini perlu diikuti dengan satu sistem pemantauan perbelanjaan yang telus dan sampai kepada rakyat tanpa kerenah birokrasi.

Sekali lagi saya ucapkan tahniah kepada Yang Berhormat Menteri Kewangan dan Kementerian yang telah turun padang dengan membuat siri jelajah negeri, perbincangan dengan lebih 30 sesi kumpulan fokus dan mengkaji lebih 1,100 memorandum, hampir 50 ribu cadangan yang diterima melalui portal Bajet 2020 dan 80 sesi sumbang saran bersama Ahli Parlimen merentasi parti sehingga berjaya membentangkan Bajet 2022 dan diluluskan di Dewan Rakyat.

Dengan itu saya mohon menyokong Rang Undang-undang Perbekalan 2020. Sekian *Wabillahitaufik walhidayah, wassalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh*.

Timbalan Yang di-Pertua: *Waalaikumsalam warahmatullahi wabarakatuh*. Terima kasih kepada Yang Berhormat Senator Dr. Hajah Wan Martina Wan Yusoff atas perbahasannya.

Seterusnya saya menjemput pembahas yang keenam, Yang Berhormat Senator Tuan Balasubramaniam. Dipersilakan.

3.43 ptg.

Tuan Balasubramaniam a/l Nachiappan: Salam Sejahtera. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua yang memberikan ruang kepada saya untuk membahaskan RUU Perbekalan 2022. Secara umumnya saya menyokong RUU Perbekalan 2022 yang telah diluluskan di dalam Dewan Rakyat dengan RUU yang bertujuan untuk mengeluarkan wang daripada Kumpulan Wang Disatukan sebanyak RM156,412,858,800 untuk perkhidmatan bagi tahun 2022. Ia telah dibahaskan secara terperinci dalam sidang Dewan Rakyat dan telah pun diluluskan. Saya percaya bahawa jumlah kewangan yang diperuntukkan kepada Kementerian-kementerian ini adalah mengikut kepada keperluan yang bersesuaian dengan kementerian tersebut.

Sebagai contohnya Kementerian Pendidikan sebanyak RM47,590,933,700 yang merupakan peruntukan yang tertinggi diikuti dengan Kementerian Kesihatan sebanyak RM28,300,000 dan Kementerian Dalam Negeri sebanyak RM13,513,284,200. Kementerian Pendidikan sedang melalui proses pembelajaran yang lebih teliti kerana kesan daripada COVID-19 melalui agenda memperkasa, agenda pendidikan khas. Kerajaan menyediakan RM50 juta antaranya untuk membiayai pembelian peralatan mengajar dan menambah baik fasiliti sekolah keperluan khas.

Terima kasih kepada kerajaan kerana telah menaikkan bantuan awal persekolahan sebanyak RM150 berbanding RM100 sebelum ini. Peruntukan kepada proses menaik taraf pembangunan sekolah yang daif dan rosak. Saya mencadangkan kepada kerajaan untuk mengambil kira isu yang sedang diperkatakan di dalam media ketika ini berkaitan dengan kes buli di sekolah. Selain cari cadangan mengubah undang-undang buli, dicadangkan untuk melantik warden asrama di kalangan bekas polis dan tentera secara bergaji atau berelaun dipertimbangkan.

Bagi Kementerian Dalam Negeri yang menerima peruntukan ketiga tertinggi, saya menggesa supaya KDN memfokuskan terhadap isu penipuan atas talian atau *scam*. Isu ini mengikut laporan daripada pihak polis ia meningkat dari tahun ke tahun.

Tuan Yang di-Pertua, ada beberapa kementerian yang saya fikir perlu diberikan peruntukan yang lebih tinggi. Antaranya Kementerian Sains, Teknologi dan Inovasi yang menerima peruntukan sebanyak RM520,275,300 dan Kementerian Komunikasi dan Multimedia.

Ini adalah kerana Kementerian Sains, Teknologi dan Inovasi adalah kementerian yang sangat berperanan sepanjang memerangi COVID-19 dalam pengurusan vaksin khususnya dan kementerian ini akan melaksanakan dua program besar iaitu kajian untuk mewujudkan vaksin negara dan program aeroangkasa selepas RUU Lembaga Angkasa Malaysia diluluskan.

Kementerian Komunikasi dan Multimedia selain daripada peruntukan untuk meningkatkan jaringan internet negara daripada 4G kepada 5G melalui Pelan Infrastruktur Digital Negara yang dikenali sebagai Jalinan Digital Negara (JENDELA) perlu juga memberikan fokus kepada isu kawalan terhadap *scammer* atas talian yang berterusan menipu masyarakat.

Tuan Yang di-Pertua, saya ingin menyentuh berkaitan Kementerian Perpaduan Negara yang menerima peruntukan sebanyak RM342,528,400 daripada Kumpulan Wang Disatukan. Kementerian ini merupakan satu kementerian yang sangat penting sebagai asas untuk menyatupadukan rakyat Malaysia.

Isu Unit Transformasi Masyarakat India Malaysia (MITRA) agak panas ketika penggulangan di Dewan Rakyat setelah Menteri Perpaduan Negara memaklumkan bahawa semua tujuh persoalan yang dibangkitkan Ahli Parlimen mengenai isu MITRA tidak dapat dijawab kerana Suruhanjaya Pencegahan Rasuah Malaysia (SPRM) menasihatkan perkara itu tidak dijawab susulan dikhuatiri mengganggu siasatan sidang dijalankan. Saya menyokong kenyataan Menteri yang berkaitan, namun dalam masa yang sama menggesa supaya perkara seumpama ini tidak berlaku pada masa akan datang kerana peruntukan untuk tujuan perpaduan rakyat. Malaysia perlu dimanfaatkan dengan sebaiknya.

Saya dengan ini menyokong RUU Perbekalan 2022 untuk diluluskan. Sekian, terima kasih.

Timbalan Yang di-Pertua: Terima kasih kepada Yang Berhormat Senator Tuan Balasubramaniam atas perbincangan tadi.

Seterusnya, saya menjemput pembahas yang ketujuh Yang Berhormat Senator Tuan Aknan a/l Ehtook.

■1550

3.50 ptg.

Tuan Aknan a/l Ehtook: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. Saya menjangkakan Yang Berhormat Tuan Balasubramaniam a/l Nachiappan akan lama lagi. Akan tetapi tidak apa. Saya boleh ambil sedikit masa daripada beliau. Terima kasih banyak-banyak.

Pertama sekali, saya ingin mengucapkan tahniah kepada Kementerian Kewangan yang telah membentangkan bajet dengan panjang lebar. Bajet yang menekankan tentang tujuan untuk menyejahterakan rakyat. Bajet untuk mengembangkan perniagaan dan juga untuk memakmurkan ekonomi negara dengan jumlah bajet sebanyak RM332.1 bilion. Ini ialah jumlah yang tinggi. Pasti kita perlu cari sumber kewangan yang bersesuaian untuk menampung perbelanjaan yang kita rancang nanti.

Selain daripada kita mendapat peruntukan daripada pinjaman dan sebagainya, saya ingin menyarankan daripada Kementerian Kewangan supaya melihat kepada faktor-faktor lain untuk menjimatkan perbelanjaan kita supaya kos untuk kita menguruskan negara tidak terlalu tinggi. Terutamanya daripada segi ruang untuk kita menjimatkan, ruang-ruang untuk kita menutup ketirisan, mengurangkan salah guna, mengurangkan pembaziran dan apa jua yang kita buat perlu kita fikirkan nilai kepada setiap Ringgit yang kita belanjakan.

Jadi, saya harap Kementerian Kewangan dapat menjalankan dalam kata mudahnya ialah *due diligence*, dengan izin, supaya apa yang kita belanjakan nanti dapat memberi manfaat yang sepenuhnya. Saya juga ingin menegaskan di sini bahawa bajet ini adalah untuk semua rakyat. Jadi, kita belanja mengikut keperluan. Bukan mengikut faktor-faktor seperti kaum, agama dan sebagainya.

Jadi, saya harap Kementerian Kewangan dapat memberikan perhatian kepada keperluan kumpulan minoriti. Selain daripada OKU, kita juga ada minoriti lain seperti Portugis, Orang Asli, orang Siam, orang Sikh, Sri Lanka dan sebagainya. Mereka juga perlukan perhatian kerajaan. Walaupun kumpulannya kecil tetapi mereka juga seperti rakyat majoriti yang lain, memerlukan segala keperluan yang perlu disediakan oleh kerajaan.

Saya harap Kementerian Kewangan juga dapat melaksanakan bajet ini dengan cara yang lebih kreatif. Jangan sekadar menggunakan templat yang lama dengan menambah, mengurangkan jumlah bajet sahaja. Termasuk juga kementerian-kementerian berkenaan dalam mencadangkan bajet kepada Kementerian Kewangan. Perlulah lebih kreatif dalam merangka program-program yang baharu demi kepentingan rakyat.

Jadi, dalam kita merancang itu, cubalah kita duduk di tempat mereka, di tempat rakyat yang susah, yang merana. Fikirkan apa yang mereka perlu. Oleh sebab setakat merancang di kerusi yang empuk itu mungkin tidak dapat menghayati apa yang diperlukan rakyat. Juga dalam kita merancang, kita perlu pastikan semua segmen masyarakat itu diambil kira kerana kita dapati bahawa wang cukai yang dibayar kepada kerajaan ini adalah daripada semua orang. Jadi, bila dibelanjakan itu biarlah bermanfaat kepada semua orang.

Tuan Yang di-Pertua, kalau kita lihat nisbah mengurus dan pembangunan ia sentiasa kurang seimbang. Saya tidak pasti sama ada ini sudah menjadi lumrah ataupun ini boleh diperbaiki. Dengan nisbah mengurus 70 peratus dan pembangunan 30 peratus. Saya rasa kalau di peringkat rumah tangga, kalau bil elektrik itu lebih tinggi berbanding dengan bahan bacaan itu saya rasa sukar untuk keluarga tersebut meningkat maju. Saya rasa eloklah kalau Kementerian Kewangan dapat mencuba sedaya upaya untuk meningkatkan nisbah pembangunan itu dari tahun ke tahun supaya kita dapat mencapai satu nisbah yang lebih seimbang.

Saya ingin menyentuh beberapa perkara mengikut kementerian. Pertama sekali, daripada segi pendidikan. Tahniah Kementerian Pendidikan kerana telah mendapat peruntukan yang agak tinggi. RM47 lebih bilion.

Cuma saya ingin memohon Kementerian Pendidikan supaya melihat juga selain daripada murid-murid, dilihat juga kebajikan guru-guru kerana kita dapati bahawa kita memikirkan nisbah guru dengan murid. Akan tetapi kita tidak memikirkan nisbah keluasan bilik guru berbanding guru. Ada sesetengah bilik guru itu sempit, tidak sesuai untuk guru menjalankan kerja, terpaksa bawa kerja ke rumah dan sebagainya. Jadi, lihatlah juga kebaikan guru.

Daripada peruntukan tersebut, saya hendak tanya juga. Adakah ia melibatkan sekolah-sekolah baharu? Selain daripada membina, membaiki atau menyelenggarakan sekolah. Oleh sebab kita dapati bahawa sejak setelah sekian lama, kita masih lagi dengan sesi sekolah dua sesi. Jadi, pernah kita dengar dahulu ada cadangan supaya kita sasarkan dalam tempoh tertentu, kita menjalankan sekolah satu sesi. Oleh sebab sekolah satu sesi ini lebih berkesan daripada segi aktiviti kokurikulum dan sebagainya. Saya ingin tanya kepada Kementerian Pendidikan. Adakah kita ada sasaran untuk mengadakan sekolah satu sesi untuk seluruh negara? Jika ada sasaran, bilakah kita jangka akan mencapai sasaran tersebut?

Saya juga ingin menyentuh tentang peranti siswa yang disebutkan dalam bajet tersebut. Sebanyak RM505 juta untuk kira-kira 600 ribu orang mahasiswa. Kalau dikira kadarnya lebih kurang RM841 seorang. Jadi, saya ingin bertanya, apakah spesifikasi peranti tersebut? Oleh sebab kita khawatir nanti harga yang rendah itu mungkin kualitinya juga rendah. Akan tetapi kadang-kadang kita tengok harga itu tinggi tetapi kualitinya rendah. Jadi, saya ingin bertanya kepada kementerian, apakah spesifikasi peranti tersebut?

Seterusnya ialah tentang bayar balik PTPTN. Terima kasih kepada kerajaan kerana memberi imbuhan insentif kepada mereka yang membayar hutang PTPTN ini. 15 peratus untuk mereka yang bayar semua dan 50 peratus untuk mereka yang membayar 12- maaf, yang bayar 5 peratus dapat diskaun 12 peratus. Jadi, saya ingin bertanya.

Bagaimanakah dengan mereka yang mampu bayar tetapi tidak membayar? Dilengahkan. Adakah kerajaan akan mengenakan denda kepada mereka ini untuk memastikan bahawa mereka yang berhutang ini dapat menjadi seorang yang berdisiplin, yang bertanggungjawab? Oleh sebab kita tahu bahawa wang yang dibayar balik itu akan digunakan semula untuk adik-adik mereka yang memerlukan pinjaman pada hari muka.

Selain daripada itu Tuan Yang di-Pertua, tentang Kementerian Pendidikan telah memperkasakan TVET. Terima kasih juga kerana memberi tumpuan kepada TVET ini. Satu bidang yang sangat-sangat penting pada masa hadapan.

Saya ingin mencadangkan kepada kerajaan, jika boleh respons, supaya ada mereka yang miskin, yang B40, yang memerlukan anak-anak bekerja bagi menampung kos hidup. Sekiranya kita bawa anak-anak ini masuk dalam pusat latihan, mungkin mereka tidak dapat bekerja.

Jadi, saya ingin mencadangkan kerajaan menyediakan elaun. Selain daripada elaun sara hidup untuk pelajar tersebut, elaun untuk keluarga tersebut untuk meneruskan kehidupan mereka supaya membolehkan anak-anak itu masuk untuk belajar supaya mereka lebih ada kemahiran. Jadi, tanpa elaun tersebut mungkin keluarga rasa sukar untuk meneruskan hidup tanpa anak-anak tersebut.

Tentang pembangunan bumiputera. Jumlah nya agak besar. RM11 lebih bilion. Untuk merapatkan jurang antara kaum. Jadi, saya harap setiap tahun peruntukan untuk bumiputera ini disediakan. Kita tidak pasti sejauh manakah duit ini dibelanjakan dengan sebaik mungkin dan apakah hasilnya. Oleh sebab templat ini digunakan bukan setakat untuk membantu bumiputera tetapi untuk tujuan-tujuan politik dan sebagainya. Saya harap jika ada tindakan-tindakan yang bersesuaian, dialu-alukan.

Akan tetapi pastikan ia dijalankan dengan baik. Saya ingin bertanya, dalam banyak-banyak peruntukan untuk bumiputera ini, ada satu yang disebut RM10 juta untuk kontraktor belia G1. Makna, lesen kontrak G1 di bawah JKR. Saya ingin bertanya. Berapa ramai orang Siam bumiputera ini telah diberi Lesen Kontraktor G1? Oleh sebab ini satu bidang yang saya rasa mudah untuk belia-belia masuk dengan sedikit latihan dari pusat latihan kemahiran. Mereka dapat melaksanakan tugas sebagai kontraktor.

■1600

Dalam bajet ini juga disebut tentang pembangunan semua kaum. Ini pun bila dibandingkan, ia nampak terlalu jauh bezanya. Bumiputera dapat RM11 bilion, kaum lain dapat RM200 juta untuk orang cina, RM145 juta untuk orang India, RM10 juta untuk Sabah dan Sarawak, RM274 juta untuk Orang Asli. Jumlah ini saya rasa ada perancangannya. Cuma jumlah ini agak jauh bezanya. Saya harap kerajaan dapat melihat semula kerana kita lihat kaum-kaum lain ini, 40 peratus daripada rakyat Malaysia. Pasti ada sebilangan daripada kaum-kaum lain ini juga di kumpulan B40 ataupun di bawah lagi, yang memerlukan bantuan.

Jadi, dengan perbezaan yang besar ini, kita macam seolah-olah dalam keadaan yang tidak seimbang, senget sedikit. Saya harap kita dapat meningkatkan jumlah ini. Saya ingin bertanya kepada kementerian, RM50 juta untuk rumah ibadat selain Islam yang digunakan tujuan penyelenggaraan itu. Saya nampak dengan ratusan rumah ibadat, RM50 juta, saya merasakan jumlah itu agak sedikit.

Saya harap selain daripada penyelenggaraan rumah ibadat, saya harap peruntukan disediakan untuk mereka yang beragama selain Islam ini dapat mempelajari agama mereka supaya kita dapat menghasilkan rakyat yang taat kepada agama, rakyat yang baik, pembayar cukai yang taat kerana kita memerlukan rakyat yang berkualiti untuk membangunkan negara.

Kalau kita bangukan satu sektor rakyat sahaja, sektor yang lain kita tidak peduli, kita tidak akan mendapat keseluruhan rakyat yang berkualiti. Sebagai contoh, kalau kita menaiki perahu, kalau 10 orang yang mendayung perahu tersebut, ada lima lagi yang tidak mendayung, saya rasa pastinya tidak akan selaju 15 orang mendayung. Jika hendak 15 orang mendayung itu kena bagilah makan juga yang lima orang lagi itu. Kalau tidak dia tidak larat hendak mendayung.

Kepada Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan, saya telah bertanya tentang isu bahan buangan menjadi sumber kekayaan. Perkataan Inggerisnya mudah dengan izin, *waste to wealth*. Akan tetapi kita hendak pastikan bahawa tindakan yang diambil kerajaan itu, biarlah bertepatan dengan apa yang dikatakan kerana kita dapati bahawa sampah kita masih lagi tidak disisih mengikut peringkat punca buangan-buangan yang semakin banyak dengan adanya berlain atas talian. Beli satu jenis makanan, kalau katakan kita membeli nasi daun pisang, saya rasa plastik yang dapat itu apabila ditimbang mungkin sama banyak dengan berat nasi yang kita dapat. Oleh sebab apabila kita makan nasi di daun pisang itu, lauknya banyak. Jadi plastiknya banyak.

So, saya harap Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan, pastikan bahawa usaha kita untuk membuat pengasingan di peringkat punca dapat dilaksanakan kerana dulu kita pernah ada program ini. Akan tetapi sekarang ini macam hilang. Kalau di rumah itu sekarang ini kita hendak buang. Sebagai contoh, saya ada kucing di rumah, bagi makan makanan di dalam tin.

Jadi, saya cuba asingkan tin-tin supaya dapat digunakan semula dan sebagainya tetapi apabila diberi kepada orang yang mengutip sampah, dibaling sekali gus dengan sampah-sampah lain. Ia tidak ada insentif untuk kita membuat penyisihan di peringkat punca.

Saya harap juga Majlis Ekonomi Kitaran Negara yang diumumkan itu dapat diaktifkan secepat mungkin dan saya harap Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan dapat menjadi peneraju kepada ini. Memberikan pimpinan kepada majlis ini supaya ia dapat memastikan bahawa segala buangan sampah di peringkat rumah ini dapat diuruskan dan juga di peringkat industri. Oleh sebab, kita didapati bahawa kilang-kilang kalau jual mesin basuh dan sebagainya, dia punya pembungkus *polystyrene* nya sangat besar, dan kita tidak tahu ke mana hendak pergi. Syarikat yang menjual juga tidak bertanggungjawab terhadap bahan buangan tersebut.

Kepada Kementerian Kewangan juga, saya ingin bertanyalah kerana saya ada usaha untuk meningkatkan pembangunan sahsiah masyarakat Siam, remaja Siam di seluruh negara. Saya cuba memohon peruntukan atau mencadangkan peruntukan sebanyak RM200 ribu kepada Kementerian Kewangan. Akan tetapi setelah lebih daripada sebulan, dengan kertas kerja kita, saya pun tidak ada jawapan daripada Kementerian Kewangan. Jadi, peruntukan tersebut bukannya besar mana, hanya RM200 ribu sahaja. Bukannya RM200 juta. Jadi, sebulan setakat hendak timbang, lebih daripada sebulan.

Saya mengharap Kementerian Kewangan dan juga Menteri Kewangan dapat memberi jawapan pada permohonan saya. Saya juga ingin mencadangkan kepada Kementerian Kewangan supaya mewujudkan satu Kepala bajet, di Kementerian Pembangunan Luar Bandar untuk memberi bayaran elaun kepada guru-guru kelas bahasa Thailand yang ada di 65 buah lokasi di seluruh negara supaya menjadi bajet tahunan untuk mereka menjalankan kelas-kelas tersebut.

Kepada Kementerian Perpaduan Negara, kita dapati bahawa bajet RM50 juta masih lagi kekal untuk rumah ibadat selain daripada Islam. Akan tetapi syarat yang dikenakan Kementerian Perpaduan Negara supaya rumah ibadat tersebut berdaftar dengan Kementerian Perpaduan Negara. Saya tidak pasti apakah pendaftaran yang digunakan itu, apakah caranya? Adakah mesti ada syarat-syarat tertentu? Jadi, saya harap Kementerian Perpaduan dapat memberi panduan kepada rumah-rumah ibadat ini supaya mereka dapat memenuhi syarat yang telah ditetapkan oleh kementerian.

Saya juga ingin mencadangkan kepada Kementerian Perpaduan Negara supaya dalam setiap rumah ibadat selain Islam ini ada ketua-ketuanya. Seharusnya Kementerian Perpaduan Negara memberi pengiktirafan kepada mereka dengan memberi sijil pelantikan supaya ada interaksi yang lebih formal, yang lebih rasmi antara kementerian dengan rumah ibadat tersebut.

Setiap kali saya bangun tentang Kementerian Perpaduan Negara ini, saya sentiasa menyebut tentang minoriti-minoriti lain yang lain juga. Saya berharap untuk memudahkan kementerian berhubung dengan kumpulan minoriti yang lain ini, saya mencadangkan supaya Kementerian Perpaduan Negara menubuhkan sebuah bahagian.

Satu bahagian dipanggil bahagian minoriti dan sebagainya di kementerian untuk menjaga kebajikan, mengambil tahu tentang masyarakat minoriti di seluruh negara.

Kepada Kementerian Dalam Negeri, ini isu yang saya sambung. Pertama kali, saya tidak bersetuju dengan apa yang dinyatakan oleh Timbalan Menteri Dalam Negeri semasa menjawab soalan saya itu hari, mengatakan maklumat dalam sijil beranak dengan dalam IC adalah sama. Sebenarnya tidak. Pengalaman saya sendiri, saya bayar RM10 untuk menukar kenyataan keturunan saya di dalam IC, dalam kad pengenalan.

Walaupun dalam sijil beranak saya menunjukkan tulis Siam. Akan tetapi dalam rekod IC saya masih lagi ditulis "Siam". Jadi, saya terpaksa sendiri memohon, sedangkan kedua-dua dokumen itu milik Jabatan Pendaftaran. Seharusnya boleh diselaraskan. Akan tetapi Yang Berhormat Menteri jawab tempoh hari mengatakan bahawa memang selaraskan tetapi pengalaman saya tidak. Jadi, saya harap, saya ingin mendapatkan komitmen kepada Kementerian Dalam Negeri dan juga Jabatan Perpaduan supaya dapat pergi turun padang bersama masyarakat orang Siam.

Tuan Yang di-Pertua: Jabatan Perpaduan atau Jabatan Pendaftaran?

Tuan Aklan a/l Ehtook: Jabatan Pendaftaran. Maaf silap sebut. Supaya turun padang untuk menguruskan perkara ini kerana rakan-rakan saya yang lain, ramai lagi yang ada masalah yang sama. Ada yang apabila meninggal, walaupun dalam siri beranaknya Siam tetapi sijil kematiannya keluar Thailand. Saya tidak pasti kenapa jadi macam itu, yang kita persoalkan kerana definisi Thai dan Siam yang diberikan Kementerian Dalam Negeri dan Jabatan Perpaduan...

Dato' Isa bin Ab. Hamid: Mohon mencelah, penjelasan.

Tuan Aklan a/l Ehtook: Silakan.

Dato' Isa bin Ab. Hamid: Isu yang berbangkit ini mungkin kita, Ahli Dewan pun keliru, saya memohon Yang Berhormat Tuan Aklan menjelaskan implikasi antara tulisan pada surat beranak Thai dengan Siam itu supaya kita Ahli Dewan lebih maklum. Sekian, terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Ya, beza. Silakan.

Tuan Aklan a/l Ehtook: Terima kasih Yang Berhormat Dato' Isa. Kalau di Malaysia, orang seperti saya ini dipanggil "Siam". Orang Siam lahir di Malaysia. Mak bapa warganegara Malaysia, saya warganegara Malaysia diberi gelaran "Siam". Kalau mereka yang dari Thailand yang datang ke Malaysia mendapat warganegara Malaysia, diberi nama Thai mengikut negara asal mereka.

■1610

Jadi, apabila kita bercakap tentang hak bumiputera dan sebagainya, orang Siam diiktiraf sebagai bumiputera jadi Thai itu tidak terlibat. Jadi, contohnya biasiswa MARA cuma memberi biasiswa kepada yang keturunan Siam, bukan keturunan Thai, kerana Thai itu daripada negara Thailand. Jadi, saya harap Kementerian Dalam Negeri dan juga Jabatan Pendaftaran dapat melakukan pengharmonian maklumat tersebut supaya tidak timbul masalah di belakang hari.

Jadi kepada Kementerian Wilayah Persekutuan isunya ialah tentang pengiktirafan Siam sebagai bumiputera. Jadi, apabila ditawarkan untuk membeli rumah di Wilayah Persekutuan, kami masyarakat Siam terpaksa mendapat kelulusan daripada Kementerian Wilayah Persekutuan melalui Dewan Bandaraya Kuala Lumpur. Jadi, apabila kita hantar tidak ada respons. Saya harap Kementerian Wilayah Persekutuan dapat memberi respons kepada permohonan. Contohnya, permohonan daripada Encik 'Chian a/l Tong In' yang ingin membeli hartanah di *United Point Residence* di Segambut. Jadi, sejak bulan Ogos tidak ada khabar berita tentang perkara tersebut.

Persoalan saya, sama ada Kementerian Wilayah Persekutuan dan juga Dewan Bandaraya Kuala Lumpur mengiktiraf orang Siam sebagai bumiputera dan memberi diskaun bumiputera kepada orang Siam. Jika tidak, minta dijelaskan mengapa?

Satu perkara lagi ialah tentang permohonan geran baharu oleh Wat di Kuala Lumpur iaitu Wat Buddhayanti di Lot 41, Seksyen 65, Kuala Lumpur. Apabila melibatkan pengambilan- proses mengeluarkan geran itu agak lambat. Jadi yang menjadi isu ialah syarat tanah tersebut ialah syarat perniagaan. Jadi, hasil yang kena bayar ialah RM15 ribu setahun sedangkan tempat itu merupakan rumah ibadat yang pendapatannya cuma sumbangan daripada orang ramai. Jadi, dengan RM15 ribu setahun itu saya rasa tidak adillah. Akan tetapi, untuk menukar syarat ada isu di sebaliknya itu. Saya harap Kementerian Wilayah Persekutuan dapat menyelesaikan isu ini.

Kepada Kementerian Kerja Raya, saya ingin bertanya tentang jambatan rentas landasan kereta api di Wakaf Bahru, Tumpat kerana sekian lama menjadi masalah sejak sebelum COVID-19 itu dimulakan sampai sekarang ia masih lagi tidak ada perkembangan. Orang-orang di situ hendak pergi ke Kota Bharu pun pening kepala kerana ia melibatkan bulatan dan juga gangguan lalu lintas. Saya harap kementerian dapat memberi jawapan kepada orang ramai, bilakah dijangka siap projek tersebut?...

Tuan Yang di-Pertua: Lebih masa, Yang Berhormat.

Tuan Akanan a/l Ehtook: Mohon satu minit.

Kepada Kementerian Kesihatan Malaysia, saya ingin direkodkan di sini apa yang dijanjikan oleh Timbalan Menteri tempoh hari untuk menyiasat tentang dakwaan bahawa untuk vaksin *Sinovac* tempoh untuk *booster dose* ketiga adalah tiga bulan- kita amalkan, tetapi ada penulisan bahawa sepatutnya lebih kepada tiga bulan. Ada yang hendak dicadangkan oleh *Sinovac* ini supaya kita buat pada bulan yang ke-enam kerana vaksin tersebut akan menjadi bagus apabila ia sampai ke bulan yang ke-lapan.

Satu perkara lagi yang saya ingin sebut di sini Tuan Yang di-Pertua, tentang permohonan cadangan supaya diwujudkan seorang Timbalan Menteri yang menjaga hal ehwal agama lain. Saya telah menulis kepada Yang Berhormat Menteri Hal Ehwal Agama dan disalin kepada Perdana Menteri tetapi malangnya Yang Berhormat Menteri Hal Ehwal Undang-undang telah menjawab kepada saya bahawa setakat ini kerajaan belum bercadang untuk mengadakan jawatan tersebut.

Saya ingin merayu sekali lagi kerana saya melihatkan kepentingan jawatan ini kerana berbalik kepada 40 peratus penduduk agama lain ini yang tidak ada siapa yang menjaga kebajikan mereka, oleh itu saya rasa amat sesuai dilantik seorang Timbalan Menteri untuk menjaga. Sebelum dilantik, saya ingin pesan kepada sesiapa yang dilantiklah kerana, saya rasa sekiranya kamu dilantik- apabila dapat peruntukan untuk tujuan agama itu janganlah dicilok, digunakan untuk agama kamu sahaja kerana duit yang diberikan oleh kerajaan itu duit cukai daripada semua rakyat Malaysia pelbagai agama. Jadi, perlulah digunakan untuk tujuan pelbagai agama yang telah diamanahkan...

Tuan Yang di-Pertua: Masa perbincangan selesai. Yang Berhormat sila rumus.

Tuan Akanan a/l Ehtook: Saya rasa saya telah bercakap semua perkara yang saya telah catatkan di sini. Jadi, saya ingin sekali lagi mohon kementerian dapat memberi respons yang positif kepada cadangan ini, dan dengan ini saya menyokong Rang Undang-undang Perbekalan 2022. Terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih kepada Yang Berhormat Tuan Akanan a/l Ehtook.

Dipersilakan Yang Berhormat Senator Puan Fadhlina binti Dato' Sidek.

4.15 ptg.

Puan Fadhlina binti Dato' Sidek: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. *Bismillahi Rahmani Rahim, Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.*

*Cik Siti Wan Kembang duduk berdandan;
Sangatlah santun lagi rupawan.
Rang Undang-undang Perbekalan kita debatkan;
Semoga sejahtera dipayungi kemakmuran.*

Tuan Yang di-Pertua: *Insya-Allah.*

Puan Fadhlina binti Dato' Sidek: Tuan Yang di-Pertua, saya ingin merakamkan rasa bersyukur kerana pembentangan kali ini agak unik apatah lagi dengan kesediaan Perdana Menteri Malaysia dan juga Yang Berhormat Menteri Kewangan untuk melibatkan diri dalam pelbagai sesi libat urus yang mana ini merupakan tradisi yang cukup baik. Ditambah pula dengan komitmen Memorandum Persefahaman yang menjadi tanda ukur sama ada iltizam politik yang dinyatakan untuk mengutamakan rakyat akan menjadi kenyataan.

Saya percaya, rang undang-undang ini harus memaknakan hasrat dan ruang lingkungannya iaitu mengutamakan kesejahteraan rakyat dan kita benar-benar memerlukan strategi yang saya garis bawahi sebagai strategi pemulihan bersepadu untuk semua. Dalam memastikan tiada siapa yang terpinggir, maka rancangan pembangunan dan pemulihan negara mesti mengutamakan akses asas kehidupan dan meningkatkan taraf kehidupan segenap lapisan masyarakat merentas bangsa, ras dan agama.

Kata Confucius, *"In a country well governed, poverty is something to be ashamed of. In a country badly governed, wealth is something to be ashamed of"*.

Tuan Yang di-Pertua, Ungku Abdul Aziz seorang inteligenesia Malaysia telah memperkenalkan satu konsep ataupun indeks sarung iaitu kayu ukur bagi masyarakat Melayu untuk mengukur kayu kemiskinan seseorang berdasarkan bilangan kain sarung ataupun pelikat yang dimiliki atau perlu dikongsi dengan ahli keluarga yang lain. Ia berpunca daripada satu kajian ekonomi mengenai kemiskinan dalam kalangan masyarakat bumiputera dan ini bermakna lagi kurang kain sarung- makin ekstrem kemiskinan seseorang atau diklasifikasikan sebagai miskin tegar. Ini membawa kepada kebimbangan saya dalam isu penentuan pendapatan garis kemiskinan kerana metodologi yang digunakan mengambil konsep kos keperluan asas dalam pemilihan barang makanan dan bukan makanan.

Tuan Yang di-Pertua, berikutan pandemik COVID-19 yang melanda negara dan perintah kawalan pergerakan, insiden kemiskinan mutlak telah meningkat kepada 8.4 peratus dalam tempoh tersebut. Persoalan saya kepada Yang Berhormat Menteri, apakah dengan peningkatan insiden kemiskinan mutlak ini Pendapatan Garis Kemiskinan (PGK) 2019 masih relevan? Adakah kerajaan mengambil inisiatif untuk melihat isu-isu kemiskinan multi dimensi dan kemiskinan mengejut yang melibatkan banyak segmen dalam masyarakat serta meningkatkan risiko kerentanan dalam masyarakat.

Tuan Yang di-Pertua, dalam satu kajian di Permatang Pauh, Pulau Pinang yang melibatkan pembinaan indeks *Multidimensional Poverty Index* (MPI) sebagai kaedah alternatif bagi mengukur kadar kemiskinan berdasarkan dimensi keperluan asas dalam kalangan isu rumah yang miskin diterajui oleh Profesor Dr. Fatimah Kari telah memperlihatkan isu kemiskinan menerusi lensa realiti.

Kajian MPI Permatang Pauh ini juga adalah sebagai mana gagasan Gunnar Myrdal seorang pemikir ulung Asia di dalam bukunya *Asian Drama* yang telah menyebut, *"No inquiry into the poverty of nation could hope to be completed without the study of quality of a man's life...."*

■1620

Tuan Yang di-Pertua: Bila hendak membuat ungkapan bahasa Inggeris, kena minta persetujuan.

Puan Fadhlina binti Dato' Sidek: Minta maaf Tuan Yang di-Pertua. Minta izin. Saya hendak ungkapkan ungkapan ini.

Tuan Yang di-Pertua: Baik.

Puan Fadhlina binti Dato' Sidek: *...And the two basic elements in this area, health and education.* Apa yang didapati daripada kajian tersebut merupakan tahap kerentanan segmen-segmen dalam masyarakat yang mewakili segmen berikut.

Pertama, ketua isi rumah ibu tunggal. Pendapatan purata asas adalah sebanyak RM2,131.85 sebulan berbanding RM1,451.71 sebulan untuk ketua isi rumah ibu tunggal. Ketua isi rumah ibu tunggal mempunyai kadar penyisihan yang bukan sahaja dari segi bilangan dimensi kemiskinan tetapi juga dimensi-dimensi lain yang ternyata agak kritikal dan dalam penyisihan aspek PdPR dalam kalangan anak-anak ketua isi rumah ibu tunggal yang membawa implikasi yang serius dan perlu ditangani dengan strategi yang tuntas.

Kedua, kemiskinan dalam kalangan kanak-kanak yang sebenarnya sangat kritikal dan merupakan tragedi negara. Daripada perspektif kemiskinan kanak-kanak hampir semua *indicator* yang berkaitan dengan dimensi pandemik COVID-19 menunjukkan kadar penyisihan yang tinggi. Dalam *indicator* perbelanjaan per kapita ke atas makanan misalnya, menunjukkan penyisihan yang tinggi kerana keluarga miskin tidak mampu untuk membeli keperluan makanan yang mencukupi dan dalam erti kata lain golongan kanak-kanak menghadapi kemiskinan makanan yang kritikal.

Ketiga Tuan Yang di-Pertua, kemiskinan dalam kalangan warga emas dan bapa tunggal. Selalu kita sebut ibu tunggal sahaja Tuan Yang di-Pertua. Akan tetapi kajian ini telah menunjukkan bahawa kemiskinan dalam kalangan warga emas dan bapa tunggal yang tinggal berseorangan telah mewujudkan keterasingan, sokongan komuniti dan kejiwaan serta ke kerencaman daripada segi perlindungan kewangan atau tabungan untuk sara diri yang mampan.

Keempat, masalah dalam isu PdPR merentasi semua tahap pendidikan, ketua isi rumah atau penjaga di mana penyisihan dimensi pengajaran dan pembelajaran di rumah PdPR berlaku pada setiap keluarga dalam sampel kajian tanpa mengira tahap pendidikan penjaga. Ini membawa kepada paras PGK yang telah diubahsuai akibat pandemik COVID-19 merupakan 2,151 iaitu hampir 8 peratus lebih tinggi daripada nilai PGK negeri iaitu 1,989 yang diumumkan pada tahun 2019.

Kita berhadapan dengan isu yang besar dalam konteks mengubah suai PGK ini bagi memastikan ia boleh menangani setiap kerentanan sebagai contoh kesan wabak COVID-19 di mana isi rumah terpaksa berbelanja ke atas barangan kesihatan dan perlindungan yang bertambah besar sekiranya saiz keluarga besar dan wabak COVID-19 telah memberikan kesan peningkatan kos dan perbelanjaan akibat logistik. Sistem ekonomi yang terjejas akibat Perintah Kawalan Pergerakan yang dilaksanakan oleh pihak kerajaan.

Tuan Yang di-Pertua, kadar perbelanjaan penggunaan per kapita bulanan yang rendah dalam dapatan kajian membawa implikasi yang serius kepada tahap kemiskinan kerana hal ini melibatkan kos sara hidup yang semakin meningkat. Kuasa beli yang semakin menurun serta nisbah pergantungan yang juga tinggi disebabkan oleh saiz keluarga yang besar. Soalan saya kepada Yang Berhormat Menteri apakah pihak kerajaan bersedia untuk menggunakan *indicator* penggunaan isi rumah sebagai *indicator* asas yang lebih lentur untuk mengukur kadar kemiskinan khususnya yang berkaitan dengan keperluan asas yang boleh dibiayai oleh skim subsidi kerajaan.

Ini sangat penting kerana penyisihan daripada segi keperluan makanan menyumbang kepada kemiskinan kanak-kanak khususnya kumpulan B40. Soalan saya seterusnya apakah kerajaan juga bersedia untuk menjadikan MPI ini sebagai satu ukuran yang lebih lentur. Sifat kelenturan ini penting kerana setiap isu kemiskinan adalah berbeza mengikut kawasan, kumpulan serta golongan sasaran.

Tuan Yang di-Pertua pandemik COVID-19 telah mendedahkan jurang kesenjangan dan kerentanan yang sememangnya telah wujud dalam masyarakat. Oleh yang demikian, rangka intervensi yang baharu yang lebih kalis masa dan kalis kejutan sangat penting dan mesti dibuat berdasarkan data dan ukuran yang lebih pragmatik dan realistik. Kesan kejutan dan daya tahan serta kerentanan golongan miskin membabitkan banyak dimensi termasuk jangka waktu yang panjang malah kitaran kemiskinan bertambah teruk dan bersifat kekal.

Kita juga berhadapan dengan isu perubahan iklim yang mana golongan keluarga miskin ini menunjukkan bahawa mereka memerlukan tempoh masa dua kali- ganda untuk memiliki semua aset yang telah musnah akibat daripada sebarang kerosakan yang berpunca daripada perubahan iklim.

Oleh yang demikian, kejutan seperti pandemik COVID-19 yang telah berlangsung hampir dua tahun memperlihatkan kerentanan yang lebih kritikal, mudah jatuh miskin dan terperangkap dalam putaran kemiskinan yang melampau.

Tuan Yang di-Pertua, saya ingin menyentuh dua laporan yang cukup penting iaitu *Families on The Edge*, dengan izin, yang telah dikeluarkan oleh UNICEF dan Laporan Menongkah Badai: Ke Arah Keterangan Perlindungan Sosial di Malaysia oleh Institut Khazanah. Kedua-dua laporan ini perlu diberikan perhatian oleh kerajaan apatah lagi ia menyentuh isu kemiskinan dalam pandemik yang membuktikan bahawa ketua keluarga, kanak-kanak yang menjadi entiti Keluarga Malaysia ini adalah yang paling rentan dan paling terkesan dalam kemiskinan apatah lagi mereka terlibat yang dirangkumkan kemiskinan nutrisi, kemiskinan ruang, kemiskinan peranti dan penafian mendapatkan akses bantuan kerana kemiskinan digital dan kemiskinan peluang.

Saya ingin mencadangkan pada kerajaan agar kerajaan boleh menekankan prinsip kesejagatan ataupun prinsip universal bersasar dan menyeluruh ke arah mewujudkan sistem perlindungan sosial yang lebih inklusif serta bersifat mencegah kemiskinan, kalis kejutan dan meningkatkan daya tahan.

Tuan Yang di-Pertua berdasarkan dua laporan tersebut. Ada beberapa pendekatan yang boleh diambil kerajaan dalam konteks mewujudkan sistem sokongan sosial yang menyeluruh. Pertama, skim manfaat kanak-kanak sejagat khusus untuk kanak-kanak daripada umur kosong hingga 18 tahun. Kedua, peluasan liputan mandatori dan Skim Insurans Sosial untuk semua individu dalam umur bekerja.

Peluasan ini sangat penting khususnya memperkenalkan Skim Jaminan Pendapatan Waktu Bersalin di bawah seliaan Pertubuhan Keselamatan (PERKESO) misalnya. Geran tunai bersalin bukan sahaja menyediakan jaminan pendapatan asas bersalin tetapi perlindungannya haruslah sangat bersifat progresif melibatkan manfaat jagaan dan cuti bersalin termasuk elaun Cuti Paterniti.

Ketiga Tuan Yang di-Pertua, pencen insurans sosial untuk warga emas yang saya percaya antara golongan yang cukup rentan di Malaysia ini merupakan golongan warga emas di mana mereka tidak ada pendapatan. Mereka juga tidak mempunyai pekerjaan dan mereka juga tidak mempunyai simpanan yang mencukupi apabila sampai kepada satu umur yang memasukkan mereka dalam golongan warga emas.

Maka sebagaimana cadangan kajian ini meluaskan bantuan warga emas berganjak ke arah pencen sosial sejagat dengan menyediakan pencen warga emas kepada semua. Soalan saya kepada Yang Berhormat Menteri, adakah kerajaan bersetuju bahawa Malaysia disarankan bergerak secara beransur-ansur daripada model berasaskan kebajikan dengan tumpuan sasaran kemiskinan kepada model yang lebih inklusif dan bersifat mencegah kemiskinan dan menangani kerentanan berdasarkan keadaan dan situasi semasa.

Tuan Yang di-Pertua, rakan-rakan terdahulu yang telah pun membahaskan sebelum ini telah menyentuh beberapa isu yang cukup penting dalam isu khususnya sektor kesihatan awam. Salah satu isu Dasar Kesihatan Awam yang cukup penting merupakan Dasar Kesihatan Mental Negara. Maka soalan saya apakah mekanisme agihan RM70 juta yang diperuntukkan untuk kesihatan mental. Apakah ia untuk advokasi? Adakah ia untuk intervensi oleh pakar untuk pencegahan bunuh diri? Apakah ia untuk pengurusan data untuk memahami risiko dan faktor pelindung fasiliti kesihatan mental atau talian psikososial? Adakah ia untuk literasi undang-undang ataupun pembangunan khusus di bawah Kementerian Kesihatan yang melibatkan kepakaran klinikal di kementerian.

Tuan Yang di-Pertua, menurut rekod PDRM daripada jumlah kes bunuh diri di Malaysia bagi tahun 2019 hingga 2020. Kes melibatkan mangsa berusia 15 tahun hingga 18 tahun adalah yang paling tinggi sekitar 872 kes. Untuk saya Tuan Yang di-Pertua, umur ini sangat- ketika umur yang sangat produktif ini, dan melihat kepada statistik ini ia adalah sangat membimbangkan. Manakala menurut sebuah NGO iaitu Talian Rahmah yang menjalankan talian psikososial, sokongan emosi di sepanjang pandemik telah menunjukkan kerentanan psikososial dan jiwa rakyat berdasarkan data panggilan yang diterima seperti berikut.

■1630

Sakit mental 23 peratus, konflik dan hubungan dan masalah rumah tangga ataupun keluarga 34 peratus. Manakala pecahan-pecahan masalah-masalah lain termasuklah percubaan membunuh diri, gangguan seksual, tekanan masalah di tempat kerja dan kesunyian. Berdasarkan talian ini, umur yang paling tinggi membuat panggilan untuk mendapatkan sokongan emosi dan psikososial merupakan umur belia sekitar 19 hingga 49 tahun.

Jadi soalan saya kepada Menteri, adakah peruntukan ini juga boleh diberikan kepada NGO-NGO seperti Talian Rahmah ini untuk menyokong advokasi dan intervensi berkaitan isu kesihatan mental yang betul-betul berkhidmat untuk masyarakat awam secara sukarela dan mempunyai struktur pegawai sokongan krisis, kaunselor dan tenaga kepakaran yang signifikan dalam masyarakat.

Tuan Yang di-Pertua saya sedikit terganggu dengan cara Yang Berhormat Menteri Kewangan menyentuh isu pemberdayaan wanita yang saya lihat seperti tidak cukup bersedia untuk menawarkan agenda bajet responsif gender dengan meyakinkan. Penting untuk saya garis bawah bahawa agenda memperkasakan gender, mengarusperdanakan gender dan keterangkuman gender ini harus difahami dalam konteks.

Ia membawa manfaat kepada semua segmen masyarakat termasuk lelaki, wanita, kanak-kanak perempuan, kanak-kanak lelaki, OKU dan bukan semata-mata wanita sahaja. Saya percaya bajet responsif gender ini yang bersifat inklusif akan melibatkan partisipasi komuniti yang menyeluruh dan memberikan banyak manfaat kepada negara.

Ini bukan soal kewajipan melantik seorang pengarah wanita atau penubuhan Yayasan Kepimpinan Wanita seperti mana yang telah pun dimaklumkan. Kerajaan seharusnya perlu pergi dengan lebih jauh dalam soal pemberdayaan seorang wanita termasuk memastikan komposisi wanita dalam Ahli Dewan Negara di manai bukan setakat 30 peratus dalam Dewan tetapi juga berperlembagaan dengan mengiktiraf sumbangan wanita dalam negara harus dimaknai dalam konteks komposisi yang munasabah dan pengiktirafan bajet responsif gender.

Bajet responsif gender ini bukan isu baharu, manualnya telah disediakan oleh Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat semenjak tahun 2006. Jadi soalan saya, apa masalah bajet responsif gender tidak dilaksanakan dalam rang undang-undang ini.

Saya ulangi sekali lagi Tuan Yang di-Pertua bahawa konteks kesejahteraan Keluarga Malaysia bahawa undang-undang harus terus melindungi kesejahteraan dan keselamatan Keluarga Malaysia. Oleh sebab itu tugas kita di dalam Dewan ini adalah untuk memastikan undang-undang yang memberikan manfaat melindungi dan mendidik masyarakat mesti dirangkul bersama secara bipartisan.

Memastikan ekosistem selamat dan jaminan siasatan yang telus dan perlindungan kepada mangsa, maka peruntukan RM13 juta untuk memperkasa unit D11 di PDRM dengan 100 perjawatan baharu merupakan peruntukan yang sangat penting. Saya benar-benar berharap agenda ini disegerakan memandangkan kes-kes jenayah seksual dan keganasan rumah tangga dan semua keganasan berasaskan gender meningkat dalam tempoh pandemik COVID-19.

Maka soalan saya kepada Menteri, bagaimana kementerian akan memantau isu perjawatan D11 ini dan memastikan semua 100 perjawatan ini di isi tanpa kompromi dan akan memberikan kesan terhadap perlindungan dan jaminan keselamatan wanita dan kanak-kanak atau kemandirian- semua keganasan berasaskan gender.

Tuan Yang di-Pertua saya juga ingin bertanya apakah kewajaran kerajaan memberikan peruntukan kepada Skuad Waja ini tanpa agenda yang jelas dan tidak ada satu laporan prestasi tentang peranan. Apakah advokasi yang dibuat oleh Skuad Waja ini sehingga mereka layak diberikan peruntukan yang besar? Apakah kejayaan-kejayaan Skuad Waja ini dalam konteks misalnya rang undang-undang yang melibatkan isu keganasan berasaskan gender?

Adakah mereka ini pasukan yang terlatih dalam isu-isu keganasan berasaskan gender? Adakah Skuad ini mempunyai apa-apa kajian impak yang mampu merubah dasar dan polisi dasar wanita dan kanak-kanak negara?

Saya fikir kerajaan harus berhenti untuk memberikan peruntukan yang tidak wajar kepada Skuad Waja yang saya fikir sepatutnya kerajaan harus telus dalam isu dana dan perlu mengiktiraf NGO-NGO lain yang telah lama melaksanakan advokasi dan kerja-kerja di ranah awam, dan melobi rang undang-undang dengan melaksanakan geran suai padan yang lebih telus.

Tuan Yang di-Pertua barangkali yang terakhir, saya ingin menyentuh isu yang lebih tepat disebut sebagai kemiskinan haid kerana dalam isu kemiskinan haid ini kita tidak hanya bercakap tentang isu kit kebersihan tetapi akses kepada produk *sanitary*, pengurusan haid yang bermaruah, jaminan pendidikan dan keganasan berasaskan gender yang merangkumi perkahwinan kanak-kanak dan gangguan seksual.

Ia membawa soalan saya kepada Menteri dari manakah data 130 ribu orang remaja perempuan daripada kumpulan B40 ini didapati. Siapakah mereka? Dalam kalangan umur berapakah mereka ini? Ini kerana kesedaran dan advokasi kemiskinan haid ini harus bermula daripada umur kanak-kanak lagi kerana kanak-kanak perempuan didatangi haid seawal sembilan sehingga 10 tahun.

Sangat penting untuk kita mendapat data yang tepat dalam melakar program-program intervensi yang berkesan. Ia membawa kepada soalan saya selanjutnya, apa seterusnya pasca pemberian kit kebersihan kepada 130 ribu orang ini. Apa akan ada selepas ini modul khas berkaitan pengurusan kemiskinan haid, atau kita akan pergi jauh lagi dengan mewujudkan rang undang-undang produk haid sebagaimana di Scotland yang membuat undang-undang yang mandatori kepada semua institusi awam untuk menyediakan produk *sanitary* untuk pengurusan haid yang lebih bermaruah.

Tuan Yang di-Pertua rang undang-undang ini bukanlah dokumen yang bersifat statik, pegun atau kaku sehingga tidak boleh diubah atau ditambah baik. Hakikatnya ia merupakan sebuah dokumen yang memerlukan tekad yang besar bagi pemulihan yang padu dan bersasar.

Terima kasih atas perhatian seluruh Ahli Dewan Tuan Yang di-Pertua saya benar-benar berharap kita akan bersungguh-sungguh mengurus isu kemiskinan dan menyiapkan pelampung-pelampung keselamatan sosial dengan lebih serius demi kesejahteraan rakyat. Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh*.

Tuan Yang di-Pertua: *Waalaikumsalam*. Terima kasih kepada Yang Berhormat Senator Puan Fadhlina binti Dato' Sidek.

Kita teruskan dengan Yang Berhormat Senator Dato' Zaiedi bin Haji Suhaili dan selepas itu Yang Berhormat Senator Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad.

4.37 ptg.

Senator Dato' Zaiedi bin Haji Suhaili: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua. *Bismillahi Rahmani Rahim. Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh* dan salam sejahtera. Salam Keluarga Malaysia. Saya mengucapkan setinggi-tinggi terima kasih kepada Tuan Yang di-Pertua atas peluang yang diberi kepada saya untuk ikut serta dalam perbahasan Bajet 2022 ini.

Bajet yang bertemakan Keluarga Malaysia Makmur Sejahtera yang antara lainnya menyentuh tentang kesejahteraan rakyat, kemakmuran ekonomi yang berdaya tahan. Jadi beberapa perkara yang disentuh dalam bajet ini yang melibatkan beberapa kementerian yang akan saya kupaskan beberapa peruntukan yang diberi kepada kementerian-kementerian kerana bajet ini menyentuh hampir keseluruhan golongan rakyat daripada golongan pelajar, kanak-kanak termasuk juga golongan biasa, golongan miskin yang berada dalam golongan B40 mahupun golongan M40, khususnya mereka yang begitu terjejas dengan pandemik COVID-19 ini.

Pertama kali saya ingin menyentuh tentang peruntukan sebanyak RM52.6 bilion yang dicadangkan kepada Kementerian Pendidikan. Daripada jumlah ini dikatakan bahawa sebanyak RM746 juta akan digunakan untuk menaik taraf sekolah daif di Sarawak dan Sabah. Di Sabah dikatakan sebanyak 112 projek dan di Sarawak dicadangkan sebanyak 165 projek.

Saya menyambut baik cadangan sekolah daif seperti ini dan saya harap projek ini betul-betul dijalankan. Yang penting ialah apabila peruntukan ini diberi kepada sekolah-sekolah, pelaksanaannya mestilah dipantau dengan teliti. Selalunya budaya kita ialah kita tidak begitu menitik beratkan budaya penyelenggaraan ataupun *maintenance*, dengan izin.

Oleh itu kita tunggu hinggalah sesuatu keadaan sekolah itu sudah nampak begitu uzur, baru kita hendak mengambil tindakan untuk membaik pulihnya. Sudah tentu kosnya akan meningkat juga.

Saya juga pernah mencadangkan supaya kualiti barang-barang yang digunakan untuk projek-projek baik pulih dan kualiti pelaksanaan kerja mesti dipantau dengan sebaik-baiknya.

■1640

Tuan Yang di-Pertua, dalam Kementerian Pendidikan ini dicadangkan satu program iaitu Rancangan Makanan Tambahan. Dicadangkan sebanyak RM400 juta disediakan untuk projek rancangan ini. Saya meminta kementerian apabila melaksanakan Rancangan Makanan Tambahan ini janganlah hanya terhad kepada anak-anak kita di peringkat sekolah rendah sahaja. Apa salahnya dilanjutkan ke peringkat sekolah menengah. Kalau anak-anak itu ibu bapanya berada dalam lingkungan B40 ataupun M40, ibu bapanya berpendapatan demikian dalam peringkat sekolah rendah, adakah bila anak-anak itu sampai ke peringkat sekolah menengah, pendapatan ibu bapanya meningkat? Tidak. Selalunya tidak meningkat.

Oleh itu, anak-anak mereka perlu dibantu daripada segi pemakanan ini. Masalah bagi kita ialah kita hanya menggunakan beri perhatian apabila anak-anak itu berada di peringkat sekolah rendah. Akan tetapi apabila berada di peringkat menengah, kita mula mengabaikan. Jadi, inilah selalunya berlaku masalah-masalah sosial di kalangan anak-anak kita. Di peringkat sekolah rendah, kita beri perhatian lebih tetapi apabila di peringkat sekolah menengah, kita kurang memberikan perhatian. Oleh itu, ada berlakunya masalah-masalah sosial seperti ini. Kalau diteruskan Rancangan Makanan Tambahan hingga ke peringkat sekolah menengah, saya rasa ini satu perkara yang sangat baik.

Juga, saya melihat di bawah Kementerian Pendidikan ada peruntukan iaitu digelar *technical and vocational education and training* (TVET). Itu ialah pendidikan dalam bidang teknikal, vokasional dan latihan. Sebanyak RM6.6 bilion. Soalan pada saya, sejauh mana RM6.6 bilion ini akan memberikan manfaat kepada penuntut-penuntut di negeri Sarawak? Juga, saya memohon supaya kementerian mempertimbangkan untuk membina sekolah vokasional khas di negeri Sarawak.

Tuan Yang di-Pertua, satu program yang saya tertarik juga di bawah bajet ini ialah Program Transformasi Ekonomi Gerakan Koperasi (TRANSFER). Program Pembiayaan Intervensi Pemulihan Ekonomi Koperasi. Saya hendak bertanya kepada Yang Berhormat Menteri Pembangunan Usahawan dan Koperasi. Apakah program-program yang dijalankan ataupun dirancang oleh kementerian ini untuk memperkasakan gerakan koperasi di negara kita?

Saya difahamkan ada enam juta orang ahli koperasi di seluruh negara. Jadi, kalaulah kementerian ini boleh memperkasakan gerakan koperasi di negara kita, saya rasa enam juta orang ahli ini ialah satu jumlah yang besar. Kalau kita boleh meningkatkan ekonomi koperasi ini dengan memberikan mereka peluang-peluang perniagaan, maka saya rasa enam juta orang ahli koperasi ini boleh manfaat.

Oleh yang demikian, saya mencadangkan sekurang-kurangnya 50 peratus kontrak kerajaan dalam bidang bekalan makanan di sekolah-sekolah ataupun di institusi-institusi kerajaan yang lain seperti hospital, penjara dan sebagainya diberi peluang kepada koperasi-koperasi ini untuk mendapatkan kontrak-kontrak tersebut.

Termasuk jugalah kontrak bidang pembersihan dan sebagainya supaya ada peluang kepada koperasi-koperasi ini untuk mencari pendapatan mereka.

Juga kepada koperasi ini, saya ingin hendak tahu sejauh mana *progress* ataupun sejauh manakah kemajuan yang pernah disebut oleh Yang Berhormat Menteri Pembangunan Usahawan dan Koperasi sebelum ini iaitu penubuhan Bank Digital Koperasi di negara kita ini. Saya ingin hendak tahu, apakah bank ini boleh memberikan manfaat kepada koperasi-koperasi kita supaya mereka boleh mengembangkan aktiviti-aktiviti ekonomi yang boleh menguntungkan koperasi-koperasi ini? Juga, saya melihat kerajaan ada membantu dalam sektor peruncitan.

Jadi, saya rasa cadangan untuk memperkasakan koperasi haruslah diperluaskan di dalam bidang sektor peruncitan, sektor perhotelan, mahupun dalam pembangunan projek-projek perumahan supaya koperasi ini tidak hanya terhad kepada aktiviti pinjam meminjam dan juga perniagaan-perniagaan yang kecil.

Tuan Yang di-Pertua, juga dalam bajet ini ada disebut sebanyak RM200 juta untuk subsidi pengangkutan udara luar bandar di Sabah dan Sarawak. Kerajaan terus memberikan subsidi sebanyak RM200 juta bagi perkhidmatan pengangkutan udara untuk penduduk setempat di pedalaman Sabah dan Sarawak. Cadangan saya ialah bahawa kerajaan bukan sahaja melihat daripada konteks ini.

Akan tetapi kita tahu bahawa sekarang ini banyak rungutan yang diutarakan dan dikemukakan tentang tambang kapal terbang di antara Semenanjung Malaysia dengan destinasi-destinasi Sarawak dan Sabah yang begitu mahal. Jadi, saya tidak mahulah isu ini ia seolah-olah ada kalanya tenggelam dan ada kalanya timbul. Bahkan, kita mahu satu jalan penyelesaian yang lebih berkesan. Maka, saya mencadangkan kepada Kementerian Pengangkutan supaya membuat sebuah jawatankuasa khas. Masukkanlah wakil-wakil daripada Kerajaan Sarawak dan Kerajaan Sabah dengan syarikat-syarikat penerbangan udara yang mengendalikan operasi dari Sarawak ke Sabah dan juga Kementerian Pengangkutan supaya melihat satu mekanisme yang tetap.

Bagaimana kadar tambang ini boleh diletakkan supaya ia menguntungkan kedua-dua pihak. Menimbulkan satu situasi yang menang-menang. Penumpang dan juga syarikat-syarikat penerbangan. Bagi kerajaan, sepatutnya memikirkan bahawa pengangkutan udara ini ialah satu aspek pengangkutan yang kita anggap sebagai *infra rakyat*. Ini kerana daripada Semenanjung Malaysia ke Sabah dan Sarawak, tidak ada jalan lain. Hanya kita menggunakan pengangkutan udara. Jadi, harus difikirkan oleh kerajaan bahawa pengangkutan udara ini sebagai satu *infra rakyat* yang mengangkut rakyat dari destinasi-destinasi di Semenanjung Malaysia ke Sabah dan Sarawak. Oleh itu, saya meletakkan perkara ini sebagai satu perkara yang penting.

Tuan Yang di-Pertua, satu perkara lagi yang ada sini ialah tentang pembangunan wilayah untuk mewujudkan satu keseimbangan daripada segi kemajuan wilayah Sarawak dan Sabah. Sarawak dicadangkan mendapat RM4.6 bilion peruntukan khas untuk projek-projek pembangunan yang tertentu di negeri Sarawak. Bagi saya, RM4.6 bilion itu bukanlah satu peruntukan kita kata mencukupi tetapi harus kita lihat bahawa pertimbangan yang sewajarnya harus dilihat bahawa Sarawak ini merupakan sebuah wilayah daripada negara kita Malaysia ini. Oleh itu, saya mencadangkan supaya satu peruntukan tambahan dibuat untuk negeri Sarawak kerana negeri Sarawak mempunyai beberapa- lembaga pembangunan di peringkat wilayah di negeri Sarawak. Misalnya, kita ada:

- (i) Lembaga Pembangunan Bersepadu Samarahan;
- (ii) Lembaga Pembangunan Bersepadu Seri Aman;
- (iii) Lembaga Pembangunan Bersepadu Hulu Rajang;
- (iv) Lembaga Pembangunan Bersepadu Dataran Tinggi;
- (v) Lembaga Pembangunan Bersepadu Bintulu; dan
- (vi) Lembaga Pembangunan Bersepadu Utara Sarawak.

Ini memandangkan keluasan negeri Sarawak, dan juga keadaan muka bumi yang mencabar. Bayangkanlah Daerah Baram di Sarawak, seluas negeri Pahang. Daerah Serian di Sarawak seluas negeri Melaka.

Pada suatu ketika di Daerah Serian, hospitalnya hanya mempunyai sebuah katil ICU. Bayangkan kalau seluruh negeri Melaka, hanya sebuah katil ICU. Ini sesuatu yang kurang munasabah.

■1650

Jadi, pertimbangan istimewa harus diberikan kepada negeri Sarawak. Hospital Umum Sarawak misalannya, sepatutnya dengan keluasan negeri Sarawak, keadaan yang begitu mencabar, kita sekurang-kurangnya ada tiga buah hospital umum, sebuah di Kuching, sebuah di Sibu di tengah-tengah Sarawak dan sebuah lagi di Miri di sebelah utara. Jadi, begitu sekali keadaan kita. Oleh itu, kita rasa bahawa pertimbangan istimewa sepatutnya diberikan oleh Kerajaan Persekutuan ke atas negeri Sarawak.

Tuan Yang di-Pertua, di bawah Kementerian Kesihatan, dicadangkan satu peruntukan berjumlah RM28 bilion. Dalam peruntukan ini, saya mencadangkan supaya sebahagian daripadanya digunakan untuk membuat kajian awal bagi pembinaan sebuah klinik kesihatan baharu di kawasan Matang. Kementerian Kesihatan tahu bahawa di kawasan Matang ini lebih 100 ribu orang penduduk yang menduduki kawasan ini. Dengan pembangunan perumahan yang pesat dan pertambahan penduduk, ia memerlukan sebuah klinik kesihatan yang baharu.

Oleh itu, saya mencadangkan supaya kajian awal ke atas perkara ini melalui peruntukan yang ada, dengan mengkaji, apa kesesuaian kita untuk meneruskan Klinik Komuniti di Taman Malihah, Klinik Komuniti di Taman Lee Ling dan juga Klinik Ibu dan Anak di Kampung Pinang Jawa supaya dicantumkan perkhidmatan ini dan diletakkan di sebuah klinik yang berpusat seperti Klinik Kesihatan Petra Jaya yang ada pada masa ini. Lihat juga operasinya, kos pembinaan, supaya pada suatu ketika nanti, mungkin di Rancangan Malaysia yang lain, maka kita akan mengadakan sebuah klinik yang ada seperti Klinik Kesihatan Petra Jaya.

Tuan Yang di-Pertua, di bawah Kementerian Perumahan dan Kerajaan Tempatan, ada dicadangkan perbelanjaan mengurus sebanyak RM1,776,018,800. Jadi daripada kos ini, saya meminta Yang Berhormat Menteri Perumahan dan Kerajaan Tempatan menyatakan berapakah anggaran kos latihan kebombaan di Sarawak? Adakah peruntukan ini dibuat untuk kajian awal bagi pembinaan Akademi Bomba dan Penyelamat Wilayah Sarawak di Kota Samarahan? Ini kerana perkara ini telah lama dibincangkan di peringkat kementerian dan saya berharap ia akan menjadi satu kenyataan pada masa ini.

Tuan Yang di-Pertua, di bawah belanjawan ini juga satu skim Jamin Kerja Keluarga Malaysia juga dicadangkan satu peruntukan sebanyak RM4.8 bilion untuk mewujudkan 600 ribu peluang pekerjaan. Saya meminta Yang Berhormat Menteri Sumber Manusia menjelaskan apakah jenis-jenis pekerjaan yang akan diwujudkan di bawah skim ini dan apakah peluang-peluang terbaik yang boleh disertai oleh anak-anak kita di negeri Sarawak?

Di bawah pembiayaan yang disediakan oleh Agrobank, Bank Negara Malaysia melalui *Agrofood Facility* sebanyak RM500 juta. Apakah dana-dana ini boleh dinikmati oleh masyarakat petani di negeri Sarawak?

Tuan Yang di-Pertua, baru-baru ini kita dihebohkan dengan kenaikan harga barang-barang makanan khususnya harga ayam dan sebagainya. Saya hendak bertanya kepada Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna, yang dibelanjakan mengurus dicadangkan ialah lebih RM1 bilion.

Pertanyaan saya ialah, berapakah diperuntukkan kepada persatuan-persatuan pengguna ataupun pergerakan pengguna di Malaysia ini? Kita tidak mendengar suara pergerakan-pergerakan pengguna di Malaysia ini yang ada menyuarakan rasa prihatin mereka apabila berlakunya kenaikan harga. Sepatutnya pengguna mereka yang seharusnya membuat bising, membuat *complain* supaya situasi harga-harga barang ini boleh dikawal.

Di Malaysia, kepenggunaan ini senyap sahaja. Jadi, saya mahu supaya gerakan kepenggunaan di Malaysia ini harus diperhebat kerana sepatutnya pengguna adalah orang yang berkuasa menentukan harga barang-barangan di pasaran. Akan tetapi di Malaysia, kita hanya semata-mata menurut apa yang ada. Jadi, saya minta supaya kementerian ini memperkasakan gerakan-gerakan kepenggunaan di negara kita supaya kita boleh menjadi orang yang menentukan harga barang-barang di pasaran dan kita boleh mengawal bersama-sama dengan kementerian.

Kita jangan berharap semua kepada penguasa-penguasa Kementerian Perdagangan Dalam Negeri dan Hal Ehwal Pengguna sahaja tetapi rakyat seharusnya mengambil inisiatif, harus bersuara untuk mendesak pengguna dan sebagainya. Saya mahu kalau ada, sejauh mana- yang pentingnya ialah apabila ada pergerakan pengguna, kementerian mesti menjadikan NGO ataupun persatuan penaja sebagai sebahagian daripada rakan-rakan mereka kerana lebih baik kita menggunakan pendekatan ini.

Ini kerana saya mempunyai pengalaman apabila kita hendak *enforce* sesuatu dalam fasa-fasa dan sebagainya, yang penting ialah kita menggunakan persatuan penaja itu sebagai rakan kita supaya mereka boleh memberi kerjasama kepada kementerian. Seterusnya, mereka boleh menjadi rakan kita untuk sama-sama mengawal harga barang-barang di pasaran kita.

Jadi Tuan Yang di-Pertua, akhir sekali saya juga mengucapkan setinggi-tinggi terima kasih kepada Kementerian Kewangan dan juga Kumpulan Wang Simpanan Pekerja (KWSP) kerana saya dalam perbahasan yang lalu dan juga dalam perbahasan saya untuk Rancangan Malaysia Kedua Belas, saya mencadangkan kepada KWSP supaya pencarum-pencarum yang mampu, boleh meningkatkan caruman mereka selain daripada caruman-caruman yang diletakkan secara mandatori ataupun yang diwajibkan oleh undang-undang. Akhirnya, baru-baru ini KWSP mengumumkan mereka mewujudkan satu skim iaitu skim caruman- sukarela di mana pencarum-pencarum kalau mereka berkemampuan, mereka boleh mencarum lebih. Sekarang ini kalau pencaruman ialah 11 peratus, mereka boleh mencarum lebih daripada itu.

Saya begitu berterima kasih kerana apa yang kita suarakan di Dewan yang mulia ini didengari oleh Kementerian Kewangan dan juga diluluskan oleh KWSP supaya diwujudkan skim caruman sukarela. Jadi, mereka boleh mencarum lebih. Bahkan saya ingin mencadangkan juga supaya kalau diwujudkan lebih banyak lagi skim-skim persaraan di kalangan ahli-ahli KWSP kerana kita mahu apabila mereka berpindah ke dunia pesara, berpencen, mereka boleh menikmati segala apa simpanan mereka di dalam KWSP.

■1700

Jadi Tuan Yang di-Pertua, saya akhir sekali meminta Yang Berhormat Menteri Kewangan untuk menyatakan sejauh manakah bajet ini boleh membangunkan ekonomi rakyat dan boleh memulihkan ekonomi negara? Kalau kita dapat mencapai objektif ini, saya rasa bajet merupakan satu bajet yang betul-betul untuk memakmurkan rakyat. Sekian, saya mohon menyokong, terima kasih.

Tuan Yang di-Pertua: Terima kasih kepada Yang Berhormat Senator Dato' Zaiedi bin Haji Suhaili. Saya ternampak semasa Yang Berhormat berucap dengan penuh isiannya, saya menghalakan pandangan ke sebelah kanan, rupa-rupanya dari atas ini saya tidak nampak sama ada menteri berkenaan atau Timbalannya atau pegawainya yang mendengar. Jadi mungkin ini ada buat sistem baharu iaitu mendengar hanya atas talian.

Jadi, saya hendak buat *ruling* ataupun penentuan pada petang ini jika sesuatu kementerian itu mengadakan perkara yang berusul atau bersabit dengan rang undang-undang atau sabit dengan peruntukan, sekurang-kurangnya sama ada Timbalan Menteri atau pegawai hendaklah hadir di Dewan. Saya tidak mahu Ahli-ahli Dewan Negara hanya berucap kepada bangku atau pada kerusi yang kosong... [Tepuk]

Ini memerlukan kita satu suara dan ini memerlukan perubahan daripada segi sikap. Jika tidak apa yang kita ucapkan di sini akan jatuh ke dalam *abyss*, dengan izin, zaman dan *abyss* kemanusiaan.

Jadi, dengan kata-kata itu, saya dengan sukacita mempersilakan Yang Berhormat Senator Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad sebagai pengucap yang akhir pada petang ini saya kira sebelum kita sambung esok. Silakan.

5.02 ptg

Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad: *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh*, dan salam sejahtera. Tuan Yang di-Pertua dan Ahli-ahli Yang Berhormat Senator sekalian. Sebelum saya meneruskan saya ingin membaca beberapa Firman Allah SWT sebagai satu rujukan kepada panduan hidup kita... *[Membaca sepotong ayat Al-Quran]*

Jadi, pertama sekali bila kita berbicara kita minta doa dengan Allah SWT supaya kita tidak gugup dan apa yang kita bicara itu difahami oleh pendengar-pendengar dengan baik. Kemudian, bila disebut... *[Membaca sepotong ayat Al-Quran]* Allah SWT menganjurkan kepada kita supaya berlumba-lumba untuk berbuat kebaikan dan kebajikan.

Tuan Yang di-Pertua, perkara yang melatarbelakangi perbicaraan kita tentang bajet kita pada tahun inisiatif, saya ingin menarik semua supaya kita jangan memandang mudah apa yang berada di hadapan kita ini. Saya sendiri sebagai seorang usahawan dan saya seorang yang terlibat semenjak tahun 1984 lagi dalam sektor perniagaan, sudah barang tentu takut melihat kepada beban-beban hutang yang semakin meningkat.

Ini kerana beban hutang ini ada komitmen untuk kita bayar supaya negara kita mendapat penarafan yang baik daripada badan-badan penarafan dunia. Umpamanya pada tahun ini, walaupun kita tahu kita diselubungi dengan isu COVID-19 yang masih belum reda dan kita akan berada pada era endemik selepas ini, tetapi kita perlu ingat bahawa satu varian baharu masih dalam peringkat kajian yang belum ada ketetapan serta keputusan pasti daripada pakar-pakar perubatan dunia, para pengkaji dunia yakni varian *Omicron*.

Maknanya ia akan melambatkan lagi jaminan kerajaan dan keputusan kerajaan untuk meningkatkan daripada fasa tiga ke fasa empat dan yang lebih terbuka selepas ini. Ini kerana pada kali ini kita perlu sedar Tuan Yang di-Pertua, semenjak 1998 hingga sekarang, bajet yang dibentangkan oleh kerajaan silih berganti, setiap tahun dalam tempoh 24 tahun ini merupakan bajet defisit. Mungkin orang yang tidak mengerti ataupun orang yang tidak betul-betul faham dia mengatakan itu tugas kerajaan. Kerajaan tahu apa yang dia buat, tetapi kita sebagai warganegara yang prihatin.

Sebagai Ahli-ahli Senator yang faham tentang isu ini hendaklah membangkitkan, menyedarkan kerajaan supaya lebih berhemah, berhati-hati daripada perbelanjaan dan negara kita sudah tidak mampu untuk berlaku banyak kebocoran kerana kita sudah 24 tahun mengalami dibentangkan bajet defisit. Pada tahun inisiatif defisit kita hampir RM100 bilion daripada RM330 bilion keseluruhan bajet kita.

Jadi satu angka yang besar menghampiri 30 peratus merupakan duit pinjaman untuk melonjakkan, menggerakkan jentera perbelanjaan dan pentadbiran kerajaan dan pembangunan. Hampir 30 peratus, maknanya daripada RM1.30 -duit pinjaman. Jadi ini satu angka yang besar dan kita kena ingat tahun hadapan, maka sudah tentulah peruntukan kerajaan untuk membayar hutang makin bertambah. Kalau sekarang sekitar mungkin RM30 bilion, maka tahun hadapan ia mungkin menjadi RM35 bilion.

Oleh sebab tahun ini bajet defisit terlalu besar berbanding sebelum-sebelum ini kerana kita telah pun meluluskan- baru-baru ini kerajaan hendak meningkatkan kadar hutang kepada tahap 65 peratus. Pada dahulunya sekitar 56 peratus kerana kita terpaksa berhutang demi hendak menggerakkan enjin pentadbiran dan pembangunan negara kita.

Selain daripada itu, kita kena faham, perkara yang kita sudah lama kita tidak buat di mana kita telah menggunakan wang Kumpulan Wang Amanah Negara yang hanya berjumlah RM20 bilion Tuan Yang di-Pertua, menggunakan wang tersebut untuk membeli vaksin untuk inokulasi COVID-19, menggunakan hampir RM1 bilion. Sedangkan sebanyak RM20 bilion itu merupakan satu angka yang kecil bagi sistem pertahanan kewangan bagi kumpulan-kumpulan pencen negara kita.

Tuan Yang di-Pertua, saya ingin meneruskan kepada topik utama saya pada petang ini di bawah Kementerian Luar Negeri, B13 di bawah Anggaran Perbelanjaan Mengurus yang berjumlah RM760 juta. Tuan Yang di-Pertua, *alhamdulillah* saya rasa bertuah bila diizinkan Allah SWT bersama dengan NGO, Yayasan Amal Malaysia dengan NGO Muslim Care Malaysia, dengan NGO Pertubuhan Amal Perubatan Ibnu Sina Malaysia (PAPISMA) telah bertuah kerana dapat ke Afganistan dalam situasi negara mereka sedang berada dalam keadaan yang belum menentu sekarang ini.

Kami terpaksa ke sana melalui tiga buah negara, dari Qatar ke Iran ke Afganistan kerana tidak ada langsung penerbangan daripada mana-mana negara ke negara Afganistan. Satu pengalaman yang sangat menarik walaupun keletihan.

Saya berada selama 13 hari di sana, dan *alhamdulillah* rombongan kami khususnya saya yang dianggap sebagai ketua rombongan telah dapat bertemu dengan beberapa orang menteri yang ada sekarang ini.

Walaupun namanya Kerajaan Taliban, tetapi saya memberi jaminan di dalam Dewan ini Kerajaan Taliban yang ada ini jauh berbeza dengan Kerajaan Taliban yang kita kenali dahulu. Ini kerana mereka telah belajar daripada pengalaman yang lepas, *insya-Allah* banyak anak-anak muda teknokrat yang membantu mereka ini.

Ini kerana Taliban itu sendiri bermaksud pelajar, jadi oleh sebab negara Afganistan ini banyak pondok pusat-pusat pengajian Islam maka mereka ini mungkin dari sudut subjek-subjek saintifiknya mungkin kurang, tetapi saya lihat ramai anak-anak muda yang belajar dari England, Amerika Syarikat, Australia mereka datang- pulang dengan jujur hati membantu tanpa mengambil sebarang gaji.

■1710

Ini kerana sememangnya kita akui, Negara Afghanistan sedang menghadapi satu suasana yang sukar kerana wang yang berada di dalam bank pusat mereka, dengan izin, *Central Bank* mereka telah diangkut keluar oleh Amerika Syarikat berjumlah sekitar lebih kurang USD11 bilion. Ini kerana bagi mereka sekiranya wang itu dipulangkan kembali oleh Kerajaan Amerika Syarikat, mereka mampu untuk membayar gaji pekerja-pekerja mereka, kakitangan-kakitangan kerajaan yang berjumlah sekitar 1.5 juta orang.

Akan tetapi memanglah sekarang ini mereka menghadapi suasana ekonomi yang tenat, tetapi dalam siri-siri pertemuan saya dengan Menteri Luar umpamanya, Amir Khan Muttaqi, seorang pemimpin yang masih muda dan sangat berketerampilan dan kemungkinan akan dinaikkan pangkat menjadi Naib Presiden, dia telah- dia sangat menghormati negara kita Malaysia dan dia mengharapkan sesuatu yang sangat tinggi dari Malaysia.

Tambahan pula, semasa dalam siri pertemuan saya dengan beliau, dia ada menyebutkan bahawa sebulan yang lepas, sudah 41 buah negara yang membuka kedutaan di Kabul, Afghanistan. Antara negara-negara yang besar ialah Jerman, Itali, Jepun, Turki, Republik Rakyat China, Qatar dan beberapa buah negara-negara yang lain dan lebih kurang pada waktu itu 67 buah negara sudah membuka pejabat perwakilan, makna taraf lebih rendah daripada pejabat kedutaan.

Jadi, antara perkara yang diberi penekanan di dalam Negara Afghanistan sekarang ini ialah untuk menjamin keselamatan dahulu supaya memberi keyakinan kepada dunia luar bahawa *alhamdulillah* dari sudut keselamatan negara tersebut terjamin. Walaupun beberapa nilai masyarakat Afghanistan cuba diberi tekanan oleh, dengan izin, *human rights* dan juga Amerika Syarikat supaya membenarkan pelajar-pelajar perempuan untuk bersekolah, masuk universiti kerajaan, yang ini nilai konservatif mereka kita mesti hormat. Nilai-nilai setempat yang sudah lama diamalkan.

Akan tetapi mereka berjanji mereka akan lakukan perubahan. Tidak seperti mana dahulu yang mana mereka tidak membenarkan pelajar-pelajar perempuan masuk ke universiti, masuk ke sekolah. Itu dahulu, dalam kes di mana Puan Yusuf Malala ditembak kerana berusaha memperjuangkan supaya pelajar wanita dibenarkan bersekolah. Dalam keadaan sekarang ini, mereka- pelajar-pelajar perempuan di peringkat sekolah rendah, mereka masih teruskan. Tidak menjadi halangan untuk bersekolah campur.

Kemudian, sekolah kerajaan daripada peringkat menengah dan tingkatan, iaitu mereka minta dikemudiankan dan diberi keutamaan supaya mereka dapat menyelesaikan logistik supaya pelajar-pelajar perempuan itu dapat masuk ke sekolah-sekolah menengah bila mana ada bangunan-bangunan khusus kerana mereka mahu memastikan bangunan yang asing antara pelajar perempuan dan pelajar lelaki. Itu untuk sekolah-sekolah kerajaan dan universiti-universiti kerajaan.

Akan tetapi untuk swasta, mereka benarkan. Bahkan saya lihat dalam sepanjang perjalanan saya itu di Kabul, di Herat masih ramai perempuan yang dibenarkan untuk tidak menutup aurat. Ada melihat- menunjukkan rambut-rambut mereka yang cantik dan sebagainya, dibenarkan.

Oleh sebab itu, apa yang saya lihat bahawa mereka memberi keutamaan kepada keselamatan dahulu. Sebab itu walaupun berlaku semasa saya berada 13 hari di sana, di sekitar satu atau dua kali letupan yang mengorbankan mungkin satu hingga dua orang kerana ini merupakan oportunist-oportunist yang mengambil kesempatan atas sifat diupah untuk menunjukkan ketidakstabilan. Ini kerana kita kena faham Afghanistan itu sebuah negara yang unik, uniknya kerana sudah tiga kuasa besar mahu menguasai bumi Afghanistan.

Pada sekitar 1920-an, Kerajaan Great Britain cuba menguasai Afghanistan, tetapi gagal dan tidak berjaya bahkan pada waktu itu Kerajaan Great Britain merupakan kerajaan- ekonomi lumpuh. Ekonomi Kerajaan Great Britain pada sekitar tahun 1920 ke tahun 1928 itu lumpuh dan ramai terpaksa berhijrah ke Amerika Syarikat, kalau kita tengok dalam filem *The Titanic*.

Kemudian, pada tahun 1976 ke tahun 1984, Rusia (USSR) dengan izin, *United Soviet Socialist Russia*, sebuah negara yang paling besar di dunia pada ketika itu. Mereka juga cuba menguasai Afghanistan tetapi lihat dalam tempoh lapan tahun, dalam mereka cuba menguasai Afghanistan, negara tersebut bankrap. Jatuh kerajaan sosialis prinsipal dunia.

Ketua kepada kerajaan sosialis dunia jatuh bankrap sehinggakan negara yang dikenali sebagai, dengan izin, USSR itu berpecah-pecah, terkeluarnya Ukraine, terkeluar Moldova, terkeluarnya Kazakhstan, Uzbekistan, Tajikistan, Turkmenistan dan berbagai-bagai negara keluar, minta pemerintahan sendiri sehinggakan negara, dengan izin, USSR itu hanya menjadi Negara Rusia. Lebih kurang 35 peratus jajahan takluk Rusia keluar daripada Rusia dan negara tersebut hampir bankrap semasa dipegang oleh Boris Yeltsin, saya sempat ke Rusia, dan bertemu dengan beberapa orang gabenor, di sebelah Barat Rusia, memang sangat daif.

Kita boleh lihat bahawa negara Rusia hampir-hampir menuju kepada kehancuran ekonomi tetapi selepas itu mungkin mereka melantik pemimpin yang berkaliber, bagi sayalah Putin. Sebab itu Putin sangat kuat dan mempengaruhi negara tersebut kerana Putin berjaya memulihkan balik kebangkrutan negara Rusia kerana kita bertemu dengan beberapa orang gabenor memang mereka melihat bahawa mereka betul-betul tidak ada wang seperti mana yang berlaku. Bahkan saya rasa Afghanistan ini lebih baik daripada Rusia pada masa saya melawat negara Rusia pada ketika itu semasa di bawah pimpinan Boris Yeltsin.

Jadi Tuan Yang di-Pertua, antara benda-benda kemudian yang paling menakjubkan kita, Amerika Syarikat, negara kuasa ekonomi terbesar di dunia. Negara Amerika Syarikat berbelanja dalam tempoh 20 tahun USD2 trilion menyamai 35 tahun bajet tahunan negara kita Malaysia. Ini kerana kita purata kan RM337 bilion bajet negara kita untuk menjadikan USD2 trilion itu 35 tahun bajet negara kita.

Amerika Syarikat membelanjakan angka begitu besar tetapi masih tidak boleh menguasai pemikiran dan juga budaya orang-orang Afghanistan sehingga terpaksa mengaku kalah. Walaupun Joe Biden Presiden Amerika Syarikat sekarang ini, mengambil keputusan untuk keluar secara terhormat daripada negara Afghanistan kerana mereka tahu sekiranya wang terus diberikan, kerana 80 peratus bajet Afghanistan itu dibantu oleh Amerika Syarikat, 80 peratus. Sekiranya diteruskan juga, maknanya negara Amerika sendiri akan menghadapi krisis kewangan.

Tuan Yang di-Pertua: Cuba kaitkan dengan belanjawan.

Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad: Jadi sekarang Tuan Yang di-Pertua, saya minta kerajaan kita pada waktu negara mereka mengharapkan kita membuka pejabat kedutaan di sana. Kita kena ingat bahawa negara tersebut banyak hasil mahsulnya, terutamanya minyak, uranium dan sebagainya. Minyak adalah antara punca tiga buah negara yang saya sebutkan tadi kerana minyaknya di daratan, bukan di luar pantai.

Jadi, negara kita sekiranya kita mengambil kesempatan, tidak hanya membenarkan Republik Rakyat China untuk menguasai. Ini kerana kita juga ada sekarang ini diberi peranan oleh Turkmenistan, PETRONAS telah melabur secara besar-besaran di Turkmenistan dalam petroleum.

Maka saya rasa inilah momen dia, yang baik untuk negara kita membuka pejabat kedutaan atas sifat mereka memberi penghormatan yang tinggi kepada negara kita.

Kita mungkin mendapat terma-terma perjanjian yang baik seperti mana pengalaman kita mendapat terma yang baik di Sudan, terma perjanjian kita yang baik di Afrika Selatan, kerana PETRONAS dapat bersama-sama dengan beberapa buah negara kerana sifat negara kita pada ketika itu, kita mendahului *United Nations*, dengan izin, Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu dari sudut mengambil langkah mengiktiraf negara tersebut, atau melakukan kerjasama dengan negara tersebut sehingga kita mendapat beberapa terma menarik di dalam PETRONAS melabur. Nama PETRONAS sudah melonjak di peringkat persada antarabangsa.

■1720

Sebab itu saya mengucapkan terima kasih kepada Tuan Yang di-Pertua. Saya minta izin untuk memberitahu kepada Dewan ini bahawa semasa Tuan Yang di-Pertua menjadi Menteri Luar Malaysia dahulu, lebih daripada 10 tahun dahulu, Tuan Yang di-Pertua pernah memberi amanah kepada NGO kami, Yayasan Amal Malaysia. Lebih kurang dua kali pemberian tersebut iaitu sebanyak RM2 juta dan RM2 juta untuk diberikan kepada Kerajaan Hamas-Palestin kerana kepercayaan Tuan Yang di-Pertua kepada kerajaan pilihan rakyat. Kerajaan demokratik pilihan rakyat. Saya ucapkan terima kasih, dan *alhamdulillah* wang tersebut telah diberi secara depan dan mereka telah membuka kilang-kilang roti, dan juga memperbaiki sekolah-sekolah dan juga membantu beberapa orang mangsa ledakan bom haram daripada negara haram Israel.

Jadi *insya-Allah*, kalau melihat daripada dengan pemberian Tuan Yang di-Pertua itu tersebut, adalah antara satu sebab negara Palestin sangat menyanjung inegara kita Malaysia ini. Sangat menyanjung sebab itu imej kita kalau kita tidak teruskan kehebatan kita dalam membuat keputusan yang tepat, maka kita tidak akan mendapat terma-terma yang menarik.

Oleh sebab itu passport antarabangsa kita antara passport yang terbaik menjadi rebutan dunia. Banyak tempat kita boleh pergi tanpa adanya visa untuk kebanyakan negara. Ini adalah kerana sikap dan juga pendirian kita yang betul dan tepat, mendahului keadaan.

Sebab itu kita tengok Tuan Yang di-Pertua, antara beberapa langkah misalnya pengalaman Yang Amat Berhormat Tun Abdul Razak mendahului keadaan negara-negara ASEAN pada ketika itu. Antara negara ASEAN yang pertama yang membuat hubungan diplomatik dengan Republik Rakyat China yang mana Yang Amat Berhormat Tun Abdul Razak telah bertemu dengan Chou En-Lai...

Datuk Razali bin Idris: Tuan Yang di-Pertua, sebab masa sudah hendak habis, minta sedikit celahan boleh?

Tuan Yang di-Pertua: Ya.

Datuk Razali bin Idris: Sehingga sekarang, negara kita masih lagi belum membuka *ambassador*- diplomat ke Afghanistan. Bersetuju atau tidak Yang Berhormat, kalau hasil daripada penjelasan yang diberikan oleh Yang Berhormat Senator tadi, kita mencadangkan dan menggesa supaya kerajaan kita mempercepatkan penubuhan duta ataupun diplomat, *ambassador* di Afghanistan? Terima kasih.

Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad: Terima kasih sahabat saya Datuk Razali. Memang itulah yang kita harapkan dan secara jujur sebelum datang masuk ke bilik ini, saya minta izin bertemu dengan Tuan Yang di-Pertua membicarakan hal yang sama dan saya berjanji dengan beberapa Menteri di sana untuk membawa kes kita ke dalam Dewan Negara, ke hadapan Tuan Yang di-Pertua dan juga kepada Menteri Luar. Jadi dua perkara sudah selesai. Dengan Tuan Yang di-Pertua selesai, dengan Dewan juga selesai.

Insyah-Allah saya berjanji dengan kerajaan mereka untuk membawa isu mereka kepada Yang Berhormat Menteri Luar. Mudah-mudahan Tuan Yang di-Pertua sendiri pun berjanji, minta maaf saya membongkar Tuan Yang di-Pertua, agar ia tidak menjadi kerahsiaan, membawa isu ini dengan sedikit laporan daripada saya untuk membawa secara langsung kepada Yang Amat Berhormat Perdana Menteri.

Atas pengalaman kapasiti Tuan Yang di-Pertua pernah menjadi Menteri Luar dahulu. Jadi *insyah-Allah* saya hanya tinggal satu lagi hutang yang saya belum jelaskan kepada Kerajaan Afghanistan untuk membawa kes ini kepada Yang Berhormat Menteri Luar dan Yang Berhormat Timbalan Menteri Luar.

Insyah-Allah saya akan lakukan dalam waktu sidang kita masih berlangsung ini. *Insyah-Allah*. Jadi Tuan Yang di-Pertua, sebab itulah kita pun hendak- kalau boleh apa-apa yang telah dilakukan semasa Tuan Yang di-Pertua menjadi Menteri Luar, kerajaan kita mengambil kesempatan kerana hasil emas dia banyak, luar biasa. Kasih dia kepada kita sangat tinggi. Itu bukan senang untuk diperoleh tetapi jangan kita terlalu takut kepada Amerika Syarikat. Kalau China sudah masuk *line*, Turki secara besar-besaran, saya fikir masing-masing sudah mengintai peluang-peluang yang sangat keemasan daripada negara sana. Oleh sebab itu masa kan tiga buah negara besar dunia berebut untuk menghadirkan diri menguasai Negara Afghanistan. Mesti ada misteri dan rahsia ekonomi yang kita belum tahu secara mendalam.

Tuan Yang di-Pertua, saya juga mengambil kesempatan di sini kerana kita tahu masalah defisit RM100 bilion itu- okey, kita faham kerana suasana COVID-19. Akan tetapi apa yang rakyat minta supaya jaga duit itu dengan berhemah. Mana pembocoran, pembaziran dan mana yang bertindih, kita kena elakkan supaya- lima sen pun penting. Jangan pandang lima sen itu tidak penting. Lima sen itu penting. Dalam penjimatan lima sen pun penting dalam keadaan kita berhutang- tahun ini sahaja RM100 bilion. Itu penting.

Bagaimanakah punca-punca kita hendak menyelamatkan? Antaranya Tuan Yang di-Pertua, kalau bolehlah harapan kita di dalam Dewan ini, jangan tender runding itu, dengan izin, *negotiated*- tender runding cukuplah. Sudah memadai. Kita sudah matang. Negara kita sudah semenjak 1963 Merdeka, sudah tidak boleh lagi tender runding. Sudah cukup peraturan. Sudah piawai, maka kita rasa tidak boleh. Masanya kita mesti tender secara terbuka supaya negara mendapat yang terbaik dan dapat melakukan penjimatan yang terbaik.

Umpamanya sekarang, walaupun saya kagum dengan Yang Amat Berhormat Perdana Menteri, tetapi ada beberapa komen saya hendak buat Tuan Yang di-Pertua. Kenapa kita masih menggunakan Duta-duta bertaraf Menteri ke India dan, China, walhal negara-negara tersebut besar Tuan Yang di-Pertua. Kita hantar Duta-duta kita yang memang terlatih dan memang kompeten, Tuan Yang di-Pertua. Saya yakin negara-negara besar ini sudah tentu Kementerian Luar dengan perkenan Yang di-Pertuan Agong, memang dia akan pilih mereka yang autobiografi yang lengkap dan mantap kerana hendak berhubung dengan dua buah negara besar.

Negara China dengan penduduknya 1.5 bilion. Negara India dengan penduduknya 1.4 bilion. Kita tidak pilih Duta-duta sembarangan. Jadi saya fikir saya tidak bersetujulah. Demi penjimatan wang rakyat, Duta-duta Negara China dan India kita gurkanlah. Memadai...

Dato' Kesavadas A. Achyuthan Nair: Boleh mencelah, Tuan Yang di-Pertua?

Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad: ...Dengan diplomat-diplomat yang tepat.

Tuan Yang di-Pertua: Ya. Pencelahan

Dato' Kesavadas A. Achyuthan Nair: Baru-baru ini ada dengar Presiden MIC akan dilantik sebagai Duta Khas Malaysia ke Asia Selatan iaitu India, Bangladesh, Pakistan, Maldives, Nepal dan Sri Lanka. Kita sudah ada duta-duta ke negeri masing-masing yang berkelayakan tinggi. Apa kelayakan khas yang Duta Khas Malaysia ke Asia Selatan ini ada, yang diplomat biasa tidak ada, walaupun kebanyakan diplomat atau duta-duta ada kelayakan dalam ijazah bersama dengan kelayakan seperti hubungan antarabangsa, *international relations which is very important*, dengan izin.

Lagipun pelantikan itu adalah bertaraf Menteri. Bolehkah ini terjadi padahal orang yang dilantik bertaraf Menteri mestilah menjadi Ahli Dewan iaitu Dewan Negara atau Dewan Rakyat. Minta penjelasan sedikit. Terima kasih.

Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad: Terima kasih Dato' Kesavadas dan Tuan Yang di-Pertua. Yang sebenarnya soalan itu kena tujukan kepada Tuan Yang di-Pertua. Pengalaman Tuan Yang di-Pertua sebagai Menteri Luar memang kita tahu, pegawai-pegawai kompeten, melalui kursus-kursus. Hendak jadi duta itu mestilah memenuhi syarat-syarat.

Yang dilantik sebagai Menteri ini saya yakin dia tidak melalui kursus seperti mana duta-duta tersebut. Jadi ini lebih kepada hadiah politik. Saya fikir tidak sepatutnya. Kita hendak jimat duit. Kalau kita tidak ada defisit, *surplus* tiap-tiap tahun, itu tidak apalah. Ayah kaya, anak hendak joli, dengan izin ya, Tuan Yang di-Pertua. Tidak ada masalah. Nak joli, jolilah. Ayah kaya.

Sekarang ini tidak. Mungkin kita ada PETRONAS tetapi Tuan Yang di-Pertua perlu ingat PETRONAS kita hanya beri RM20 bilion untuk Kumpulan Wang Amanah Negara. Itu pun RM1 bilion kita beli vaksin. Sedangkan Norway 1.6 trilion Amerika, Qatar 1.4 trilion Amerika, Abu Dhabi 1.3 trilion Amerika. Itu negara-negara yang mempunyai minyak. Menjadikan...

Datuk Razali bin Idris: Tuan Yang di-Pertua, minta sekali lagi. Sedikit sahaja. Berkenaan dengan duta tadi.

Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad: Boleh, silakan.

Datuk Razali bin Idris: Pada saya, saya masih bersetuju kerana yang dilantik itu mempunyai pengalaman yang luas. So, saya hendak tanya Yang Berhormat Senator yang tidak bersetuju, tentang lantikan duta ini, apakah hendak mendesak kerajaan supaya tarik balik lantikan tersebut ataupun setakat tidak bersetuju sahaja? Minta penjelasan.

Tuan Yang di-Pertua: Tarik balik?

Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad: Sejujurnya kalau tanya saya, saya hendak mengajak diri saya dan semua sahabat Senator, kita minta kerajaan tarik balik... [Tepuk] Penjimatan atas satu orang itu- senang-senang kita jimat RM100 ribu satu bulan.

■1730

Dua orang RM200 ribu, satu tahun RM2.4 juta. Banyak. Sedangkan duit Senator kita minta RM500 ribu. Tidak tahu ke mana lagi. Tuan Yang di-Pertua pun tunggu, sedang bertungkus-lumus. Saya pun tidak yakin Tuan Yang di-Pertua berjaya. Akan tetapi kalau berjaya, tahniahlah Tuan Yang di-Pertua. Itu harapan kami. Kita hendak tahun depan supaya selaras dengan nama Dewan tertinggi.

Tuan Yang di-Pertua: *Insya-Allah* kita hendak tambah itu. Kita hendak tambah.

Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad: Akan tetapi saya, Tuan Yang di-Pertua, saya bukan hendak bodek sini. Tidak ada bodek. Tuan Yang di-Pertua kenal saya 1999 lagi. Bukan jenis saya membodek. Akan tetapi saya yakin dengan gerak kerja Tuan Yang di-Pertua. Kita sama-sama mendoakan dan kita akan saling bantu Tuan Yang di-Pertua...

Tuan Yang di-Pertua: *Insya-Allah*.

Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad: ...Untuk menjayakan hasrat... [Tepuk] [Membaca beberapa potong ayat Al-Quran].

Tuan Yang di-Pertua: Itu dia.

Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad: Tolong-menolong, bantu-membantu dalam kerja kebajikan dan taat pada Allah dan janganlah kamu tolong-menolong dalam kerja-kerja bergaduh, kerja tidak betul. Itu memang kita kena bersama-sama buat kerja.

Tuan Yang di-Pertua, saya memang hendak cakap topik *favourite* saya ini. Rakyat Kelantan marah saya kalau saya tidak cakap ini. Kalau boleh Tuan Yang di-Pertua, tolonglah sikit yang fasal royalti ini, Tuan Yang di-Pertua. Hal yang ini rakyat Kelantan, yang minta tolong saya ratusan, Tuan Yang di-Pertua, ratusan menghubungi minta tolong cakap. Ia macam ini Tuan Yang di-Pertua, okey kita faham. Kerajaan menggunakan Kanun Tanah Negara.

Saya pun faham, saya pun seorang juru ukur. Akan tetapi adakah kita hendak mengatakan- Orang Putih kata, *the eldest, the statesman*, dengan izin. Orang-orang macam Yang Berhormat Mulia Tengku Razaleigh Hamzah, Tun Salleh Abas, Menteri-menteri Besar, Ketua-ketua Menteri...

Tuan Yang di-Pertua: Tun Salleh sudah berpulang ya.

Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad: Meninggal. Ya, *Allahyarham* Tun.

Tuan Yang di-Pertua: *Allahyarham*.

Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad: Kita kenal- fasal orang ini abang-abang kepada Tuan Yang di-Pertua sendiri. Tuan Yang di-Pertua sendiri pun tahu. Tun Rahman Yakob, Tun Datuk Mustapa, Tun Fuad Stephen, Datuk Md. Nasir, Tan Sri Wan Mokhtar, semua orang-orang yang lama dalam mentadbir negeri bersama-sama Yang Berhormat Mulia Tengku Razaleigh Hamzah yang mula mencetuskan. Jadi, tidak akan lah kita hendak mengatakan bahawa orang-orang hebat ini, dengan izin, *the eldest, the statesman* menandatangani satu yang tidak ada...

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat, hari kita sudah menunjukkan 5.32 petang.

Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad: Bagi peluang esoklah.

Tuan Yang di-Pertua: Yang Berhormat...

*Perak dipakai;
Suasa dibela.
Gerak sudah sampai;
Masa sudah tiba.*

Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad: Esoklah, *insya-Allah*.

Tuan Yang di-Pertua: Jadi, kalau...

Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad: Esok saya hendak lagi, Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: ...Dengan izin Nya boleh disambung sedikit.

Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad: Terima kasih Tuan Yang di-Pertua,

Tuan Yang di-Pertua: Oleh sebab saya lihat isunya itu penting dan boleh kita selitkan dalam penyampaian yang pendek tetapi bernas.

Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad: *Insya-Allah, insya-Allah*.

Tuan Yang di-Pertua: Diucapkan terima kasih dulu. Kita sambung perbincangan esok. Di mana dalam tempoh tersebut, 10 lagi rakan-rakan Ahli Yang Berhormat akan berucap. Sebelum kita mula nanti dalam bahagian perbincangan itu, mungkin diberi sedikit sambungan lagi.

Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad: Sikit, sikitlah Tuan Yang di-Pertua.

Tuan Yang di-Pertua: Dengan itu, ditangguhkan Mesyuarat Dewan sehingga jam 10 pagi esok.

Sr. Haji Mohamad Apandi bin Mohamad: Saya beri salam sekejap Tuan Yang di-Pertua, hendak tutup. *Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.*

Tuan Yang di-Pertua: *Insyah-Allah.*

[Dewan ditangguhkan pada pukul 5.33 petang.]